

Latin-Amerika gazdasága

A kísérlet folytatódik

A tagállamok felosztatták a Latin-amerikai Szabadkereskedelmi Társulást. A sikertelen gazdasági közösség tíz dél-amerikai tagja, valamint Mexikó elhatározta, hogy új, a korábbinál eredményesebb gazdasági társulást hoz létre Latin-amerikai Integrációs Szövetség (ALAD) néven.

A régi társulást 1960-ban Argentína, Brazília, Chile, Mexikó, Paraguay, Uruguay, Peru, Venezuela, Bolívia alapította, három évvel később csatlakozott hozzá Kolumbia és Ecuador. A tagországok elhatározták, hogy 12 év alatt megszüntetik a vámokat az egymás közötti kereskedelemben, s így szabadkereskedelmi övezetet hoznak létre. Az eredeti elképzelések szerint a vámszünet évi 8 százalékkal kellett volna csökkenteni, s évente több ezer termék vámját leépíteni. A szabadkereskedelmi övezet létrehozásán kívül további cél volt a térség országainak gazdasági együttműködését elmélyíteni, valamint az úgynevezett regionális kereskedelmet bővíteni, hiszen a tagországok teljes külkereskedelmüknek mindössze 8-9 százalékát bonyolították le egymással. Ezzel csökkenthették volna erős függőségüket az USA-tól.

Az első jelentős, fejlődő országok által létrehozott gazdasági tömörülés azonban nem tudta céljait megvalósítani. A sikertelenség legfőbb oka az volt, hogy a tagországok gazdasági fejlettsége meglehetősen eltért, s nem tudták összehangolni a „szegények és gazdagok” érdekeit.

Egyenlőtlen egyenlőség

A társulás előírásai ugyanis egyenlő feltételeket szabtak az összes tagállamra, s érthető módon, ami előnyös volt a fejlett Braziliának, nem talált egyetértésre a jóval fejletlenebb Bolíviában vagy Uruguayban. A nagy különbségeken kívül az integrálódás ellen „dolgozott” az is, hogy az alapítás óta eltelt időszakban hat országban katonai vezetés kezebe került a hatalom.

A hatvanas évek elején összesen még 9 ezer terméket sikerült bevonni a vámszünetbe, az évtized végére azonban a növekvő ellentétek miatt már csak 2000 új cikket tudtak a listára felvenni. Ezért a tagállamok 1969-ben úgy döntöttek, hogy az eredetileg elhatározott 1972 helyett csak 1980-ban valósítják meg a szabadkereskedelmi övezetet.

Eredményt azonban az elmúlt évtizedben nem tudtak felmutatni. A tagállamok az egymás közötti kereskedelem bővítése helyett tovább erősítették gazdasá-

gi kapcsolataikat az USA-val, sőt 1975-től kezdve a Közös Piacsal, újabban pedig Japánnal „flörtölnek”. Nem is eredménytelenül, hiszen külkereskedelmi forgalmukban a kilencek már csaknem utolérték az Egyesült Államok részarányát, s a legdinamikusabban a nyugat-európai működő tőke áramlik be a térségbe. A tizenegy ország viszont 6 milliárd dolláros össz külkereskedelmi forgalmának még mindig csak 14 százalékát bonyolítja le egymással. Pedig az érintett országok többsége nyersanyagban és energiahordozóban gazdag. Venezuela és Mexikó olajkincse, Argentína szénvagyon, Peru, Chile, Brazília érc tartaléka biztosíthatná a tizenegy állam önellátását. A természeti kincsekért mégis a térségen kívüli országokba exportálják, a kőolajat például az arra rászoruló latin-amerikai államok a Perzsa-öböl térségéből vásárolják.

Fokozatosan sikerül?

Az új szervezet, amelyet a régi helyett alapítanak, nemcsak elődjének tevékenységét veszi át, hanem szelektív módon próbálja fejleszteni a térség kereskedelmi kapcsolatait. A tagállamokat elbírálás szempontjából gazdasági fejlettségük szerint három csoportba osztották. Argentína, Brazília és Mexikó alkotja a legfejlettebbek csoportját, a „középmennyben” van Kolumbia, Venezuela, Chile, Peru és Uruguay, míg a legkevésbé fejlettek kategóriájába Ecuador, Bolívia és Paraguay tartozik. A társulás, az ALADI szabályzata lehetővé teszi, hogy a vámszünetek és vámleépítések két, vagy több ország között jöjjenek létre, tehát nem kötelező jellegűek az összes tagállam részére. Működésük kétoldalú vámmegállapodásra, s egy-egy árucikk importvámját nem kell automatikusan a többi kilenc taggal szemben egyszerre csökkenteni. Így a kevésbé fejlett országok valamelyest védelmet kapnak az erősebbek esetleges áruözönével szemben, s lehetőség nyílik a fokozottabb iparfejlesztésre is.

Az 1981 elején kezdődő együttműködési kísérlet igen fontos esemény lesz Latin-Amerika gazdaságtörténetében. Az elmúlt két évtized sok kudarca után ismét lehetőség nyílik a regionális együttműködés kialakítására, az egészséges gazdasági szerkezet megteremtésére, s nem utolsósorban az Egyesült Államoktól való függőség mérséklésére.

Gonda György
Szentgáli Péter

Agrokémiai tanácskozás

A természetszennyezés nem szükségszerű

Tudósítónkól.

Természetes vizeink szennyeződnek... A közvélemény többnyire a mezőgazdasági üzemeket teszi ezért felelőssé — mondván: a nagymérvű és figyelmetlen műtrágyázás és növényvédelem a vizek szennyezetté teszi az oka. A feltevés nem teljesen helytálló, hiszen a mezőgazdaság nemcsak az élelmiszert kívánja megvédeni a kártevőktől és kórokozóktól, hanem az élet forrását is, a természetet, az emberi környezetet is.

A Magyar Agrártudományi Egyesület növényvédelmi társasága augusztus 29-én tanácskozást rendez, amelyen a környezeti-kémia, szelektív növényvédelmi eljárások lehetőségéről tárgyalnak a szakemberek. A tanácskozást megelőző keddi sajtótájékoztatón dr. Vörös József, a MÉM növényvédelmi és Agrokémiai Központjának tudományos főosztályvezetője elmondta, hogy hazánkban száz éve folyik rendszeres növényvédelmi kutatás. A téma fontosságát mutatja, hogy a Föld

mezőgazdasági termésének egyharmadát pusztítják el évente a növényi kártevők és kórokozók. Visszaszorításuk csak úgy képzelhető el, ha a kémiai szerekekkel lépünk fel ellenük. A szerek drágák — kijuttatásuk sem olcsó —, többségük pedig, mint idegen anyag, valóban szennyezi a környezetet.

A növényvédelemmel együtt járó hátrányok jelentős része leküzdhető, ha célszerű védekezést folytatnak a gazdaságok és a kistermelők. A növényvédelem nem a mezőgazdasági termelés egyik feladata ugyanis, hanem az agrotechnika minden fázisának is része, legalábbis annak kell lennie. A környezetkímélő szelektív növényvédelem célja, hogy egyre kevesebb vegyi anyagot szórjanak ki a mezőgazdasági üzemekben. A tanácskozás megrendezése jelzi, szakembereink célul tűzték: csökkentésük a növényvédőszerrel, illetőleg azok kijuttatásának költségeit, ugyanakkor a környezetet szennyező vegyi anyagok hatását is mérsékeljék.

A csomagolás értéke

Tapasztalatok a Budatranspack üregyén — Nem csak az előnyös külső miatt

Az angliai White Hall múzeum még ma is őriz két konzervet, amely 1824-ben került ki Gamble és társa gyárából. A borjúsütemet, sárgarépát és húslevet tartalmazó dobozt a harmincas években felbontották, és tartalma — kifogástalannak találták. Azóta tudjuk: a konzervet a tengerészlet elégtelen élelmiszere hívta életre. Ha tubusos húskrémeket vagy majonézt kenünk a kenyérre, utána pedig lenyelünk egy gyógyszereszerűen csomagolt Koffkát, nem is gondolunk rá, hogy az úrhajózás élelmiszereit élvezzük.

Az okok és okozatok láncolatában érdemes megemlíteni napjaink másik aktualitását: az élelmiszerek csomagolása teremtette meg az önkiszolgáló boltok elterjedésének lehetőségét. A csomagolás látványos fejlődését, persze, a szakkiállítások igazolják a legszembetűnőbben; a Budatranspack '80 Anyagmozgatási és Csomagolási Kiállítás, valamint az OMÉK pavilonjai. E két esemény egybekapcsolása nem erőltetett házasság. (Érdekes módon nem elsősorban a Budatranspack, hanem a termékek élében felvonultatott OMÉK látatja inkább a jelenlegi színvonalat. Tegyük hozzá: kicsit széptéve, hiszen a pavilonokban a külpiacon szánt, szűz külsejű portékák is szerepelnek.)

Öt év telt el a legutóbbi élelmiszer-gazdasági körkép óta. Voltaképp az 1975-ös OMÉK-ot képezték bejárva tudnánk igazán pontosan felmérni az eredményeket. Mert hiszen nap mint nap betérünk valamelyik ABC-be, és a szemünk hozzászokott — például a tejipar bővülő kínálatához, a tubusos sajtokhoz, a Gervais, a Danone túrókrémek műanyag dobozkáihoz, az alumínium fóliával lezárt sajtkrémekhez, a polietilén burkolású ömlesztett sajtokolbászokhoz, a tartós tej impregnált téglatestéhez. A világ bármelyik üzletének hűtőpultján megállják helyüket ezek, s a magyar Mirelité-képzőművészek. (Különösen vonzóak, praktikusak az utóbbi idők slágerai, a tiróli almás pite, a gyorsfagyasztott gyümölcskrém.) A vásárlatóknak bizonyára felült, hogy a fóliába gyömöszölt csirke, libák milyen szépen formáztak, a fólia is színes rajta a külföldi csábító Pusztá felirat.

E néhány példa tanulsága: azokban az iparágakban fejlődött a csomagolástechnika, ahol egyébként is törekednek a gyártmányfejlesztésre, fokozzák az exportot és licenccsereklásokkal javították a hazai ellátást. Mert manapság ezek elválaszthatatlanok egymástól — a korszerű gyártósorok szerves részei a töltő-, lezáró-, burkolóegységek.

Az érem másik oldalára nem annyira az ünnepi kiállítás, sokkal inkább a szűkebb hétköznapi nyújtanak példát. Folyik a polipack tej, szóródik a zacskó, a tíz deka felvágottat vastag papundeklibe mérik, a zsugorforrás műanyag tálcra ravaszul moscsingot rejt. A hazai vevő bosszankodik ezen, a külföldi vi-

szont nem veszi meg a csúnya küllemű, gusztustalan élelmiszert. Ez pedig már népgazdasági szempontból sem elhanyagolható, hiszen ipari kivitelünk egyhatodát az élelmiszeripar adja. Milliókra tehető a kár (a kötbér, és még többre az erkölcsi veszteség), ha a magyar konzerv rozsdásodik, deformálódik, az üvegről lejön a címke. Így hiába jó minőségű az áru, mégsem nyer csatát: a külföldi szupermarketekben a magyar élelmi-

szemek megjelenésében is fel kell venni a versenyt a konkurenciával. A külső burkolatnak nem csupán övni kell, hanem el is adni a tartalmát. A találatnak a külföldi vásárló ízléséhez kell igazodni. Hiába finom a magyar élelmiszer, ha meg sem kóstolják igénytelen doboza-külseje miatt...

Am ma már a hazai vevő is jogigényes. A hobbiifőzés korszakában kiváltképpen újból kelendők a fűszerek, amelyek egyben konyhánk díszeként is szolgálnak. A kiállítás megnyitásának napján beszélgetünk a Szilas menti Mg. Tsz vezetőivel. Megkérdeztük, miért látjuk (ezes portékákat mostanában leértékelve a boltokban? A válasz: a tasak nem elég figyelemfelkeltő, vevőcsábító... Most majd izlése kis üvegekkel próbálkozunk.

A Budatranspack részvevői a C pavilonban és az azt környező szabad területen állítanak ki, több mint 5400 négyzetméternyi területen. A magyar kiállítók listájára félszázán jelentkeztek, eükkön az Anyagmozgatási és Csomagolási Intézettel. Hosszú lenne felsorolni új és régi produktumait csakúgy, mint a külföldi cégek berendezéseket csomagoló eszközeit. A téma iránt érdeklődő szakemberek amúgy is bizonyára megtekintik ezeket élően. (Ezúttal csupán néhányat emelünk ki: az ELGÉP csomagológépet, az NDK-beli Fortschritt-gyár cukorkacsomagológóját, a svájci, az osztrák és a nyugatnémet kiállítók rendszerben működő lezáró gépsorait, a bústöltő automatáit, dobozókat.) Érdekesebb kérdés: miképpen valósultak meg az anyagmozgatás és a csomagolás ötödik ötéves tervi elképzelései? 1974-ben minisztertanácsi határozat írta elő az anyagmozgatás gépesítésének gyorsítását. Az ötödik ötéves tervtörvény ezt aláhúzta, valamint néhány ágazatban — például köztük az élelmiszeriparban — követelményként írta elő a korszerűbb csomagolás alkalmazását.

A számok és a belőlük kiolvasható következtetések egybevágóan köznap tapasztalatainkkal. 1975-ben 12 és fél milliárdot, 1978-ban viszont már 16 és fél milliárd forintot fordított a népgazdaság csomagolóeszközökre. A felhasználás növekedési üteme megfelelő. Nemzeti jövedelmünk gyarapodásához képest a 3,1-3,2 százalékos csomagolóeszköz-felhasználás arányosnak mondható. Am nem veszi figyelembe, hogy a kivitel fokozása miatt gyorsabban kellene fejleszteni a csomagolást, hiszen nem saját fejlettségünket, hanem az árut fogadó piac színvonalát kell mérvadónak tekinteni.

Mindez érvényes az élelmiszeriparra is. Fejlett országokban a csomagolóeszközökön belül a gépberuházás 2-3 százalékos, ez nálunk 3,6 százalék; jelezvén, hogy a gépesítésben évtizedes elmaradást kell behoznunk. Ez bizony nem könnyű feladat — a gépek kétharmad részét importból, többségüket tőkés cégektől kényszerülünk behozni. De nem is volna értelme ráállni e bonyolult automatikájú, sokat tudó masinák hazai gyártására. A hatodik ötéves tervi elképzelések szerint sem indokolt — néhány kivételtől eltekintve — a fogyasztói csomagológépek fejlesztése. Az importgépek hazai anyaggal történő, zavarmentes kiszolgálására viszont nagy figyelmet szükséges fordítani.

Melyek lesznek ezek az anyagok? Az elkövetkezendő években főképp a kombinált papírok — műanyagok, fóliák összehasználásából született csomagolószerek — választéknak bővítése, az alumínium fóliák nemeseítése, a papírok és műanyagok korszerűsítése a cél — ebből láttunk is már valamit a kiállításokon —, valamint a könnyűített üvegalackok gyártásának meghonosítása. Az élelmiszeripar, természetesen, egyéb újdonságokkal is kirukkol majd — gondolkodnak, miképp lehetne a konzervdobozokat könnyíteni, külsejüket szebbé tenni, vagy például a dobozos sörök-nél ismert tépőzárat elterjeszteni. Lehet, hogy a következő OMÉK-on más jó ötletek megvalósításával is találkozunk.

A Budatranspack-kiállítás eredményességének — jellegéből adódóan — nem a közönségsiker a főmérője. Jó néhány cég azonban mindenképpen sikert könyvelhet el, és jóleső érzéssel gondol majd vissza az 1980-as seregszemlére. Az OMÉK bíráló bizottsága értékelt a Budatranspack-kiállításra 12 vállalat által elküldött pályázatokat. Aranyérmét kapott a Salgótarjáni Kohászati Üzemek szállítópályája. Ezüstérmes lett a Kaposvári Mezőgépi raktári felrakógépe. Bronzérmével jutalmazták a Papíripari Vállalat kombináltdobozait, amelyek már a hatodik ötéves tervi elképzeléseibe illelnek be. A csomagolási „versenyben” elismerő oklevelet kaptak még a Papíripari, valamint a Hungária Műanyagfeldolgozó Vállalat termékei.

Elek Lenke

Argentina húsexportja visszaesett

Jelentős visszaesés tapasztalható a húsnak, Argentína egyik legjelentősebb exportcikkének külföldi eladásában. 1976 márciusa, a Videla-kormány hatalomra jutása óta idén júliusban szállították a legkevesebb húst a külpiaconra, felét a tavaly júliusban szállított mennyiségnek. Az év első hét hónapjában még csak 33,6 százalékkal volt kevesebb a kivitel a megelőző év hasonló időszakához képest, de a szállított hús mennyisége ebben az évben állandó csökkenést mutatott. A visszaesést munkáselbocsátások és üzemleállások kísérik. Az ország mintegy 20 csomagolóüzemében a dolgozók létszámát 53 százalékkal csökkentették.

HORIZONT

Olajkutatás a Beaufort-tengeren

A japán nemzeti olajtársaság és a kanadai Dome Petroleum Ltd. megállapodott, hogy közösen végez olajfeltárási munkát a Kanadától északra, a sarkkörön túl elterülő Beaufort-tengeren. A megállapodás értelmében a japán fél előzetesen mintegy 400 millió kanadai dollárral finanszírozza az idén kezdődő kutatási munkákat. A kanadaiak a japán hitelt nyersolajszállítással törlesztik. A térség a gázból és az olajból is gazdag alaszakai mezők közelében fekszik. Az olajtársaság szakértői az itteni készleteket 36 milliárd hordónyi olajra, illetve 340 billió köbméter földgázra becsülik.

Az olajexportálók pénzfőlölségei

Az Egyesült Arab Emírségek gazdasági és kereskedelmi minisztertanácsának egyik vezető tisztviselője a Gulf News című lapnak adott nyilatkozatában kijelentette, hogy mind az emírségek, mind pedig más olajexportáló országok saját maguk is képesek pénzfőlölségeik felhasználására. Mint mondotta: „a nyugati hatalmak célja, hogy saját javukra használják fel ezeket a pénzfőlölségeket”. A nyugati pénzügyi szervezetek arra használják az olajexportálók többleteit, hogy azt drágán kölcsönözve a fejlődő világ országainak juttassák. „Magunk is be tudunk ruházni a fejlődő világ országába, és mi is tudjuk fejleszteni független gazdasági kapcsolatainkat velük.”

Párhuzamos

Délután öt óra, szupercsúcsforgalom a Nagykörúton. A Margit-híd felé — jórészt a Marx téri építkezések miatt — szinte a Majakovszkij utcáig vesztegel a kocsisor. A 12-es busz vezetője a November 7. téri villamosmegállónál a járda mellé kanyarítja szerelvényét, s kinyitja az ajtókat:

— Igen nagy forgalmi dugóba jutottunk — szól a mikróban —, javasolom, aki siel, szálljon át villamosra.

Az utasok hálásak: a hang emberei, a jó tanács megfogadásra méltó. S akik átszállnak, négy-öt autóbust hagynak maguk mögött a Moszkva téren.

... Mintha rebessztek volna: a körúton előbb-utóbb megszűnik az autóbustforgalom. Az elképzelésnek feltehetőleg sok ellenzője is volt, mégis érdemes eltűnődni azon: vajon nem volna-e hasznosabbnak a csúcsforgalomban cammogó belvárosi buszok másutt. Például a peremkerületi vonalakon. Természetesen a nagykörúti villamosforgalom további sűrítését feltételvezve...

(II.)

Egészségvédelem '80

Újdonság a panelműtő

Kedden délelőtt Moszkva két kiállítási központjában megnyílt az Egészségvédelem '80 elnevezésű nemzetközi kiállítás. Huszonöt ország tíz napon át mutatja be, milyen műszereket, orvosi és gyógyászati eszközöket, berendezéseket kínál az egészségügy számára. A kiállításon a szocialista országok közül a Szovjetunió és az NDK után a magyar kiállítási részleg a harmadik legnagyobb.

A keddi délelőtti megnyitó ünnepségen, amelyen Borisz Petrovszkij egészségügyi miniszter mondott beszédet, jelen volt dr. Zsögön Éva egészségügyi államtitkár, dr. Csurgai Lajos nehézipari miniszterhelyettes és dr. Martos István, a Medisor vezérigazgatója is.

Kevesebb a képesítés nélküli óvónő

Bevált az új tanterv, jobban segítik a képzést az új tankönyvek — állapították meg az óvónők képző szakközépiskolák tegnapi, Székesfehérváron befejeződött országos tantervi felkészítő tanfolyamán. Elmondták, hogy hat éve még a 16 ezer óvónő 21 százaléka képesítés nélküli nevelő volt, míg jelenleg, a 27,5 ezer óvónő közül csupán 2200 nem rendelkezik szakmai végzettséggel.

Geofizikai kongresszus

A Budapesten 800 hazai és külföldi tudós részvételével megrendezett európai geofizikai és szeizmológiai kongresszus felidejében kedden sajtókonferenciát tartottak a tudományos tanácskozásnak otthont adó Műszaki Egyetemen.

Stefan Müller, az Európai Geofizikai Társaság elnöke ismertette a nemzetközi tudományos szervezet tevékenységét,

A. K. Ritsema, az Európai Szeizmológiai Unió elnöke elmondta, hogy a konferencián előtérbe került az európai digitális szeizmográfiai hálózat (Edsnet) létrehozásának szükségessége.

Változékonyabb idő

A várható időjárás ma estig: éjszaka derült idő lesz, csapadék nélkül. Napközben időnként megújulnak a felhőzet, a délutáni óráktól nyugaton már kisebb zápor várható. A déli szél időnként megélénkül. A hőmérséklet csúcsértéke 22—27 fok körül alakul.

A Dunakvíz állása Budapestenél tegnap 292 centiméter volt.

Az agrártermelés eleme a versenyképesség

Termelőszövetkezeti nap az OMÉK-on

Az OMÉK-on kedden a termelőszövetkezetek napját rendezték meg. A kiállításra ezen a napon 80—100 tsz-ből érkeztek vendégek. A közös gazdaságok kiállítóhelyeinek információs szolgálatát megerősítették.

A vásárváros központjában, a B pavilonban, a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa értekezletet rendezett, amelyen részt vett Zsuffa Ervin, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese és Rév Lajos, az OKISZ elnöke. Szabó István, a TOT elnöke, bevezetőjében hangsúlyozta: a kiállítás jól szemlélteti a mezőgazdaság és ezen belül a termelőszövetkezetek fejlesztésében elért eredményeket, feltárja a következő időszak teendőit és azok megvalósításának lehetőségeit. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár rámutatott: a mezőgazdaság fejlesztésének intenzív irányja visszafordíthatatlan folyamat. A következő időszakban állandósul a magas műszaki-technikai színvonal, viszont arra is szükség van, hogy a gazdaságok és a vállalatok a takarékoság és a gazdaságosság követelményeit az eddigieknél követelményesebben érvényesítsék a modern technika alkalmazásánál. Elmondta, hogy a kiállítás feltárja az anyag- és energiatakarékosságot, valamint az üzemszervezés tartalmait, és segít azok helyi alkalmazásánál. Az OMÉK-on — amint rámutatott — örömdetesen kifejezésre jut, hogy a korszerű agrártermelésnek alapvető elemévé vált a versenyképesség. A legjobb lehetőségek kiválasztását a széles információs rendszer könnyíti meg a termelőknek, akiknek a nemzetközi együttműködés további alkalmat és lehetőséget kínál a gazdálkodás elemeinek folyamatos korszerűsítéséhez.

Ugyancsak kedden tartották meg az állatorvosok fórumát, amelynek témája az állattartás és a takarmányozás nyomán fellépő megbetegedések leküzdése volt. A fertőzések, megbetegedések a tisztaság, a higiénia előírások pontos betartásával előzhetőek meg.

Ezen a napon tartotta ülését az OMÉK-on a Hazafias Népfront agrár-albizottsága. Az ülés napirendjén a mezőgazdasági kutatási eredmények gyorsabb ütemű elterjesztésének lehetősége szerepelt.

Az Óbuda Tsz sajtótájékoztatóján Varga Ferenc elnök ismertette a gazdaság tevékenységét, eredményeit.

Kedden Sanuli Suomela finn mezőgazdasági államtitkár meglátogatta az OMÉK-ot, s különösen a magyar mezőgazdaság zöld- és gyümölcsstermesztésének magas színvonalát dicsérte.

Elhunyt Borisz Petrov
akadémikus

Hatvannyolc éves korában, súlyos betegség után meghalt Borisz Petrov akadémikus, kiemelkedő szovjet tudós és tudományos szervező, a Szovjet Tudományos Akadémia alelnöke, az Interkozmosz Tanács elnöke — közölte kedden a TASZSZ hírtűgnyökség.

HALÁLOZÁS

NAGY LAJOS, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje, aki 1921 óta volt tagja a pártnak, életének 79. évében elhunyt. Temetése augusztus 28-án 14 órakor lesz a debreceni köztemetőben — tudatja az MSZMP debreceni városi bizottsága.

Devecser

Megifjúl a téglagyár

Tudósítónktól.

Megvénültek a régi égetőkamencék a Devecseri Téglagyárban. Eppen ezért a Téglaiipari Tröszt úgy döntött, hogy rekonstrukciót és kapacitásnövelést kezdnek az öreg üzemben. A beruházásra 208 millió forintot biztosítottak. Az ősi kemencéket osztrák berendezésekkel földgázüzemeltetésre alakítják át, és a munkák jelenlegi üteme szerint még ez esztendő végén megterhatják az első próbaégetést.

Nem bírt az erejével

Tizenégy hónapi börtön

Tudósítónktól.

Durva magatartású, alkoholistá férfi állt tegnap a Győri Megyei Bíróság előtt. Pintér Kálmán már ismerik az igazságszolgáltatás dolgozóit. Nemrégiben nyolc hónapra ítélték, mert tizenégy állami gondozásban levő gyereke után nem fizette a havi 600 forintos tartásdíjat. Most egy egészen más ügyben adtak ki ellene vádiratot.

Pintér Kálmán nemrégiben alaposan berúgott Győr egyik italboltjában, az Aranykörtében. Részegeen bement egy házba, ahol — nem bírva erejével — először vitába keveredett a lakókkal, majd egy beteg embert székestől felemelt és nagy erővel a földhöz vágta. A szerencsétlen ember olyan súlyos sérüléseket szenvedett, hogy az egyik lábát amputálni kellett.

A Győri Megyei Bíróság Pintér Kálmánt maradandó fogyatékoságot okozó, súlyos testi sérítés büntetésének elkövetésében mondta ki vétkesnek, és egy év kétéves börtönre ítélté, valamint a közügyek gyakorlásától is két évre eltiltotta. Az ítélet jogerős. Pintér Kálmánról a gyermekeltartás elmulasztásáért is le kell írni a korábban kiszabott nyolc hónapot.

Halálos balesetek

Gödöllő belterületén Németh Imre 20 éves gépkocsivező, helyi lakos személygépkocsijával elütötte az út jobb oldalán előtte haladó két gyalogost, akik közül Varga Erzsébet 17 éves tanuló, budapesti lakos a kórházba szállítás közben meghalt, a másik gyalogos súlyos sérülést szenvedett.

Esztergom külterületén Buzar József 50 éves gépkocsivező, naszályi lakos tehergépkocsival elütötte az úttestről és a bal oldali árokba borult. A gépkocsivező a helyszínen meghalt.

Oroszlány belterületén egy nyerges vontató elütötte az úttesten áttűtő Tam István 7 éves tanuló, aki a kórházban meghalt. A vizsgálata szerint a gyermek egy álló személygépkocsi előtt a már féktávolságon belül levő nyerges vontató elé lépett.

A balatonfenyvesi MÁV-állomás területén egy mozdony elütötte Bozsa Lászlóné 29 éves keszthelyi lakost és 6 éves Éva nevű gyermekét. A gyermek a kórházban meghalt. Bozsa Lászlóné súlyos sérülést szenvedett. A vizsgálat szerint az anya szabálytalanul ment át gyermekeivel a síneken.

MÁSFÉL MILLIÁRD forint értékű társadalmi munkát végzett az ötödik öt éves terv kezdete óta Szolnok megye lakossága. Az évi kétszázötvenet meghaladja azok száma, akik önként vállaltak részt a tanácsok tervében foglaltak megvalósításában, vagyis a megye lakosságának kis háján a fele vett részt a nagyszabású munkában.

Rajzfilmfesztivál

Nemzetközi rajzfilmfesztivált tartanak ezekben a napokban a kanadai Ottawában.

A nemzetközi szemlén — melyen a szocialista országok, köztük Magyarország is képviselteti magát — 17 ország 113 filmalkotását mutatják be.

AZ ANTARKTISZ JEGE ALATT, 3590 méteres mélységben szovjet tudósok egy körülbelül huszonhét négyzetkilométer nagyságú tavat fedeztek fel. A kutatócsoport vezetője a leningrádi Arktisz- és Antarktiszkutató Intézetnek számolt be a szokatlan tóról. A szovjet tudósok már korábban is feltételezték a víz az Antarktisz jége alatt, és kisebb vizfelgyülemeléseket találtak is. Ezek azonban partközvetben voltak. A most felfedezett tó óriási területet foglal el, amely fölött kupolaként hatalmas jéghegyek emelkednek.

VASÚTI RAKODÓ. Elkészült és üzembe helyezték a soproni teherpályaudvar több mint 30 millió forintos költséggel épült konténerakodóját és raktárát. Építésében tíz vállalat működött közre, és nem egészen két év alatt, a tervezett határidő előtt adták át.

TŰZESÉTEK. Hús bala szalma égett el Kakasdon a játszódozó gyerekek által okozott tűzben. Az idejében érkező tűzoltóknak sikerült megmenteni a közeli gazdasági épületeket és jószágokat a pusztulástól. Bátaszéken egy lovas kocsis bálaszálítványa lobbant lángra, mivel a rakomány hozzáért a villanyvezetékhez.

Balassagyarmati kórház

Kétezer adagos konyha és étterem

Nógrád megyei tudósítónktól. Újabb szakaszához érkezett a Balassagyarmati Városi Kórház rekonstrukciója. A tanács végrehajtó bizottsága elfogadta az egészségügyi intézmény új, korszerű, 2 ezer adagos konyhájának és éttermének beruházási programját.

A Balassagyarmati Városi Kórházban több mint ezer beteget ápolnak, ezenkívül 740 egészség-

SZÜRŐVIZSGÁLATOK. A KÖJÁL orvosai Nagykanizsán megkezdtek a mintegy 1500 pedagógusnak, alkalmazottnak a szűrését, akik az iskolákban, óvodákban, bölcsődékben dolgoznak. Hasonló ellenőrző vizsgálaton esnek át azok a gyermekek is, akik most kerülnek valamelyik óvodai, iskolai közösségbe.

ARADÁSOK. Az indiai Uttar Pradesh szövetségi államban eddig hétszázhatvanhárom személy vesztette életét a monszunözöszök okozta áradásokban. A természeti csapás húszmillió embert érint, ötszáznyolcvan ezer ház ment tönkre, s háromszáz haltak meg kolerás, illetve más fertőző betegségekben.

VETIK A BÍBORHERÉT, a vasi táj jellegzetes magnóvényét. Elsőként Pápóc, Kenyeri, Kemesmagasi, Ostffyasszonyfa határában fogtak hozzá a munkához. Az idén már mintegy kétezer hektáron rendszerben termesztik a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem által kidolgozott technológia alapján.

A MADÁCH SZÍNHÁZ IGAZGATÓSÁGA közli, hogy jegypénztára (Lenin körút 31—33.) 1980. szeptember 8-án, hétfőn, 13 órakor nyit. Az Egyetemi Színháznál a jegypénztár (Budapest V., Pesti Barnabás utca 1.) — ahol a Budapesti Gyermekszínház és az Odry Színház jegyét is válthatók — szintén 1980. szeptember 8-án, 13 órakor nyit. Mindkét pénztár szeptember és október hónapokra árusít jegyet.

NYÁR VÉGI ÖNTÖZÉS. Csongrád megyében a nyáron nagyon kevés csapadék hullott. Legalább 40 milliméter esővel adós a természet, ezért folyamatosan üzemeltetik a gazdaságok az öntözőberendezéseket. Elsősorban a másodvetésű kertészeti zöldségféléket és a tarlóburgonyát árasztják el mesterséges csapadékkal.

NAGYRA NÖTT PISZTRANGOT fogott Brányi Ferenc tapolcai horgász a Balatonba ömlő Viszló patakban. A hal 3,45 kilogrammot nyomott a mérlegre.

KÖRNYEZETJOG-FELELŐSÉG címmel kétszáz oldalas monográfiát jelentet meg a veszprémi akadémiai bizottság. A szerzőegyzék tanulmány számos gyakorlati példa, nagyrészt a Legfelsőbb Bíróság ítélezései alapján ismerteti a környezetvédelemmel kapcsolatos hazai joggyakorlatot. A magyar és a szocialista országok jogirodalmában ez ideig nem jelent meg monográfia terjedelmű tanulmány a környezeti károkról.

Színképelemző
szeminárium

A színképelemzés az iparban és a mezőgazdaságban — s újabban a régészeti kutatásokban is — egyaránt fontos vizsgálati módszer, amelyet ma már széleskörűen alkalmaznak a termelés és a kutatás számos szférájában.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetem adott helyet a kedden kezdődött négynapos vándor-gyűlésnek, amelyet a Gépipari Tudományos Egyesület, a Magyar Kémikusok Egyesülete és az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület közösen szervezett. A szemináriumon 58 előadás hangzik el. Ezek többsége a népgazdaság különböző területein alkalmazott vizsgálati módszerekről és az ezekkel kapcsolatos kutatási eredményekről számol be.

A kínai olaj

Ma csak ígéret

Alábbhagyott a fejlett tőkés államok, különösen Japán lelkesedése a Kínából származó nagy mennyiségű olajbehozattal kapcsolatban. Bebizonyosodott ugyanis, hogy a valóban hatalmas kínai olajkészletek kitermelése nem folytatható a korábbi és a tervezett ütemben, s Kína 1990 előtt nem válhat komoly tényezővé a nemzetközi olajpiacon.

Fejlődés, lassulással

A hetvenes évek első felében a kínai olajkitermelés jelentős eredményeket mutatott fel. 1964-ben még mindössze 9 millió tonna „fekete aranyat” hoztak felszínre, 1970-ben 30, 1975-ben pedig már 80 millió tonnát bányásztak. A kitermelés évi 20-25 százalékos növekedése azonban néhány éve megtört.

Az olajbányászat visszaesését több tényező magyarázza. Mindenekelőtt: kimerülőben vannak az eddig nagy hozamot nyújtó kőolajmezők, az új lelőhelyek feltárása és kiaknázása pedig nem a kellő ütemben halad.

A kőolajkutak telepítése, az új eljárások alkalmazása a bányászathoz igen költséges, s jelenleg Kínában nem áll rendelkezésre a szükséges anyagi eszközök a drága beruházások megvalósítására. Gondot okoz a szükséges infrastruktúra kiépítése is, a feldolgozó üzemek és a vezetékhálózat építése — anyagi és műszaki problémák miatt — lassabban halad a tervezettnél.

A Kínai Népköztársaság csakis nagy olajkészlettel rendelkezik. Bár pontos adatok nem állnak rendelkezésre a kőolajjavgyonról, becslések szerint a szárazföldi kőolajkincs 5,4: a tengeri pedig 5 milliárd tonnára tehető. Nyugati szakértők véleménye szerint nem lehetetlen, hogy ennek a mennyiségnek kétszeresét rejtje magában a föld, illetve a tenger mélyén. Rontja azonban a készletek értékét, hogy a kínai olaj parafintartalma 12 százalékos, tehát meglehetősen nagy.

Trösztök a partokon

Jelenleg a legnagyobb olajmező Kína északkeleti részén, Tacsingban található, itt termelik ki az össz mennyiség 80 százalékát. Ugyancsak fontos lelőhely a Pekintől keletre fekvő Takang olajvidék, a kitermelést viszont nehezíti, hogy az 1976-os földrengés itt okozta a legnagyobb károkat. Nagy reményeket fűznek Pekingben a tengeri olajhoz, elsősorban a Kelet-Kínai-tenger, valamint a sekély vizű Pohai-öböl bizonyítottan gazdag készleteihez. A szárazföldi olajkincs kiaknázásához Kína nem kíván

igénybe venni külföldi anyagi és műszaki segítséget, a part menti olaj kiaknázásánál azonban — elsősorban a megfelelő technika és a berendezések hiánya miatt — számít a nyugati olajcégek közreműködésére. Jelenleg több mint húsz nyugati olajtársaság végez szeizmikus méréseket és feltérési munkákat Kína parti vizein. Többek között jelen van az amerikai Exxon, a Mobil, a Texaco, az angol-holland Shell, az angol BP, a francia Elf és az olasz ENI is.

A négy modernizáláshoz szükséges hatalmas anyagi eszközöket (becslések szerint 700 milliárd dollár összértékű beruházást terveznek az ezredfordulóig) Peking részben az olajexportból akarta és akarja előteremteni. Jelenleg naponta mintegy 260 ezer barrel olaj (1 tonna mintegy 7 barrellel egyenlő) kerül kivitelre, a napi 2,1 millió barreles termelés több mint 10 százaléka. Az exportolaj 80 százalékát Japán vásárolja meg, de kisebb tételekre vevő a Koreai NDK és a Fülöp-szigetek is.

Azok a hazai igények

Néhány évvel ezelőtt az olajszegény Japán még arra számított — s reményeit akkor Peking is táplálta —, hogy olajigényének mind nagyobb részét sikerül majd a közeli Kínából kielégíteni. A kitermelés ütemének visszaesése miatt a szigetország kénytelen kevesebb olajjal is beérni, mégpedig egyre emelkedő — esetenként az OPEC-énél magasabb — áron.

Az export nagyobb ütemű fokozására egyelőre azért sincsen mód, mert a modernizálási program végrehajtásához mind több olajra van szükség odahaza.

Bár az olajbányászat fejlesztése kiemelt program, az anyagiak és a szakértelem korlátozottsága a fékek behúzására, a nagyívű programok végrehajtásának elhúzására késztetik a pekingi vezetőket. Nemrégiben egy kínai szakember kijelentette, hogy az ország olajtermelése az ezredfordulóra eléri majd a napi 8-10 millió barrelt (ennyi jelenleg Szaúd-Arábia napi termelése). Reálisan 20 év múlva napi 5-6 millió hordóra lehet majd számítani, de ez a mennyiség elsősorban majd az akkori hazai igényeket elégíti ki.

Kínában két irányzat küzd egymással az olajpolitikát illetően. Az egyik tovább akarja mérsékelni az olajeladásokat és a technológia- és berendezésvásárlást. A másik viszont — s jelenleg ennek az irányzatnak erősebbek a pozíciói — a fokozott olajexport szükségeségét hangsúlyozza devizaszerzési célokból.

Gonda György—Szentgáli Péter

Elment a szezon

Bő lett a köpönyeg — Több kisüzem többre jutna

Hiába kerestem a telefonkönyvben a Fővárosi Mértékutáni Szabóságot; egy nem kevésbé hosszú, de tevékenységére alig jellemző néven, Fővárosi Ruháipari Szolgáltató Vállalként szerepel ott. Közlebről szemügyre véve szolgáltatásait, nem is egy vállalat ez már, hanem négy.

A volt Mértékutáni Szabóságot 1954-ben alapították; 650 ember 45 üzletben szabta-varrta a női ruhákat, öltönyöket és az egyenruhákat. Kétfajta fazonárat számoltak, egyiket a belvárosi üzletekben, az úgynevezett osztályon felüli árat, a másikat a Nagykörúton túli üzletekben, az első osztályú árat. A különbség mintegy 30 százalék volt, de nem a luxust fizették meg a vevőkkel, hanem a több munkát. A Belvárosban jobban, körülbelül 15 munkaórával több idő alatt készítették el a ruhát. Nemcsak megvarrták, hanem díszítették is őket.

Összevonások dömpingje

Mindössze tíz évig maradt „tiszta profilú” a vállalat, 1964-ben, központi utasításra, a Szőrmefeldolgozó és Javító Vállalat és a Fővárosi Ruhanemű Javító is beolvadt a Mértékutáni Szabóságba. Az árak emiatt tovább differenciálódtak, a ruhanemű-javító üzleteiben számították — talán másodosztályúnak nevezhető — legalacsonyabb árat. Szolgáltatásuk pedig ruhaneműjavítással és szőrmekészítéssel bővült. 1977-ben újabb összevonás növelte a vállalatot: a Mértékutáni Cipőkészítő Vállalat beolvadása után kapta mostani nevét. Sokfajta tevékenysége közül azonban ma is a ruhaneműkészítés a legjellemzőbb.

Az utóbbi két év hazai „árrobanása” ártírt a ruhaszalonnak ártábláit. Öt évvel ezelőtt még 140 üzletük volt, ma már csak 85, de ez is sok. Egyre többen lépnek ki a vállalattól, elsősorban szabászok és varrónők, mert keveslét a fizetést.

Dolgozóink darabérben dolgoznak — mondja Molnár József, a vállalat igazgatója. — Az árjegyzők szerint számoljuk el munkájuk értékét. Ha nem ilyen lenne az érdekeltégi rendszerünk, már régen lehúzhattuk volna a rolót. Némi eltérés azonban van a szabászok és a varrónők érdekeltsége között. A volt mértékutáni szabóság üzleteiben általában két szabász dolgozik, az egyik az üzlet vezetője. Mindketőtől kb. 8-10 varrónő tartozik. Nekik azonban akkor számoljuk el a munkadarabot, ha megvarrták, a szabászoknak: csak ha a vevő átvette. A szabászok minden hónapban az üzlet nagvságától és forgalmától függően

alaprét kapnak, ehhez járul a forgalom utáni százalék. Ez — jól menő boltokban — a fizetés nagyobb részét képezi. A munkabérek szóródása rendkívül nagy, van aki 2000 forintot keres, de akad olyan is, aki 7000-et.

Árváltozások

Hiába érdekelték a varrónők, szabászok abban, hogy minél többet és jobban varrjanak, ha a kötött (és magas) árak miatt a megrendelőket „csak” kedvességel, gyorsabb határidővel, jobb munkával lehet becsábítani a sza-

Nem változtak viszont a fazonárak a ruhaneműjavító boltjaiban. Mint szolgáltató vállalat, jelentős kedvezményeket kapunk, a fazonárak változatlanul forgalmiadó-mentesek, a munkabérek után fizetett költségvetési hozzájárulás pedig 35 százalékról 24-re csökkent.

— Hogyan alakul ezek után a forgalom?

— Ebben az évben változatlan áron számolva, mintegy 20 százalékkal kisebb lesz, bár a magasabb árak miatt az árbevétel 26,5 millióról csak 25,3 millióra csökkent. Az idén „férfiszezon” szinte nem volt... Régebben tavasztól nyár elejéig növekedett a forgalom, majd júliustól szeptemberig csökkent, ősszel pedig ismét többen keresték fel az üzleteinket. A női szezon is hasonlóképpen alakult, bár februárban a farsangi bálókra mindig sokan csináltatnak új ruhát. Holszezonban 20-25 százalékos árkedvezményt is adunk; a nagyobb szalonnák a filmgyárnak és a színházaknak varrnak, sőt időnként már konfekcióruhákat is készítenek. Persze, ezek a munkák nem pótolhatják az egyéni megrendeléseket. Júliusban, augusztusban pedig szabadságra küldjük dolgozóinkat. A forgalom hanyatlását a legjobban talán a határidők csökkenése mutatja; tavaly 3 hónapra vállaltunk rendeléseket, idén 3 hétre. Pedig 120-szal kevesebben dolgoznak nálunk.

lonokba. De ma már ez is kevésnek tűnik. Az sem javított a helyzeten, hogy az üzletvezetők maguk válogatják ki a szöveteket — vehetnek a kiskereskedelmi boltokban készpénzért —, de Londonból és Párizsból is rendelhetnek divatos anyagokat.

Január elsején a fazonárak 7-30 százalékkal emelkedtek. Elsősorban a szoknyák, blúzok varratásáért kért összeg növekedett.

— Eddig megpróbáltuk nivelálni az árakat — folytatja Molnár József. — Amit a szoknya, blúz fazonárakból „elvettünk”, azt hozzáadtuk a kabátok, öltönyök árához. Erre azért volt szükség, mert egy drága, több ezer forintba kerülő darabért egy-kétszáz forinttal többet még kifizetnek a vevők. Január elsejétől, az az új szabályozás szerint a fazonárakat a munkaráfordítással arányosan állapítottuk meg, úgynevezett számított árakat alkalmazunk. Csökkent a nálunk vásárolt szövetek ára — csak annyit adhatjuk el, amennyit vettük —, termelői vagy nagykereskedelmi áron. Évente 20 millió forintért adtunk el szöveteket, ez az összeg előreláthatóan 20 százalékkal csökken. Vevőink járnak jól, mert ugyanaz a szövet esetleg 100-200 forinttal kevesebbe kerül nálunk, mint az üzletünk mellett levő szövetboltban.

Mielőbb dönteni

A fő versenytársról, a konfekcióparról nem esett szó a beszélgetésben. A nagyarányú ideai árcsökkenésről, az érezhetően javuló kínálatról, amely látványosan elhódítja a vevőt a mértékutáni szabótól. Az ipart dicséri: az új öltönyök, ruhák, szoknyák és blúzok között mind többen találnak izlésüknek és pénztárcájuknak megfelelőket. Ha a Fővárosi Ruháipari Szolgáltató Vállalat szalonjai nem akarnak a fogyasztók pénzéért folytatott versenyben végképp a pálya szélére szorulni — radikálisan változtatniuk kell eddigi üzletpolitikájukon.

Alapos vizsgálódás után talán még az is kiderülhet, hogy az egyre kevesebb üzlet és csökkenő forgalom miatt már nem érdemes a négy vállalatból összegyűrt mammutvállalatot, az üzleteknek — a dolgozók 20 százalékát is elérő — adminisztratív apparátust fenn- és eltartani —, néhány nagy forgalmú belvárosi ruhaszalonn és a szőrmexport bevételeiből a többiek deficitjét eltüntetni. Talán kevesebb kis, egymással versengő szabászat többre jutna. Érdemes lenne ezt mielőbb megfontolni és határozni a jövőről.

Lakatos Mária

Győrtt már feldolgozták a korai gyümölcsöket

Tudósítónktól.

A hét végén befejeződött a korai gyümölcsfélék feldolgozása a győri hűtőházban. Összesen 2900 tonna málnát, meggyet, cseresznyét, fekete és piros ribizkét fagyasztottak le. Ennek jelentős része exportra kerül. Az első tételket már kiszállították. Piros és

fekete ribizkéből sikerült túlteljesíteni az előirányoztat, míg málnából, cseresznyéből és meggyből a tervezettnél kevesebbet tudtak felvásárolni, és így feldolgozni.

A borsóidényt meghosszabbítják egy héttel, de már megkezdtek a különböző barackfélék tartósítását is.

Óriás kotró Visontán

Heves megyei tudósítónktól.

Az ország legnagyobb külfejtéses bányüzemében, Visontán, naponta egy kilométer megtéve, haladt munkahelyére az újonnan vásárolt óriás kotrógép. A több, mint ezer tonna súlyú berendezést a napokban szerelték össze a bányauzem dolgozói — meghozta rekordidő alatt —, az NDK-beli szakemberek irányításával. Amikor elindult a 92 négyzetméternyi láncfelületű kotró, kerekkel mellett eltörpültek a szerelők. A

merítéklétrás gép egy-egy „kanala” 710 literes, ezekkel óránként 1300 köbméter meddőt, illetve lignitet mozgat meg.

Az elmúlt esztendőben a Thorez-bányauzem több mint hétmillió tonna lignitet adott a Gagarin Hőerőműnek, olyan minőségben, hogy az erőmű kollektívája mintegy hatvanmillió dollár értékű olajat takarított meg. Az óriásgép segítségével a tervek szerint, már az idén csaknem 120 ezer tonna szénrel többet termelnek.

Vietnami üzemanyag Laosznak

A laoszi benzinhány enyhítésére Vietnam közúton szállít üzemanyagot szomszédjának. Korábban Laoszban Thaiföldön keresztül érkeztek a nyersanyagszállítmányok, de a két ország közötti júniusi határkonfliktus óta a határforgalom szünetel.

Afganisztán gazdasági kapcsolatai

Afganisztán kész arra, hogy fejlessze gazdasági együttműködését valamennyi állammal — közölte a TASZSZ tudósítójával Muhammed Sah Dzsalar afgán kereskedelmi miniszter.

Jó kereskedelmi kapcsolataink vannak sok országgal, elsősorban a szocialista és a fejlődő országokkal, és egy sor tőkés állammal is — mondotta az afgán miniszter, aki szerint az ország legfontosabb kereskedelmi partnere a Szovjetunió, de aktív üzleti kapcsolatokat tart fenn Afganisztánnal Csehszlovákia, Lengyelország, Bulgária és sok más szocialista ország is. A szocialista országokra jut Afganisztán külkereskedelmi forgalmának több mint fele. Afganisztánban a kül-

HORIZONT

kereskedelem állami ellenőrzés alatt van, és az állami szektoré a vezető szerep a gazdaság és a kereskedelem alapvető ágazataiban.

Arab pénz nélkül?

Abderahman Szalem Al-Ataki kuvaiti pénzügyminiszter egy napilapnak adott nyilatkozatában bejelentette, hogy Szaúd-Arábia és Kuvait felfüggeszti további hitteleinek nyújtását a Világbank, valamint a Nemzetközi Valutaalap részére. A lépést a miniszter azzal indokolta, hogy az említett pénzügyintézetek nem járulnak hozzá, hogy soron következő értekezleteiken a Palesztin Felszabadítási Szervezet megfigyelői státusban részt vehessen. A két ország kölcsönnyújtásának befagyasztása érzékenyen érinti a Világbank pénzügyi helyzetét.

Veszteséges légitársaságok

A légitársaságok is csatlakoztak a veszteséges amerikai vál-

latok egyre gyarapodó táborához. Első félévi veszteségük elérte a 475 millió dollárt, jöllehet a tavalyi év hasonló időszakában még 247 millió dollár nyereséget vágtak zsebre. A cégek az 50 százalékkal megnövekedett üzemanyagárakat és az utasok számának visszaesését okolják a veszteségekért.

Növekvő importkorlátozások a fejlett országokban

A Nemzetközi Valutaalap 1979-re vonatkozó éves jelentése szerint az iparilag fejlett országok árucseré-forgalmára a protekcionista törekvések erősödése, a tőkeáramlásra viszont a számottevő liberalizálódás jellemző. A tanulmány egyedül Japánt említi, mint olyan iparilag fejlett országot, amelyik folytatta a behozatalra vonatkozó szabályozások liberalizálását. A tanulmány kiemeli továbbá, hogy az olyan kulcsszektorokban, mint a vas- és acél-, a textil- vagy a ruházati ipar, az importellenőrzés mechanizmusai intenzívesedtek, és így veszélyeztetik a fejlődő országok exportfejlesztési törekvéseit.

Csakugyan!

Busza várak a megállóban. Tölem nem messze fiatal házaspár vitatkozik németül, mellettük két kislány. Az asszony hozzám lép.

— A Margitszigetre szeretnék menni; itt áll meg az a busz, ami odavisz? — kérdi.

— Igen, a 12-es busszal menjenek.

Megköszöni a tájékoztatást, de hirtelen meg észbe jut valami: — És hol lehet buszjegyet kapni?

Dermedten nézek az asszonyra: csakugyan, hol lehet itt jegyet venni? A közelben könyveskereskedés, népművészeti bolt, méretes szabóság, illatszertbolt, de ezekben ilyesmit nem árulnak. Trafik pedig, ahol esetleg kapni lehetne, csak messzebb található. De a buszvezetőhöz is hiába fordulnának, ha mégis felszállnak... Milyen jól jönne most néhány azokból a jegyautomatákból, amelyek például Debrecenben a megállóknál évek óta üzemelnek.

Tehetetlenül tárom szét a kezem. A turistapár kényszeredetten mosolyog, és megindul gyölogosan a Körúton a 35 fokos hőségben.

N.

Ma este: TV-börze

A ma este 18 óra 25 perckor kezdődő adásban az Ajkai Hőerőmű saját fejlesztésű csőtisztító berendezésével ismerkedhet meg az érdeklődők. A csőtisztító „gőrény” néven ismert gép segítségével csupán Ajkán 15 kilométer hosszú csövet tisztítottak meg. Sikeresen alkalmazták a tatabányai és inotai erőműben is.

Csillagda a Mecsekben

A Mecsek déli, Pécsre tekintő lejtőjén csillagvizsgáló épül a TIT természetudományi stúdiójának részeként. Szerdán helyére emelték az óriási fémkúpola vázát, ebben helyezik majd el a távcsöveket.

A vázszerkezetet alumíniumlemezekkel borítják, tükröző felülete érdekes látványt nyújt majd a Mecsek-oldalban. A kupola elfordítható lesz, a negyven centiméter átmérőjű Newton-távcső sokféle csillagászati megfigyelésre alkalmas.

A csillagda a már működő planetáriummal együtt fontos szerepet tölt be a természetudományos ismeretterjesztésben. Novemberben nyitják meg.

A Citroen „titka”

Elitéltrék

az óracsempészt

Tudóstónktól. Óracsempész fölött ítélezett a hét végén a Győri Megyei Bíróság. A tettes Krisztic Radoslav, 39 éves. Bécsben vendégmunkásként dolgozó jugoszláv állampolgár. Ez év áprilisában Sopronnál, egy Citroen márkájú gépkocsi aljában 1800 darab kvarcorát akart az országba behozni. Az „óraszálítvány” beiföldi értéke 1 millió 800 ezer forint.

A tárgyaláson a csempész a már ismert módon védekezett: a kocsi nem az övé, csak kölcsönkérte, és sejtelve sincs arról, ki rejthette el benne azt a rengeteg kvarcorát. Védekezését a Győri Megyei Bíróság nem fogadta el, egy év, három hónapi szabadságvesztésre ítélté, és büntetésének letöltése után elrendelté kiutasítását Magyarországról. Az ítélet jogerős.

Újra több napsütés

A várható időjárás ma estig változóan felhős idő, legfeljebb néhány helyen fúto záporosovel. Az általában mérsékelt északnyugati szél időnként megélenkül. A hőmérséklet kora délután 27–32 fok körül alakul.

Augusztus 19-től: OMÉK

Idegenvezetők – Vasúti kedvezmény

A nem egészen két hét múlva nyitó 69. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár az előzetes felmérések szerint igen népszerűnek ígérkezik. Önálló kiállítóként több mint száz belföldi gazdaság és vállalat vesz részt az OMÉK idei kiállításán, s további húsz ország, valamint Nyugat-Berlin képviselteti magát. A magyar mezőgazdaság, élelmiszeripar, erdészet és faipar témái 18 központi bemutató keretében tekinthetők meg kerekén huszonháromezer négyzetméter fedett, és csaknem negyvenháromezer négyzetméternyi szabad területen.

A kiállításra több mint egymillió vendéget várnak, a rendező szerv, a HUNGEXPO, már hetek-

kel korábban meghívólevelet küldött a mezőgazdasági nagyüzemekbe, és az élelmiszeripari vállalatokhoz a csoportos utazás biztosítására. A jelentkező brigádok, szakmai csoportok száma máris több ezer; — jegyeiket már megküldték. Ugyanakkor a hazai utazási irodák is szervezik a csoportokat; a vidéki városokból, nagyközségekből autóbusszokkal, illetve vasúton, idegenvezető kíséretében utaznak majd fel Budapestre a látogatók, akik egész napos program keretében ismerkednek meg a nagyszabású kiállítás látványival, és egyes esetekben a főváros nevezetességeivel.

A bemutatóra 30 ezer szakembert is várnak, ok a különböző rendezvények előadásait és be-

mutatóit keresik majd fel. A programot úgy állították össze, hogy a szakmai rendezvények nem zavarják a vásári látogatókat. A kiállítás reggel 9-től délután 7 óráig mindennap nyitva lesz majd, a délelőtti órákban is megtekinthető a vásárváros valamennyi pavilonja és a sokféle szabadtéri bemutató.

Az OMÉK-ra 33 százalékos vasúti kedvezménnyel utazhatnak fel az érdeklődők. A jegyek máris megvásárolhatók a kiállítás főpénztárána, a BNV 2-es számú kapujánál. Augusztus 4-től a metrópénztárak, valamint az utazási irodák is árusítják a belépőket, amelyek egységesen 15 forintba kerülnek. A belépőjegyeken térkép is van, ez alapján tájékozódhatnak a látogatók.

A MŰEMLEKVEDELEM kérdéseivel foglalkozó nyári egyetem szerdán befejeződött Egerben. E tudományos fórumnak az idén 15 országból 130 hallgatója volt. Az érdeklődésre jellemző, hogy az évről évre visszatérő európaiak mellett már az amerikai kontinensről is fogadtak vendégeket.

REPÜLŐ SZÉK. Eredeti és egyáltalán nem veszélytelen légi utazást tett nemrég az Ausztriában élő angol Fred Johns. Egy széket emelkedett a levegőbe, amelyhez négyszázötven léggömböt erősített. A 46 éves, 90 kilogramm súlyú légi utazó meleg ruhát és cipőt öltött. Hordozható rádiót, fényképezőgépet, egy kis élelmiszert, térképet, magasságmérőt és mindenesetre éjtörényt is vitt magával. A start után a bator férfú mintegy három kilométer magasságba emelkedett, majd miután a léggömbök egy részét áthasztotta, földet ért.

TIZENHATAN MEGHALTAK, huszonhatan megsérültek a Mexikóvárost Queretárral összekötő útvonalon, a fővárostól 161 kilométerre, amikor egy száguldo autóbusz megcsúszott az úton, átszakította a biztonsági korlátot és egy mély folyómedrébe zuhant.

OLAJ HELYETT SZALMA. Nyugatnémet szakemberek szerint a mezőgazdasági üzemekben gazdaságos lehet a szalmával való fűtés. Megállapították, hogy három kilogramm szalmával egy liter fűtőolajat lehet pótolni. Becsések szerint az NSZK-ban évente három-öt millió tonna a felesleges szalma, s ezzel legalább 1,5 millió tonna fűtőolajat lehetne helyettesíteni. Az ötlet kivitelezését egyelőre az nehezíti, hogy az égő szalma erősen szennyezi a kimenőket, a kazánok stb falát. Először tehát a szalmaégetés technológiáját kellene korszerűsíteniük.

A ROKKANTAK NEMZETKÖZI ÉVE. Hazánk is csatlakozott az ENSZ-nek ahhoz az ajánlásához, hogy 1981 a rokkantak nemzetközi éve legyen. A Minisztertanács felkérése alapján a hazai teendők koordinálására Trethon Ferenc munkügyi miniszter előnöklével nemzeti szervező bizottság alakult.

FINN ABLAKOK. A finn építőiparban egyre gyakrabban alkalmazzák a három rétegből álló ablaküveget. Ezenkívül az időjárás hatásának jobban ellenálló anyagból készülő redőnyökkel és spalettákkal is javítják a hőszigetelést. A szakemberek szerint az új megoldás költségei öt év alatt visszatérülnek a fűtésre fordított költségek megtakarítása által.

A horgászatban sok minden lehetséges, amit azonban egyik olvasónk saját tapasztalatára hivatkozva állít, semmiképpen nem lehet igaz. Azt írja ugyanis, hogy az ő vizükön, a Körösön a kapások a hét közepén következnek be, még olyankor is, amikor a hét három első napján a hal hozza sem ér a csalihoz.

A kapások gyakoriságával vagy elmaradásával mégis érdemes foglalkozni, különösen nyáridőben, amikor köztudott, hogy sok a horgász a vizek partján. Tegyük fel úgy a kérdést: mikor érdemesebb kiülni a vízpartra, a hajnali vagy az esti órákban? Röviden a válasz úgy szólhat: amikor az adott víz nyugodtabb. Ha például strand közelében kell horgászni, minden bizonnyal a hajnali órák a kedvezőbbek, mert legfeljebb a hajnali órákban nyugszik meg úgy a víz környéke, hogy a halak újra megszokott útjukat járják. Kevésbé zavart vizeken az esti órák is eredményesek lehetnek. Am nem tekint-

FIATAL KÉPZŐMŰVÉSEK alkotásaiból nyújt kiállítás szerdán a XIII. kerületi Duna-galériában. A tárlaton 21 művésznek — a fiatal képzőművészek stúdiója KISZ-szervezet tagjainak — több mint 30 művet: kispasztikáit, grafikáit és festményeit láthatja a közönség szeptember 7-ig.

ALKOHOLMENTES BOR. Henri Margulis professzor, francia borszakértő felfedezte az alkoholmentes bort, ami nem is annyira bor, hanem szavai szerint, alkoholt gyakorlatilag nem tartalmazó „asztali ital”. A szakértő két évig dolgozott találmányán Izraelben. A mester titka abban rejlik, hogy megszakítja az erjedési folyamatot, miután a nedű elérte a kétszázalékos alkoholtartalmat. Így az egész eltáras csupán hat napot vesz igénybe és a költségek egyharmada a „normális” bor előállításához szükséges befektetésnek.

Góllövő csodacipő

Fernando Lopez madridi cipész-mester új futballcipőt „dolgozott ki”: véleménye szerint focisukájával egyszerűen nem lehet melé löni. A mester három évig munkálkodott a találmányán, amely azon alapszik, hogy nincs rajta fűző. „Már hosszú ideje figyelemmel a mérkőzéseket, és rájöttem, hogy a legbiztosabb lövések is mellé mehetnek, mivel a cipőfűző rossz irányba térítheti el a labdát” — nyilatkozta a Diaró 16 című spanyol lapnak adott interjújában. Az ő cipőjével ityem nem fordulhat elő, a lövés halálbiztos lesz, állítja. Lopez már több edzővel felvette a kapcsolatot és a Real Madrid csapatának egyik játékosra fogja most kipróbálni a csodacsukát. Allítólag már több sportcikket gyártó cég érdeklődött a futballcipő iránt.

ROVAREVÓ HARMATFŰ. Vas megye egyik leglátogatottabb természetvédelmi területén a Kám közeg határában levő jeli botanikus kertben és az őrségi erdőkben virágozik a ke-reklevevű harmatfű, a tözegmoha-lapok egyik jellegzetes rovarevó növénye. Törzseiben álló, kerekded leveleit piros, bünkös mirigyszőrök borítják. Amint a csillogó gömbökre a rovar száll, a mirigyszőrök ráhajolnak, hozzátapadnak, és fehérbombó váladékukkal feloldják a rovar lágy részét, majd az így elő-készített táplálékot felszívják.

HORGÁSZAT

Jó nyári halfogó idők

hetjük zavaró körülménynek az adott helyen állandóan működő szivattyúkat, átereszeket, zsillipeket. Ezek ugyan zajforrások, de a haj megszokja, sőt, ha a berendezések megforgatják a vizet, tehát oxigénnel feldúsítják, minden halfaj előszeretettel keresi ezeket a területeket. Gondoljunk a duzzasztóművek átzúduló víztömögére. A parton szinte egymás szavát sem halljuk, mégis a halak egész tömege itt gyűlik össze. Az is érdekes látvány, amikor a viz-kiemelő szivattyúk közvetlen közelébe vadásznak a ragadozó önök, jöllehet a Diesel-motorok szinte elviselhetetlen zajjal dübörögnek.

Gyakorlati tapasztalat az is, hogy kisebb és közepes nagyságú tavakon, mesterséges víztárolókra a reggeli órák hozzák meg

ÉRTEKES DOKUMENTUMOK. KAL gyarapította a salgótarjáni Munkásmozgalmi Múzeum gyűjteményét a szerdán lezárult V. Nógrád megyei honismereti ifjúsági tábor negyvenöt középiskolás és szakmunkástanuló lakója. A fiatalok szakképzett muzeológusok irányításával hat csoportban járták be Nógrád legrégebb bányász-körzetét, a Karancs-völgyét.

ELEKTRONIKUS BALERINA. A pennsylvániai egyetemen (Egyesült Államok) speciális programot dolgoztak ki komputer számára, amely lehetővé teszi a gépnek, hogy válaszoljon a beléje táplált hangjegyekkel analog koreográfiai jelekre. A képernyőn megjelenik egy táncoló tigris, amely elvégzi a balettmester utasításait. Úgy vélik, hogy az ismerésre mindig kész „elektronikus balerina” lényeges segítséget nyújt az új balettek szerzőinek.

TÍZEZER TONNAS GABONASÍLÓ. Szombathelyen a Gabona-forgalmi és Malomipari Vállalat Siptei úti telepén elkészült az új, tízezer tonnás gabonasíló. A siló-gyűrűkben automata hőmérők állapítják meg a termény hőfokát, és vezérlésszabályzó gombnyomással tudják szabályozni a tároló hőmérsékletét.

FEL NEM ROBBANT POKOLGÉPET fedezett fel szerdán a máltai rendőrség a libál légitársaság valettal irodájának bejáratában. A műanyag szatyorba rejtett szerkezet az időzítő berendezés meghibásodása miatt nem robbant fel. A múlt héten napban egy merénylet már súlyos károkat okozott a légitársaság irodájában, de azóta sem bukkantak a tettesek nyomára.

ÚJÍTÁSI SZAKTANÁCSADÓ-SZOLGÁLAT kezdte meg munkáját szerdán Kaposvárott, az SZMT-székházban. Egy hónappal ezelőtt levélben értesítették a vállalatok állami gazdaságok és termelőszövetkezetek újítással foglalkozó szakembereit, vezetőit, hogy augusztus 6-tól minden második hónap első szerdáján tanácssal szolgálnak mindenfajta újítási ügyben.

TEGNAP MEGJELENT Minden piac című cikkünk szerzőjének munkahelyét pontatlanul közöltük. Lapunk hétdik oldalán közreadott cikkünket Marosi János, a Szegedi Kenderfonó és Szövőipari Vállalat vezérigazgató-helyettese írta.

a legjobb eredményeket. Ez sok mindennel magyarázható, de valamennyi közül az a legtermészetesebb, hogy az éjszaka folyamán a napközben felmelegedett víz valamennyire lehül, javul oxigénháztartása s így a halak táplálkozási kedve is megnő.

Sokan eküsznek arra, hogy az éjszakai órák nyugalma az igazi horgászidőszak. Sok szempontból nem érthetünk ezzel egyet, mert ha statisztikát készítenénk, kiderülne, hogy a kifogott halaknak csupán töredék százaléka kerül hőrogra az éjszakai órákban. És még valami: az éjszakai horgászok azt a legtrikább esetben mesélik el, hogy a racsni bóbiskolásukból ébresztette fel, s észre-vet a hal fogta meg őket. A másik szempont pedig, hogy néhány áthorgászott éjszaka ferasztóbb lehet, mint egy heti munka, és kiközkenti az embert a megszokott ritmusából. És bizony, a horgászat is csak akkor öröm, ha a halfogás pihenéssel, kikapcsolódással jár együtt.

—Kácsor—

Árfolyamváltozások a Szovjetunióban

Kilenc külföldi valuta árfolyamát változtatta meg augusztus 1-től a Szovjetunió állami bankja. Az intézkedés nyomán emelkedett az osztrák schilling, az angol font, a belga frank és a finn marka, s alacsonyabb lett az argentin peso, a kanadai dollár, az új-zélandi dollár, a török font és a japán jen árfolyama.

HALÁLOZÁS

MÉSZÁROS SÁNDOR, a XI. kerületi munkásörtség nyugalmazott zászlóaljparancsnoka, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetésű — aki 1943 óta volt a párt tagja — 72 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása, munkásóri tiszteletadással, augusztus 13-án, szerdán, délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben — tudatja az MSZMP XI. kerületi bizottsága, a munkásörtség országos és budapesti parancsnoksága és a Közalkalmazottak Szakszervezete.

FARKAS JÁNOS, a Közlekedési Mérőműszerek Gyárának nyugalmazott igazgatója, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetésű — aki 1937 óta volt tagja a pártnak — 77 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása augusztus 12-én, kedden délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben — közli az MSZMP XI. kerületi bizottsága, a Magyar Partizán Szövetség, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezete.

Halálos balesetek

Beremend községben Tóth József 24 éves gépkocsivező, helyi lakos motorkerékparájával elütött két gyalogost, akik közül Zwadzki Vaclav 39 éves szerelő, hazánkban dolgozó lengyel vendégmunkás, inowrocławiai lakos a helyszínen meghalt. A másik gyalogos és a motorkerékpar vezetője súlyos sérülést szenvedett. A baleset körülményeinek tisztázására és a felelősség megállapítására a rendőrség vizsgálatot indított.

Szabolcs-Szatmár megyében, a Kemece határában levő Lónyaiszatornában fűrdött és a vízbe fulladt Puluczka János 14 éves kemecei tanuló.

Dabason, a Duna-Tisza csatorna I. számú zsilipjénél tiltott helyen fűrdött és a vízbe fulladt Kubik Sándor 9 éves inárcsi kisfiú.

Tiltott helyen fűrdött Tököl külterületén, egy használaton kívüli soderbányában Nagy László 12 éves tököli tanuló és a vízbe fulladt.

lelőtjeink a galoppversenyekre

1. Romváros (2) — Palatinus (1) — Popey (3) — Maróry (7).
2. Vihorlát (11) — Szegény legény (8) — Szászország (8) — Szoor (7).
3. Titkos (7) — Meseautó (2) — Glóriola (8) — Platán (4).
4. Antilop (1) — Herceg (5) — Wilhelmina (6) — Kerítő (4).
5. Kata (3) — Athos (8) — Aydy (6) — Alpaka (2).
6. Fuvola (3) — Genetika (1) — Lámpaláz (2) — Kábitószér (3).
7. Gléda (4) — Nairobi (5) — Menó (2) — Deres (1).
8. Csarda (3) — Szédítő (1) — Agilis (2) — Pancsoló (3).

A versenyek 16 órakor kezdődnek.

Ügetőverseny-eredmények

1. Eclogia (8) — Uganda (5) — Enekszó (3) — 35, 15, 28, 23. — Befutó: 154, 158. — Hármás befutó: 1076.
2. Green River (6) — Gyengéd (7) — Gátalástalan (9) — 18, 10, 10, 10. — Befutó: 13, 16.
3. Barcelona (2) — Utas (3) — Eszék (7) — 63, 33, 98, 25. — Befutó: 282, 203. — Hármás befutó: 4343.
4. Váradi (11) — Arisztid (1) — Azért is (3) — 29, 18, 17, 134. — Befutó: 95, 1110.
5. Újhold (4) — Utópia (11) — Rabasz (6) — 27, 17, 31, 28. — Befutó: 720, 98. — Hármás befutó: 8917.
6. Dalida (8) — Elmaradó (10) — Adoma (2) — 18, 13, 19, 18. — Befutó: 43, 42.
7. Forgatag (4) — Fortélyos (1) — Family (2) — 16, 11, 12, 16. — Befutó: 49, 32.
- Elvált (1) — Finci (8) — Félsten (5) — 22, 20, 25, 34. — Befutó: 59, 55.

A Hegyalja gyára

Hollóháza nem vált Gyűrűfűvé — A kőedénygyártástól a Szász-stúdióig

A hamleti kérdés halogatást nem tűrve, döntést parancsolóan ötlött fel Hollóháza a hatvanas évek derekán. *Lenni vagy nem lenni* — bezárni a falu aprajagjának emberöltők óta kizárólagos megélhetést nyújtó, akkor-tájt 130 esztendő, elavult porcelángyártást, vagy tetemes költséggel újat építeni helyette? Hollóháza a csehszlovák határon, a Zempléni hegység mélyén, fekszik, átmenő forgalma nincs. *Onnan tovább már nem vezet út*, a legközelebbi munkát kínáló város — Sátoraljaújhely — is távol esik tőle, s ha a gyárkapura lakat került volna, meglehet: *Hollóháza ma az elnéptelenedett Gyűrűfű sorsát szenvedné.*

A szociálpolitika győzött — ám gazdasági érvekkel megtámogatva. Olyan programot dolgoztak ki, amely fellendülést ígért: azt, hogy a rekonstrukció után a *fenyőfa zöld emblémájával* fémjelzett termékek nemcsak itthon, de külföldön is kelendők lesznek. *Tóth Ferenc* igazgató tevékeny szereplője e mezőútlásnak: mérnökökkel került a gyárba, volt főmérnök is, 1974 óta áll az — immár leírhatjuk: korszerű — porcelánüzem élén. Vele és műszaki helyettesével, *Papp Istvánnal* beszélgetünk arról a több lépcsős folyamatról, amely *további fellendülést* ígér.

A múlt csak mutatóban

— A bontás-építés 1966-ban kezdődött meg — mondja —, s 1972-ig tartott. A százhuszmillió forintos beruházás során csak mutatónak maradt meg valami a régi műhelyekből, például a fagerendás, hozzávetőleg százszázalékos *masszamalom*, amelyet, amíg végképp el nem tűnik, rakatárnak használunk. A mi üzemünk üvegüvegűből fejlődött ki. 1831-ben kezdtek itt *kőedényeket* gyártani, s ezt tették több-kevesebb sikerrel a felszabadulásig. A porcelángyártásnak tehát *alig harmincöt éves múltja van...* Érzékeltetésül, hogy mit jelentett számunkra a rekonstrukció: bruttó termelési értékünk a hatvanas évek elején húszmillió forint volt, ma — folyó áron — százötvenmillió.

— A választék is igen szegényes volt — fűzi hozzá a műszaki igazgatóhelyettes —, a termékek fele dísztárgy, fele pedig mokkás, teás és süteményes készlet volt. *Kommerszárut* kínált a gyár, külföldön alig-alig volt híre, távolról sem lehetünk vetélytársai Herendnek, vagy a pécsi Zsolnaynak. Az új technológia viszont jobb minőségű anyagot hozott, és a személyi feltételek is megváltoztak: a korábbi két inarművész helyett kilencen kötelezték el magukat

hozzánk, s az *ő elhivatottságukon* is múlik, mívé fejlődik Hollóháza.

A gyár és a község egyaránt. „Egy kocsmá van a faluban, meg egy sajtót is csak elvélve árusító vegyesbolt” — írtam 1968-ban. Most a nagyvárosi képbe is beillő áfész-áruház kínál téliszalámit csakúgy, mint kaviárt — a főutcát pedig kétszintes lakásokat rejtő sorházak szegélyezik. Mi több: a porcelángyár már nemcsak a falubeli munkaképes lakosság 90—95 százalékát foglalkoztatja, az ezerfős üzembe 550-en a *környező falvakból* járnak át. Ha kicsiny község is, de központ lett a község — s ha világhírű nem is, de az exportpiacokon is számon tartott, megbecsült a gyár.

Exportfejlesztés — hitelből

— Erdemben a mostani ötéves terv időszakában kezdtünk exportálni — folytatja az igazgató. — Az ARTEX budapesti kiállítótermében, s a külföldi kiállításokon a mi korszerű porcelánjaink is helyet kaptak: *a hatás nem maradt el.* Előbb újdonságainkkal, az étkezéssel kapcsolatosakról (nem is igazi porcelángyár az, amelyik nem rukkol előkészítéssel), de állandó vevőink ma már mondhatni mindent igényelnek. Legjelentősebb vásárlóink az olaszok: képviselőjük a gyárba is ellátogatott, és a dísztárgyakból is rendelt. Sokat exportálunk Kanadába is, s egyre terjedelmesebb a vevőnk listája. A konjunktúra, a lehetőség indokolta, hogy a rekonstrukció után *újabb vállalkozásba* kezdjenek: 1976-ban szerény összeget, 48 millió forintot kértek a 45 milliórdos *exportfejlesztő hitelre*től. A pénzt megkapták, majd 1977-ben újabb beruházásba kezdtek. Új épületre volt szükség a formázáshoz (16 millióba került), az összeg nagyobbik hányadát nagy termelési értékű gépekre, berendezésekre fordították. Három évig tartott az újabb építkezés — az ideig az első teljes esztendő.

— *Félfé év tapasztalata alapján:* sikeres lesz-e 1980?

— Sikeresnek ígérkezik. A beruházás kezdetén vállaltuk, hogy az 1976-os dollár-árbevételünket már az építkezést követő első esztendőben *megháromszorozzuk.* Csak rendelésre gyártunk: tavaly megkezdtük a görög exportot, az idén az Egyesült Államokból érkezett — jövőjét tekintve igen ígéretes — megrendelés, s épp a hónapokban evv. eddig csak Herenddel foglalkozó NSZK-beli kereskedelmi vállalat levelét kaptuk kézhez. Ma már termékeink *húsz százaléka* talál vevőre külföldön, s még többet is

értékesíthetnénk, ha készleteinkhez, dísztárgyainkhoz nem ragszkodna a belkereskedelem. Jösszérével egész Európába exportálunk, s *további terveink is vannak...*

Mielőtt a további terveket részleteznénk, hadd idézzünk emlékezetbe egy nemzetközi érdeklődést kiváltó kezdeményezést. Hamar híre kelt, hogy *Szász Endre*, az Amerikában élő világhírű grafikus és festőművész porcelánra — még hozzá a hollóházi porcelánra — festi legújabb alkotásait. A művész, aki hónapokig tölt a hegyaljai kisközségben, úgy nyilatkozott: *fájlalja, hogy nem korábban* jegyezte el magát a csodálatos anyaggal, a porcelánnal. Előbb, 1978-ban, az új győri színház előcsarnokába tervezett két, 15 négyzetméteres fali kompozíciót, majd az idén májusban a budapesti Hilton Szállodában is megjelent a Hollóházi Szász-stúdió produktuma. (A Váci utcai Csók István Galériában rendezett kiállításon igen szép summáért kelték el a művész porcelánra festett alkotásait; most az USA-ban látható több „Szász-porcelán” — feltehetőleg jó reklámot keltve a hollóháziaknak.)

— Ha a Szász-stúdió híre visszahat is gyárunk egyéb termékeire, mi a *művész alkotásaiban* látunk fölöttébb jó értékesítési lehetőségeket. Szász Endre feltehetőleg van elképzeléssel, s lelkes munkatársak tömörülnek köré, hogy a stúdió valóban felvirágozzék, *világmárka* legyen.

A jobbágyok utódai

Ezért is tervezik, hogy jövőre még tovább bővül a gyár, s a feltehetőleg 1984-re megépülő üzemrészben a *Hollóházi Szász-stúdió* talál otthonra. Nemcsak nagy falikepeket és egyedi festményeket akarnak létrehozni, hanem művészi reprodukciókat is — *kis szériában*, legfeljebb 200 példányban, szinte kizárólag exportra. (Mindemellett a beruházás is javítja majd a *termelési* lehetőségeket — csupán 40 újabb munkásra lesz szükség. Eddig a gyár munkaslétszáma az 1976-osnak három és félszeresére, a termelés viszont — értékét tekintve — a hét és félszeresére nőtt.) Az új beruházás nyomán az export részesedése elérné az *össztermelés 30 százalékát* — és még ezt sem tekintik plafonnak...

Hegyalja zárt világ. Az 1848-as összeírás 85 jobbágy nevét említteti, s e nevek egynemelyike a *gyár mai munkáslétszámán* is szerepel. A szakma, a kötődés nagyapáról unokára öröklődött. És Hollóháza — immár nyilvánvaló — *tovább él.*

Földes Tamás

Felfelé a lejtőn...

Újabb aranyláz

Az idei esztendő első hónapja minden korábbinál *magasabb aranyárakat* hozott: egy finom uncia — mintegy 31 gramm — arany ára elérte a 843 dollárt. A nemzetközi pénzügyi rendszert csaknem fölborító áremelkedés nem folytatódt, de a „sárga fém” világtiázi jegyzése továbbra is *meglehetősen magas*, augusztus második felében 620 dollár körül alakult az unciánkénti ár. Mindez azt is jelzi, hogy *nem csitulnak* el a hullámverések az arany körül; s a pénzügyi, valamint gazdasági szakemberek — érthető módon — árgus szemekkel figyelik az aranytermelés és -felhasználás minden apró rezdülését is.

Újabbban az aranyár alakulását nemcsak a kereslet-kínálat aránya határozza meg, hanem a nemzetközi politikai és gazdasági helyzet a spekuláció, s nem utolsósorban az infláció növekedése vagy csökkenése. Természetesen az aranyal speculációs műveleteket végezni, vagy azt kincskészre felhalmozni csak akkor lehet, ha a piacon *van kínálat*. (Különbséget kell tenni az úgynevezett „új arany” és a már forgalomban levő aranyrudak, illetve ékszerek között. Az arany piac alakulását a kereslet és a kínálat oldaláról döntően az új arany — vagyis a bányából és finomítottból évente kikerülő — mennyisége határozza meg.)

Többet használ az elektronika

A nagy tekintélyű londoni Consolidated Gold Fields cég nemrégiben hozta nyilvánosságra összefoglalóját a tavalyi aranytermelésről és -felhasználásról, valamint az idei évre vonatkozó előrejelzését. 1979-ben a nemzetközi arany piacon *rekord mennyiségű sárga fém került forgalomba*: 1765 tonna arany talált vevőre, 13 tonnával több, mint egy évvel korábban. (A statisztika nem tartalmazza a bankok és az államok egymás közötti aranykereskedelmét, ezt ugyanis a felhalmozott tartalékokból bonyolítják le.)

A legtöbb aranyat a *világ első számú termelője*, Dél-Afrika hozta forgalomba, 703 tonnát dobott piacra; a Szovjetunió aranyeladása 229 tonna volt, 181 tonnával kevesebb, mint 1978-ban. (Az eladás csökkenése nem jelenti az aranytermelés visszaesését, csupán azt jelzi, hogy a Szovjetunió az elmúlt évben kisebb aktivitást fejtett ki a nemzetközi arany piacon.) Nem keletkezett az év folyamán hiány a piacon, ugyanis a hivatalos eladások mennyisége *minden korábbinál meghaladott*. Sok aranyat árverezett el az Egyesült Államok pénzügyminisztériuma, s a Nemzetközi Pénzügyi Alap is folytatta a négy évvel korábban megkezdett árveréssorozatát. (Az IMF aranykészleteinek egy részét időről időre kalapács alá bocsátja, hogy az árverés nyereségét a legszegényebb fejlődő államok megsegítésére fordíthassa.) A hivatalos árverések során csaknem 550 tonna tómbarany cserélt gazdát. A latin-amerikai államok 1979-ben *68 tonna aranyat termeltek*, illetve hoztak forgalomba, a kínai termelésről csak becslések állnak rendelkezésre. az arany piac szakértői 30—60 tonnára teszik a kínai „új arany” mennyiségét.

Erdékesen alakult 1979-ben a világ aranyfelhasználása. Az ékszergyártók 773 tonna nyersaranyat vásároltak *továbbfeldolgozás céljából*. Ez a mennyiség jócskán elmarad az egy évvel korábbi vásárlásaiktól, akkor 1007 tonnára tartottak igényt. Az ipar több mint ezer tonna aranyat vásárolt, szintén kevesebbet mint 1978-ban, de *dinamikusan növekszik a nagy léptekkel fejlődő mikroelektronika aranyfelhasználása*. Ez az ágazat 94 tonna aranyat „nyelt el”. 8 tonnával többet, mint egy évvel korábban. Visszaesésben van a fogászat aranyigénye, bár tavaly 87 tonnányi mennyiség került felhasználásra erre a célra a világon, tendenciájában azonban ez erőteljes csökkenést jelent.

Az év elején kialakult igen magas ár, s a jelenlegi ugyancsak meglehetősen magas árszint világszerte *visszavetette* az érdeklődést az arany iránt, különösen az ékszerek iránti érdeklődést *csappant meg*. A fejlett tőkés államok ékszerész iparán idén *váltság söpör végig* — az esztendő eddig eltelt időszakában *mintegy 50 százalékkal csökkentek az ékszereladások a tavalyi év azonos időszakához képest*. Az ékszergyártók aranykereslete idén *tovább csökken, s nem haladja meg a 400 tonnát*. (Utoljára 1974-ben volt mélyponton az aranyékszer-piac, akkor mindössze 230 tonna sárga fémét használtak fel az ékszerészek, persze a mainál jóval alacsonyabb áron.) A kiszámíthatatlan árhullámzások eredményeként a tőkés országok ékszeripara manapság *jóval a teljes kapacitása alatt „dolgozik”*. Mindez persze az új aranyékszerekre vonatkozik, a korábban gyártott, s a vásárlók által akkor viszonylag olcsón megvásárolt aranyékszerek kínálatát *nagy*, ugyanis a magas árak mellett az aranyékszer-tulajdonosok *igyekeznek túladni kincseiken*, a kereslet azonban meglehetősen *lányha*.

Az 1980-as évben a világ aranytermelése valószínűleg *nem emelkedik lényegesen*. A felhasználás azonban *szervezeti módosulás* következik be. Az ékszer és fogászati célokra felhasznált arany mennyisége erőteljesen visszaesik, az ipar pedig az eddiginél is *nagyobb fogyasztó* lesz. Ugyanakkor fokozódik a magán-személyek érdeklődése az aranyrudak kereskedelmé iránt, amely egyrészt azt jelzi, hogy az infláció elől aranyba menekül a pénztőke, más részből viszont a spekuláció további felerősödését sejteti. (Sokan ugyanis arra számítanak, hogy a nem távoli jövőben az arany ára *unciánként 800—1000 dollár körül alakul majd*. Tökéletes biztonsággal persze nehéz jósolni, de a szakemberek véleménye szerint *egyelőre nem szökik fel az aranyár*, várhatóan — kisebb-nagyobb eltérésekkel — a jelenlegi szinten, tehát 600 dollár körül stabilizálódik.)

Bányarésztvényit vesznek

Az előrejelzések alapján hosszabb távon arra lehet számítani, hogy az aranykínálat *nem növekszik olyan ütemben, mint az elmúlt 20 évben*. Az olajexportáló államok mind több aranyat halmoznak fel kincstáraikban, az olajimportáló nyersanyag-szegény, fejlődő államok pedig *kénytelenek kevesebb arany-tartalékukat áruba bocsátani az olajszámlák fedezésére*, illetve adósságaik egy kis részének visszafizetésére. 1980 első felében az előrejelzéseknek megfelelően *csökkent az arany kínálat a világpiacon*, hiszen az IMF is befejezte árveréseit, s a Szovjetunió is több hónapja *szünetelteti aranytermelését, illetve feleslegeinek értékesítését*. A kínálat hanyatlása azonban eddig *nem eredményezte az árak hirtelen emelkedését*, hiszen a jelenlegi magas aranyár mellett *nem lehet élénk kereslet*ről beszélni.

Annál inkább tapasztalható a nemzetközi tőke érdeklődésének az aranybánya-üzlet felé való fordulása. A jelentősebb vagyonnal rendelkezők igyekeznek pénzüket *bányarésztvényekbe fektetni*, mert azok — illetve az osztalékok — manapság *valóságos „aranybányák”*. A drága arany egyben *felszította az aranykeresést* látát. Az Egyesült Államokban *újabb megnyitnak régi bányákat, átkutatják a régi meddőhányókat*. A nevadai újkori aranyások reménykednek a jószerencsében, ugyanis a jelenlegi és a várható aranyárak mellett a legkisebb mennyiségek feltárása is hasznot hajt.

G. GY. — SZ. F.

Egyiptomi—izraeli árucseré-forgalom

Az Egyiptom és Izrael közötti békeszerződés megkötése óta eltelt időben a két ország kölcsönös áruforgalma *nem fejlődött az elvárásoknak megfelelően* — állapította meg Izrael egyiptomi kereskedelmi tanácsosa. A két ország szállításiainak értéke 1,5—1,5 millió dollárt ért el, holott egyes optimista becslések szerint ez idő szerint 50 millió dollár körül kellett volna alakulnia. Ma még vannak gátló „pszichológiai tényezők” — állapította meg a tanácsos.

Kávét-hírek

A brazil kávéintézet bejelentette, hogy *ismét felújítja a júliusban felfüggesztett kávéexportot*. Emlékeztet, hogy az intézet a kedvezőtlen világpiacon helyzet miatt függesztette fel a kávékivitelt.

Angolában jól halad a kávé betakarítása. Eddig mintegy 64 ezer tonnát szüreteltek le az ország értékes mezőgazdasági termékéből. A szüret előreláthatólag szeptember közepén fejeződik be.

HORIZONT

Algériai földgáz Olaszországnak

Elkezdődtek annak a gázvezetéknek a fektetési munkái, amelyen — Tunézián keresztül — Olaszországba jut majd el az algériai földgáz. A munkák megkezdését az olasz *Snamprogetti* cég elnöke jelentette be a tunéziai fővárosban.

Szárasság Afrikában

A szárasság, amely Északkelet-Afrika nagy részén tönkretette a termést, most Fekete-Afrika országában pusztít. Malitól Tanzánián át a Fokföldig hiába várják az esőt. Egyes vidékeken egy éve nem hullott csapadék. Angola, Botswana, Mozambik, Zambia és Zimbabwe aszályos területein mind nehezebbé válik az állatok etetése-itatása, az állomány pusztul. A gazdálkodóknak már-már saját élelmezésük is gondot okoz. Az ENSZ élelmezési és mezőgazdasági szervezetének becslése szerint mintegy félmillió tonna élelmiszer-gyorsregélyt kell mielőbb eljuttatni ezekbe az országokba.

Arab közös piac

Kuvait hamarosan csatlakozik az Arab Közös Piachoz — jelentették be Kuvaitban. Jól értesült források szerint Kuvait a kereskedelmi kapcsolatok bővítését és a gazdasági integrációt érintő új javaslatokat terjeszt a szervezett elé.

USA—ománi kapcsolatok

Az USA és az Ománi Szultánság gazdasági és műszaki együttműködési vegyes bizottságot létesített. A bizottság munkájába amerikai magánalapítványokat is bevonnak.

Mezőgazdasági vásár Szlovéniában

A szlovéniai Gornja Radgonán szombaton délelőtt megnyílt a 18. nemzetközi mezőgazdasági és élelmiszeripari vásár, amelyen 15 külföldi országból 130, Jugoszláviából pedig mintegy 600 kiállító mutatja be termékeit.

A hagyományos vásári rendezvény idején legjelentősebb külföldi résztvevői a szomszédos *magyarországi és ausztriai* vállalatok.

A vásáron ezúttal *először* képviselteti magát a Szovjetunió.

Jegyzetek Koltai Tamás kötetének margójára

A színikritika – folyamat

Miért jelenik meg nálunk oly kevés színikritikai gyűjtemény? Ha meggondoljuk, hány lap közül rendszeresen színbírálatot, következőképp hány „bejegyzett” kritikus dolgozik a közhatal és a szakma szolgálatában, akkor mégiscsak furcsán hat, hogy a hivatásos ítések hada mennyire óvakodik munkásságát időről időre összefoglalni, mintegy *folyamatában* is az érdeklődők elé tárni. Valószínű persze, hogy önjelölt kötet szerző azért több is akadna, ha a kiadók nem zárkóznának el ajánlataik elől. Mégis, aligha a túlzott lektori szigor s a viszonylag szűk kiadói kapacitás miatt vetélnék el a retrospektív kritikakiadványok. E hiányt — mert igenis hiányzik az élő színművészet alakulásának, jelenségeinek minél több oldalú megvilágítása — „egész egyszerűen” a kritikusok elégtelensége okozza. Nem a számszerű, hanem a minőségi elégtelenség.

Mert ahhoz, hogy valakitől érdemes legyen közreadni egy kötetre való színházi recenziót, az illetőnek olyan erényekkel kell rendelkeznie, amelyek manapság csak elvétve találhatók meg a szakma egyedeiben. Mindenekelőtt: a mai színikritikusok túlnyomó többsége tisztavirág-életű működést mondhat magának. Néhány évadon át kóstolhatja a munka ízeit, azután telítődve, „elcsapott” tollal odébbáll, hogy a sajtó kevésbé irritáló területein kikúrálja magát. Azok pedig, akik viszonylag hosszabb időt át kitartanak, megfáradtan-óvatosan szemezgetnek a feladatokból: van, aki csak elismerő véleményét kockáztatja meg publikálni, mások még a gondolatot is elrémülnek, hogy havonta háromszor, négyszer vidékre utazzanak. Jó néhányan pedig afféle melléküzemagnak tekintik a színházi kritika művelését; egyéb, „rangos” irodalmi-szemleli alkotómunkájuk olykor *kellemes-hasznos kiegészítőjének* — anyagi értelemben is. Nem véletlen tehát, hogy ezekben a rapzodikus, ötletszerű kritikusi életművekben aligha manifesztálódik olyan *színpadismeret, világnézet és esztétikai kultúra*, amely gyűjtemény kiadására jogosítana.

E vázlatos helyzetkép előrebocsátása nélkül nem beszélhetünk a „Koltai-jelenségről”. Arról a kritikusról, aki személyében egymaga is képviseli mindannak az ellenkezőjét, ami a mai színbírálatra általában jellemző.

Koltai Tamástól nemrég gyors egymásutánban két vaskos kötet került a könyvüzletekbe. A *Magyar dráma színháza* és a *Cselekvő színház* (ez utóbbi csak a külföldi darabok előadásairól szóló írásközt tartalmazza) együttesen közel ezer nyomtatott oldalon foglalják a hazai színház elmúlt bő évtizedével, pontosabban az 1967 és 79 közötti időszakot. Indokolt a két kiadványt egységben vizsgálni, hiszen a bennük foglalt anyag szétválasztását praktikus szempontokon kívül semmi egyéb nem indokolja. Legkevésbé a szerzői szemlélet. Koltai mindkét kötetének létjogosultságát az írások kettős következettsége adja: az elemzések belső logikája, meg az egyes cikkeket összefogó, azok során végigvonuló igényesség.

S itt nem egyszerűen a stílári színvonalra gondolok, vagyis nemcsak arra, amit a kritikus önmagától követel meg. Mert szerencsére Koltai nem tartozik azon nyelvmágusok közé, akiknek minden recenziója többet árul el saját lelkükről, mint a véleményezett előadásról. Koltai tárgy-szerű; stílusa a gondolat fegyelméből, szellemessége a fogalmazás pontosságából táplálkozik. Am gyanítható, hogy ezek a ritka ér-

tékek mégsem volnának elegendők hosszú évek munkájának hitelesítéséhez. Ahhoz egy másfajta igényességre is szükség van: arra, amelyet a kritikus a *színházzal szemben* érvényesít.

És Koltai makacs számonkérő. Az ő szemében egy-egy előadás nem pusztán műelvezet, hanem társadalmi tett, amelynek *mindenképp jelentése van*; szerinte a színház akkor is politikai, amikor éppenséggel távol akarja tartani magától a politikumot. De az érvényes kérdéseket megkerülő produkciót nem tekinti *igazi színháznak*. „Miért mutatták be éppen ezt a darabot, éppen most?” Legelsőbbben is erről faggatja a színpadi látványt. És nem ragad le a darab boncolgatásánál — mindig annak az előadásban megnyilvánuló *felfogása* érdekli. Mert számára a *játékban teremtett világ a valódinak értelmezett mása*. Ahogyan a Vízkereszt 1973-as szentendrei előadása kapcsán *expressis verbis* meg is fogalmazza: „A világ értelmezése vezet el a színpadi értelmezésig. Csak a kettőből együttesen születhet jó színház.”

Koltai Tamás ezzel az elvi elkötelezettséggel írta végig eddigi pályaszakaszát, és bizonyos, hogy a színház iránti nyilvánvaló *affinitásán* kívül — amelyre a jelentékeny kritikuskor legalább annyira szüksége van, mint a kiemelkedő színésznek vagy rendezőnek — *közéletismódjában* kell keresni a magyarázatot legendás munkabírásának, termékenységének „rejtélyére”. Mert Koltai valószínűtlenül sokat publikál: *egyenletesen magas színvonalon*. Köteteit lapozva már-már hajlunk a feltételezésre, hogy amiről nem írt, az meg sem történt a magyar színházkultúrában. Holott ez nyilvánvaló képtelenség; az évadonkénti közel kétszáz bemutatásból — becslésem szerint — ő sem lát hetven-nyolcvan előadástól többet — vagyis havonta átlagosan „legfeljebb” hét-nyolc estét tölt színházban —, a teljesség érzete tehát abból fakad, hogy mindent lát, amit látni kell. Mindent, ami bármilyen szempontból jellemző, színvonalas, újszerű. És ez a „kötelező” penzum nagyon sok. Alkat függvénye is persze, hogy valaki folyamatosan bírja-e energiával, tollal ezt a tempót. De az effajta *feszített kitartáshoz* semmi más nem adhat erőt, mint a szemlélet *szenvédélye*. Koltai a „nyugtalanító életet, nem megnyugtató játékot” — jelmondatával foglalja el helyét a szölyében, és *minimum* a világ felfedezésének *aznap esti porcióját* reméli az előadástól. Kritikáiban ennek az elszánt várakozásnak szüntelen izgalma érződik; *elmarasztalásaiban* egy becsapott kalandkereső immár józan, alaposan okadatolt kiábrándultsága, *dicséreteiben* a hálás (mű)élvező gondolat részletezett elégedettsége kap hangot.

Szerzőnk hosszú távú „szavahihetőségét” pedig igazolja a kötetből jól kivehető tény: tágas, mégis határozott ízlése nem változott alapvetően az évek során. S épp ezért olyan érdekes *írásainak folyamatában* böngészni. Megfigyelni például, hogy az ő megbízható gusztsúához képest hogyan változtak a bíráltak receptjei. Néhány, a kritika üldözöttjeiről szóló legendával mindenestre szegényebbek lehetünk. Koltai még 1967-ben, *Petőfi Tigris* és hiénájának „*gondosan ki-munkált*” előadása kapcsán így ír: „A *Körszínház* ismét méltó *feladatra fordította* évről évre *feltöltődő energiáit*.” Azután 1970-ben, *A dada* bemutatója után *Kazimir Károly* kiváló színészvezetését elemzi, 72-ben pedig *Illyés*

Bál a pusztájának kritikájában a Thália Színház vezetőjét egyenesen „*ironikus bölcseletnek*” nevezi. (Jegyezzük meg zárójelben, hogy ugyanekkor a kaposvári Weöres-produkció, a Szent György és a sárkány láttán leszögezi, hogy *Zsámbéki Gábort* „*az írott mű iránt érzett, rosszul értelmezett hűsége, lemondásra készleti a maga világnézeti és alkotóművészi állásfoglalásáról*”. S csak egy évvel később fordítja szembe a kazimiri színházese-ménnyel a maga ironiáját, amikor a Ghandi előadását ekként jellemzi: „*A forgószínpad forog, a néző pihen.*”

Hasonlóképpen figyelmet érdemel, hogy mennyire nincsenek Koltainak *stílári természetű elfogultságai, előítéletei*. A kolozsváriak 1968-as *Rappaport Ottó* rendezte Tragédiájáról messzenemően elismeri, hogy az jó érzékkel szakított a darabhoz tapadó „*látványdramaturgiai beidéződésekkel*, ami egy kamarahangvételű, bensőséges előadást eredményezett. A rákövetkező évben létrejött Dóm téri Tragédiát pedig — *Vámos László* rendezését — a „*nagy formák*”, a „*dekorativitás*” és a „*teátrális hatások*” megfelelő alkalmazásáért, a „*helyes értelmezéssel kialakított látványért*” magasztalja.

S még egy adalék e sokak által „*részrehajlónak*” minősített recenziói gyakorlatához. Az állítólag éppen a kritikusok által szított *Pest-vidék* ellentét fénykorában *Ruszt József* kecskeméti Troilus és Cressida-rendezését szinte egy időben elemzi *Adám Ottó* Madách Színház-i Othellójával. És mindkettőt a korszak jelentős színházi eseményeként értékeli.

A mikor pedig Tovsztozonov Nemzeti-beli Revizorával kapcsolatban megjegyzi, hogy „*egy valamirevaló színházi előadás nem a stílusjegység, hanem a gondolati egység elve szerint rendeződik*”, akkor nemcsak a konzervatív kritika kedvenc tételét söpri félre a maga útjából, de — *közvetve* — magyarázatát adja ítései „*liberalizmusának*” is. Mert aki a gondolati egység fegyelmét kéri számon a színházi előadáson, az valóban megengedheti magának, hogy a *mégoly elűtő formakoncepciókban is megbecsülje a fellelt tartalmi igazság értékét*. Így lehet (1973-ban), hogy Szabó Magda hagyományos építkezésű Kialts, városának világtérképéhez — „*rafinált dramaturgiai divatok idején*” is — méltatja, míg az eltökélt újító híreben álló *Hernádi Gyula* Antikrisztusról ugyanekkor megállapítja: „*A forradalom és az emberiség jövőjének kérdését nem lehet a tudományos-racionális és a vallásos-irracionális erők harcának függvényeként, csupán erre az ellen-tétre leegyszerűsítve értékelni.*”

Koltai kötetének ismeretében kételkednünk kell a szentenciában, miszerint minden szakma olyan kritikust kap, amelyet megérdemel. A hazai színművészet — *amúgy általában* — nem érdemli meg őt, mert Koltai írásainak az előadások többsége alatta marad kifejezőerő dolgában. Hangsúlyozandó, hogy Koltai *elvi következettsége, elméleti megalapozottsága és irántudása* sem jellemző persze a magyar színikritikára — *amúgy általában*. Igen kevesen tudnak például hozzá hasonlóan, azaz *érdemben* foglalkozni a színészi munkával, és jószerevel alig akadnak olyanok, akik az *összehasonlító elemzést* vele azonos szinten művelik. De ha egyáltalán létezik ilyen kritikus, az már *kívívás* az elmélet és a gyakorlat: végső soron a magyar színművészet számára.

MÉSZÁROS TAMÁS

Szunyogh Ferenc rajza

Állam: Sluk Népi Együttes

Szomszédok a Szigeten

Ebben a mai, táguló és egyben összezsugorodó világban van az úgy néha, hogy az ember többet tud a távol lakó ismerősökről, mint a közeli szomszédokról. Furcsa ellentmondásnak látszik, de így igaz: ahogy tágulnak ismereteink a környező világról, úgy zsugorodik az össze, s ha földünk bármely sarkában történik valami, többnyire még aznap tudomást szerzünk róla.

Am amikor a szomszédos Szlovákiából érkezett Állami Sluk Népi Együttes adta elő egész estét betöltő, reprezentatív műsorát, rá kellett döbennünk, hogy bizony keveset tudunk *északi szomszédunk*, a *szlovák nép zenei és táncművészetéről*. Noha a magyar és a szlovák nép évszázadokon át élt ugyanabban az országban, egymás mellett, gyakran összekeveredve, ugyanazoknak az uralkodóknak a jogára alatt. Az utóbbi évtizedekben sok minden történt az évszázados mulasztások helyrehozatala terén, lett legyen bár történelemzemléleti, irodalmi vagy népművészeti fogantatású lépés. Az egymás mind jobb megismerése felé vezető úton tett lépések egyike a Sluk együttes vendégszereplése hazánkban.

Mint ahogy más, szocialista országokban, Szlovákiában is a néphatalom éveiben alakult meg az a *központi népi együttes*, amely a folklór értékeit volt hivatalosan felkutatni, feldolgozni és színpadi műfajjá teremteti. Mégpedig *hivatásos szakemberek és előadók* segítségével, ezért akár csak nálunk, ott is *jó kezekbe került a néptánc és a népzene ügye*. (Természetesen most hangsúlyozottan és csakis Szlovákiáról esik szó, nem pedig a csehszlovák népművészet egészéről, részint a szlovákiai vendégegyüttes miatt, részint, mert a csehországi rész eltérő történelmi fejlődése, viszonyai miatt sok minden másképp alakult ott, bár megállapításaink egy része Csehszlovákia egészére is áll.)

A Sluk együttes Szlovákia című műsora *szívszerűen épült fel*, tételekre bontva. Ezek — egymásutániságuk sorrendjében — a következők: *Ének a régi időről, Az örm és a pajkosság pillanatai, A bánat és a bú pillanatai, Ének a föld népéről és A szeretet és a szerelem pillanatai*.

E tételekben az együttes énekesinek és táncosainak kalauzálásával bejárhattuk Szlovákia földjét és vizeit, megismerkedhettünk az ott élő és dolgozó emberekkel, munkájukkal, önfelédit szórakozásaikkal, az ottani népszokásokkal, a szlovák nép hazaszeretettel, történelmével — természetesen a népdalok és néptáncok nyelvén elbeszélve.

A szívszerűség érzetét erősítette a *szinte szimfonikus zenekar méretű hangszeres előadógárda*, a nagyszerű *Jan Matus* karmester vezetésével. Erre vallott a zenei anyag feldolgozása is: a reprezentatív együttes számára készített hangszerelés; így a feldolgozás és az előadás meghatározta az együttes művészeti alapállását: a *nagy formátumú tablókra* való törekvést. Ugyancsak elismerés illelti a *Pavol Procházka* vezette nagy létszámú énekkart csiszolt előadásmódjukért, tiszta intonációjukért és azért, hogy részt vettek a táncképek előadásában — kultúráltságot mozgásukért. A zenekar és az énekkar fényében a táncok halványabbnak tűntek, de ennek oka talán az lehet, hogy *Drahomír Struhár* koreográfus nem rótt rájuk igazán jelentős feladatot, de talán azzal is magyarázható, hogy a táncosok közt nem sikerült felfedezni igazán markáns egyéniséget, a táncok stílusát meghatározó, a karri tagokat magával ragadó szólistát. Noha a táncképek egyike-másikának előadása látványos és művészi erejű volt.

Mint például a *Csikókók huncutságai*, amely népszokások és népi játékok felelevenítésével aratott sikert, vagy a *favágókról* és az *erdők tündéreiből* szóló táncok, amely szép szimbolikájával és a jelmezek ötletességével tűnt ki. Ide sorolható a *Fehér tutaj a Vágon* című táncok, a faüszátó tutajosok munkájának ábrázolása; *Michal Dzvonič* és *Michal Frimmel* két, hatalmas lapáttal felszerelkezve, „*kormányozta*” a férfi tánckart (a szálfából összerótt tutajt), igen jó pantomimes mozgáskészségről téve tanúságot, a folyót szimbolizáló, karjukon fehér lepleket hullámoztató női kartól körülvéve.

A szimfonikus jellegű időnként jóleső változatossággal törte meg egy-egy betétszám. Ilyen volt a *havasi pásztorsípokkal* kísért ének, a *két harmonikás* legény vetélkedője és a női kórus egy csoportjának *ének-szájharmonika* előadása. Az együttes szép gesztusa volt, hogy műsorukba felvették *Kodály Kállai* kettősét, amely korrekta, szlovák nyelvű előadásával a sikerszámok közé tartozott. Ugyancsak a vendéglátók iránti udvariasságnak tudható be a *műsort bevezető és ismertető szöveg magyar nyelvű elmondása*: könnyebbé tette a megértést, összekapcsolta az egyes tételeket, atmoszférát teremtett.

A magyar közönség nemcsak *színvonalas folklórműsort* láthatott, hanem a szó legjobb értelmében *közelebb került* a legközelebbi szomszéd népek egyikéhez.

Kenessei András

Világélelmzés

A tenger aduja

A világ élelmiszeri kilitásaival foglalkozó nemzetközi szervezetek a gabonahelyzet hosszú távú kilitásai mellett mind többet foglalkoznak a tengeri halászat gazdasági kérdéseivel. Az évezred végén — az előrejelzések szerint — a föld lakossága megközelíti a hatmilliódot. A kielégítő állatfelférje-ellátás megteremtéséhez elengedhetetlenül szükséges a tengerek halállományának szélesebb körű hasznosítása táplálkozási célokra. A halászat fokozása azonban már manapság számos olyan problémába ütközik, amelyek megoldása csak nemzetközi összefogással lehetséges.

A zsákmány felosztása

A hatvanas években hat százalékkal növekedett évente a kifogott halak mennyisége. 1970 és 1980 között a növekedés viszont már csak egyszázalékos volt. A visszaesés oka mindenekelőtt a túlzott lehalászás, sok esetben pedig a tengeri rablógazdálkodás. Mindinkább befolyásolja a világ tengereinek és óceánjainak halállományát a vizek növekvő szennyeződése, valamint az egyéb környezeti ártalom.

Igy alakulhatott ki napjainkra olyan helyzet, hogy jókora szákadék keletkezett a kereslet és a kifogott hal mennyisége között. Számítások szerint, a világ ideai halászati eredménye 75 millió tonna lesz, a kereslet viszont már most 83 millió tonnára becsülhető. Nem várható javulás az elkövetkező két évtizedben sem: 1990-ben 85, 2000-ben pedig 93 millió tonna lesz a halfogás. Az ezredforduló 93 milliós „termeléseivel” ugyanakkor 130 millió tonnányi kereslet áll majd szemben. Rendkívüli erőfeszítésekre van tehát szükség, hogy a már előre jelzett „halszakadék” mélysége csökkenthető legyen.

A kifogott hal mennyiségének csak a kisebbik fele szolgálja a táplálkozást. Jelenleg a világ lakossága 25 millió tonna halat fogyaszt el. öt év alatt ez a mennyiség megkétszereződik majd, a FAO adatai szerint.

Ugyanakkor növekszik az állattenyésztés céljaira szükséges hal-, illetve haltermék-mennyiség is. A halliszt és a halolaj fontos takarmány, s ezekből az anyagokból az ipar is mind többet igényel. (Idén például a világ hallisztigénye eléri a 25 millió tonnát.) A halászat azonban — ésszerű keretek között — nem növekedhet a végtelenségig, tehát az emberi táplálkozás, valamint a mezőgazdasági és ipari haligény részleges kielégítése csak egymás rovására történhet a jövőben.

A különböző vizeken kifogható halak mennyiségét különféle kvóták szabályozzák a tengeri halászatot folytató országok számára. A tengeri hal „felértékelődésének” egyik jele, hogy mind gyakoribbak az úgynevezett halászati háborúk a tengeroarttal és halászfloattával rendelkező országok között. A Közös Piac tagorszáai — és a kívülállók — részére például külön halászati rendtartást vezetett be, az angolok azonban a szigorú előírásokat (kifogható mennyiség, halászat a parti övezetben stb.) rendre megsértik. Ön-dekeik állítólagos semmibevétele

miatt. Minden ország örökdió a partjait körülvevő vizek halállományán, s igen szigorú büntetés vár az orvhalászkokra.

Az ENSZ tengerjogi konferenciája nemrégiben több éves vita után rendezte az úgynevezett kizárólagos gazdasági övezet (a partvonalától 200 mérföldig húzó) tenger- és tenger alatti terület) jogi, gazdasági kérdéseit. Egyértelművé vált az övezeten belül a halászati rend, a tenger alatti bányászat tulajdonjoga, s a parti országot megillető elsőbbség. A parti zónában természetesen idegen országok is halászhatnak, de a kifogható hal mennyiségét általában kétoldalú megállapodás szabályozza, sok esetben pedig a parti állam részese-dést kér a fogásból.

A tengeri gazdasági övezet meghatározása a halászat szempontjából azért jelentős, mert a korábban nemzetközi halászvizeknek tekintett vízterület 99 százaléka került most a parti államok számára kedvezőbb helyzetbe. Mindez arra utal, hogy az eddig viszonylag szabad halászat korszakát a mennyiségileg szigorúbban szabályozott halászat korszaka váltja fel.

Az elmúlt évtizedekben jelentősen átrendeződött a világ halászata. A hagyományosan nagy halászati iparral rendelkező országok — a Szovjetunió, Japán, Egyesült Államok, Kína, India, Norvégia, Peru és Dél-Korea — mellett a fejlődő országok is megjelentek a világ tengereken. Számukra a halászat különösen fontos, hiszen a harmadik világ legtöbb államában a hal lehet az első számú népelelmiszeri cikk. A világ halászatában a fejlődő országok részesedése 1950-ben 27 százalék volt, 1977-ben már elérte a 46 százalékot, s az előrejelzések szerint az évezred végére ez az arány már 58 százalékos lesz. (Összehasonlításképpen: jelenleg a Szovjetunió és Japán részesedése a világ halászatából összesen 25—30 százalék.)

Az ENSZ mezőgazdasági és élelmiszerügyi szervezete anyagi és technikai eszközöket nyújt a fejlődő országoknak halászati iparuk és halfeldolgozásuk fejlesztésére. Tanácsadással igyekeznek elejét venni, hogy a gyors ütemben gyarapodó fejlődő országok halászfloatták a szükségesnél nagyobb mértékben „lehalásszák” a világ tengereket a gyorsan növekvő élelmiszerigény melletti kielégítésére.

FAO-prognózis

A FAO egyik tanulmánya szerint, a várható halhiány az évezred végére valamelyest csökkenthető. Ennek érdekében mintegy 30 milliárd dolláros beruházásra van szüksége a halászati iparnak és a halfeldolgozásnak. A beruházásokból elsősorban a halgazdaságokat kell majd fejleszteni, amelyek a mostani hatmillióról az évezred végére 40 millió tonnára tudnák növelni termelésüket. A környezetvédelemre fordított kiadások növelése is közvetlenül és közvetve elősegítheti a tengerek halállományának megnövelését, vagy legalább a pusztulási folyamat megállítását.

G. Gy. — Sz. P.

Rizskombájnnal a búzára

Millió értéket mentett az összefogás — Helyzetkép a nehéz aratásról

A terepjáróba a nyílásokon bevág a víz. Mással a négykerék-meghajtást is igénybe kell venni, sáron gázolunk keresztül. Az autó vezetője, Balczó István, a gyomai Alkotmány Termelőszövetkezet növénytermesztési főigazgatója, szomorúan mutatja az itt is, ott is sárguló kukoricákat. Ez pusztulásuk első jele. S a pusztulást a víz okozza. Körben, amerre a szemünk ellát, tócsákban áll a búza és a napraforgó is. Az egyik dűlőben megállunk. Odabent a táblában lánctalpas rizskombájnnal aratja a búzát.

— Két ilyen láncozott gépet bérelünk — mondja Balczó István —, s reméljük, segítségükkel két nap alatt betakaríthatjuk a termést ott is, ahová már a gumikerekek munkagéppel nem mehetünk.

Egy évre való eső

Magyar Bélára, a kombájnosra még várnunk kell egy kicsit. A gépész nem beszédes természetű ember, s mondja is:

— Sietni kell. Ha körbenéz, láthatja, jó néhány hektár learatása vár még ránk. Ki kell használnunk minden órát, amikor nem esik az eső, amikor végre kislát a nap.

Ezzel fölgrrik a gépre, nekiindul, s pillanatok múlva már messze forgolódik a hatalmas szerkezettel. Magyar Béla a legmegfelelőbb csapást keresi.

Az Alkotmány Termelőszövetkezet irodájában Lancia János elnök az Állami Biztosító emberrel tárgyal. Témájuk mi is lehetne, mint a belvíz okozta kár. Hogy, mennyi?

— Még nem tudjuk hány millió, ám az, sajnos, úgy látszik, biztos — több milliós nagyságrendű... — mondja keserűen Lancia János.

Árvízvesztésekben a vízvezető csatornáknak összegyűjtött vizet nem szabad az egységként megduzzadt földebe engedni. Am föltűnő a gyomai határban, hogy a belvíz borította 520 hektárnyi terület vízvezető csatornáit száraznak... A víz a táblákon áll. Pedig az árkokat „vízrendezési” célból alakították ki, s jól tudjuk, az ilyen jellegű munkálatok költségesek. A száraz árokról, a nedves táblákról a téveszelnők ezt mondták:

— Való igaz, ebben az időszakban a vízvezető árkoknak vízgyűjtőknél kellene lenniük... Ez, sajnos, nem így van. Termőterületünk egynegyedét szinte minden évben elárasztja a belvíz. Éppen ezért jogelődünk, a Dózsa Termelőszövetkezet a hatvanas évek végén belvízrendezési munkálatokba kezdett. A körülbelül — akkori áron számított munka — 13 millió forintba került. Nem úgy sikerült, ahogy szeretnék volna... A belvíz, s a velejáró gondok megmaradtak. Tavaly tavaszszal támadott ránk, hátráltatott a vetésben. Idén a betakarítás idején érkezett, s jó kilitásainkat elmosta.

— Ez lett a 13 millióból?
— Meg egy évke óta bonvolódó, bíróságról bíróságra járó pör,

amely a mi számunkra már követhetetlen...

Gyomán az utóbbi tíz év alatt megemelkedett a talajvíz szintje. A százéves házak pincéiben víz áll. Akik most kezdenek házat építeni, nem is gondolnak rá, hogy az épület alá pincét vájjanak. A termelőszövetkezet vezetői a talajvíz emelkedésének okát nem ismerik, csak a következményeket. Azt, amikor már terjeszkedni kezd a termőterületen. Ezen a nyáron bőven hullott a csapadék, megduzzadtak a folyók, s természetesen a talajvíz is föl-törekedett.

— Július 29-én ötven, rá két napra pedig hatvanöt milliméter esőt kaptunk — mondja Balczó István —, annyit, amennyi jó eloszlásban szinte egy évre is elegendő volna.

— A gazdaságnak most aligha lesz ereje, pénze, hogy az ötszáz-húsz hektáron újól rendeztesse a belvizet.

— Nincs is rá pénzünk — mondja a tsz-elnök — de nem adjuk föl a harcot, más módon kísérletezünk. Ez a terület jó minőségű termőföld, meghaladja a húsz aranykorona értékét. Egy részét rét-, legelőművelésbe fogjuk, s azon a területen, ahol most kaszálunk, illetőleg legeltetünk, ott árunóvény — búza, kukorica, napraforgó — természetesen kezdünk. Pillanatnyilag ez látszik gazdaságos megoldásnak.

Ahol segített a talajjavítás

A Körösök Vidéke Termelőszövetkezetek Területi Szövetsége irodájában, Békéscsabán, dr. Dragán Iván titkárhelyettes a napi vízügyi jelentést mutatja. Eszerint — augusztus 5-én — húszern hektárt borított az árvíz, 5800 hektárt pedig a belvíz.

— A legrosszabb helyzetben — fűzi hozzá a titkárhelyettes — a békési Egyetértés Termelőszövetkezet van: egész területén víz áll...

— Az ár remélhetőleg rövidesen visszavonul. Mit tudnak majd kezdeni a víz borította területekkel?

— Ez az egyik nagy gondunk: vajon mikor kezd visszahúzódni, s utána mit találnak. Nem tudjuk még, hogy mennyire károsodott a termőföld, nem tudjuk, idén vethetünk-e még? A helyreállítási bizottság megalakult, mi-helyst lehet, kezdődik a munka.

— Az árvíz elemi csapás. Védekezni ellene nem könnyű, ám a belvíz más...

— Az ellen sem könnyű a védekezés, hiszen a vízvezető csatornák tisztasága, a szivattyúk időszakos rendbetétele, karbantartása nem elenyésző. A megelőzés egyetlen módja az intenzív, komplex melioráció. Békés megyében két esztendeje kezdünk egy ilyen, a talajadottságokhoz igazodó, meliorációs munkához. Az említett békési Egyetértésben ez hatvanmillióba került.

— S most az áradás ezt is tönkretette...
— Valószínűleg, node a melio-

rálás nem az ár-, hanem a belvíz elleni védelmet szolgálja. A sarkadi Lenin Termelőszövetkezetben viszont sikeres volt a védekezés, s bebizonyosodott — immár ki tudja hányadszor —, megéri az eredmény a befektetést.

(A meliorálás a talajadottságokhoz igazodó talajjavítási munka. Ha jól végzik el, akkor a belvíz gond nélkül levezethető a táblákról, avagy teljesen megszüntethető, hiszen a termőföld vízháztartása, vízgazdálkodása megjavul.)

A húskombinát hosszú műszakjai

Gyomán, s a többi Békés megyei gazdaságban érdemes javítani a talajt, hiszen kiváló termőföldek húzódnak például a Körösök mentén is. A gyomai Alkotmány Tsz-ben a most belvizes 520 hektár 20 aranykorona értékű, vagy még jobb. (A meliorálás — ilyenkor látjuk a legjobban — az egyik leghatásosabb megelőző védekezési módszer. Elismerésre és tiszteletre méltó az is, amit Magyar Béla gépésztől láttam: lánctalpas rizskombájnnal mentették a beérett búzát.)

Ugyanígy elismerést érdemelnek a Gyulai Húskombinát dolgozói. A megáradt Körösből kimentettek sok ezer szarvasmarhát és sertést — éjt nappal téve végezték el a megszokottnál jóval több munkát. Pedig a termelés menete fölborult; a munkások közül sokan a gátakon is szolgálatot teljesítettek. Kevesebb emberre szakadt a rengeteg ten-nivaló — a gépkocsivezetők közül is többen egyfolytában ötven órát dolgoztak. A statisztika elárulja: a húskombinátban háromszázal több szarvasmarhát és kétezzerrel több sertést vágtak le ebben az időszakban, mint amennyit terveztek. Az erőfeszítések eredményeként az árvíz okozta kár csökkent. Az elszámolást majd később, a nyugalmasabb időkben tartják, hiszen még azt sem tudják, hogy a vízből kimentett állatokra vajon melyik gazdaság istállóiban, oljaiban tört rá a víz...

A kétegyházi Erdért-telep hét szocialista brigádja is erőltetett munkát végzett. A Körös vidéki Vízügyi Igazgatóság — érthető módon — korábbi 80 köbméternyi faigényét fölemelte, soron-kívül kértek még száz köbmétert. A brigádok egyetlen éjszaka adták ki a faanyagot. Július 26-án este tíz órakor kezdtek a teherautók a rakodást, s fényes nappal volt, mire befejezték.

Hogy az összefogás következtében hány millió forinttal lett kisebb a kár a Körösök mentén, azt nem lehet még fölmérni. De kisebb lett a lehetségesnél, és emberek áldozatos, önzetlen kötelességteljesítése révén.

A Körös menti ár- és belvíz elleni védekezésnek ez is fontos tapasztalata. Amire érdemes felfigyelni, büszkélkedni vele.

Vödrös Attila

Brnói előzetes

Gépipari bemutató

A magyar külkereskedelem állandó vendége a brnói vásárnak. Ebben az évben szeptember 8. és 18. között 22. alkalommal nyitja meg kapuit a Brnói Nemzetközi Gépipari Vásár.

A HUNGEXPO szervezésében az idén 16 magyar vállalat állítja ki exportcikkeit. A BUDA-VOX híradástechnikai berendezéseket, a CHEMOKOMPLEX vegyipari folyamatbrákat, az ELEKTROIMPEX professzionális elektronikai felszereléseket, az ELEKTROMODUL pedig elektro-

nikai alkatrészeket mutat be. A Ferunion festékszóró berendezéseket, az Irodagépipari és Finommechanikai Vállalat pénztárgépeket, valamint szedő-író gépszereléseket vonultat fel.

Kapcsolókat, biztosítókat, áramváltókat és kis trafókat mutat be a Transelektro, a Videoton Rt. pedig az R-11-es típusú kisszámítógép-rendszert, jelentéstárolót és displayket küld Brnóba. Az Intranszmas és a Technoimpex információs irodával képviselteti magát.

Oklevél — exportért

Arany oklevelet adományozott a szovjet Razonexport külkereskedelmi vállalat a szegedi Bőrdíszmű Ipari Szövetkezetnek. A szovjet fél kprekett, megbízható üzletfelet talált magyarországi partnerében, amely a mindszenti üzemében készülő női divat-táskákból az elmúlt öt évben háromszorosára növelte a Szovjetunióba irányuló exportját. Ennek évi értéke ma már meghaladja a másfél millió rubelt. A bőrdíszmű-szövetkezet azzal érdemelte ki az elismerést, hogy mindig pontosan, határidőre szállította a megrendelt árut, termékei között pedig mindaddig nem akadt minőségileg kifogásolható darab.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Utazó lengyelek

Több mint 2,6 millió lengyel turista utazott külföldre 1980 első felében. Legtöbbjük a Szovjetuniót kereste fel, számuk a tavalyi év hasonló időszakához képest 22 százalékkal nőtt. A Lengyelországba látogató külföldi turisták száma június végéig 2,5 millió volt.

Háromnapos munkahét a Volvónál

A rendelések csökkenése miatt a svéd Volvo autógyár azt tervezi, hogy Göteborgi üzemében ősszel 10 hetes időtartamra háromnapos munkahetet vezet be. Ebben az időszakban a gyár mintegy 15 ezer darabbal csökkenti termelését.

A bombák már nem riasztják el a turistát

A politikai bombamerényletek ellenére ez év júliusában 9,4 százalékal több turista kereste fel Spanyolországot, mint egy évvel korábban — közölték hivatalos források. Az év első hét hónapjában azonban, a tavalyi év azonos időszakához képest 6,6 százalékkal kevesebb látogató érkezett.

Új nyersanyag-lelőhelyek Indiában

Indiai geológusok az ország három különböző északkeleti államában új kőszén-, mészko-, grafit-, dolomit-, nikkell- és krómérc-lelőhelyeket fedeztek fel. A kormány a lelőhelyek mihamarabbi kiaknázását tervezi.

Nemzetközi festészeti fesztivál

Aranypalette nélkül

NIZZA ÉS CANNES KÖZÜTT, az autótól fölött teljes szélességben húzódozó transzparensok hirdetik öles betűkkel ugyanazt, amit az Azúr-part városában lépten nyomon látható, reprovál ékes falragaszok is tudtukra adnak. Eszerint Cagnes-sur-Mer idén tizenkettedik alkalommal megrendezett Nemzetközi Festészeti Fesztiválján július elejétől szeptember végéig harmincnégy nemzetalkotásaival találkozhat az érdeklődő.

És aki veszi magának azt a fáradságot, hogy a fullasztó hőségben megmássza az óváros hegyrefutó, zegzugos, macskaköves utcáit, a rendkívül meredek kaptatóért páratlan élményben részesül. Egyrészt föltáru előtte — teljes romantikájával — a 16-17. században épült, híres Grimaldikastély (ma múzeum), bástyaoromzatán a résztvevő nemzetek — köztük a magyar — misztériumbogtatta zászlóival. Másrészt olyan körpanorámában gyönyörködhet, amely a nizzai róptörtől a francia Riviéra tengerpartján keresztül az Alpok vonulataiig terjed. És — utólagos bosszúságára — miközben még mindig levegő után kapkod az alkalmi hegymászástól, azt is konstatálja, hogy a kastély mögött remek szerpentin kanyarog az autón érkezők számára szinte a felvonóhidig. Nemzetközi turistaforgalomban pedig nincs hiány.

„Anélkül, hogy rivalizálni akarna a nagy nemzetközi seregszemlékkel (mint amilyen például a Velencei Biennále vagy a Kassel-i Documenta), Cagnes-sur-Mer Festészeti Fesztiválja merőben más célokat követ... Mivel méreteiben eleve szűkebbre szabott, intímebb, a Cagnes-i találkozó megengedheti magának azt a luxust, hogy fölkinálja az önkényes szelekció jogát, és az ezért felelősséggel tartozó válogatók impulzusaira válaszoljon. Így nem teszi ki magát a káékán is csomót kereső kritika megsemmisítő ítéleteinek, amely összetéveszti a kiállítást a demonstrációval...” — vallja többek között Jean-Jaques Leveque a kiállítás katalógusának előszavában.

Ami — még egyszerűbben fogalmazva, még magyarabba fordítva — azt jelenti, hogy itt évről évre a résztvevő nemzetek kulturális szervei saját maguk válogathatják ki a Cagnes-sur-Mer-be küldött festőket és festményeket. Ez nagy lehetőség és ugyanakkor nagy felelősség is természetesen. És nem véletlenül térünk ki erre. Mert ezt nem győzik eléggé hangsúlyozni és a katalógusban külön is kiemelni a vendéglátó francia partnerek. És én magam is a lehetőségeinkkel való jobb sáfárkodásra szeretném felhívni a figyelmet.

A FESTÉSZETI FESZTIVÁL alapszabályzata előírja: minden „nemzeti válogatott csapatban” — az illető ország illetékeseinek saját felelősségére — minimum két festő nyolc-tíz munkáját várják. Ezt aztán egy nemzetközi bírálóbizottság (melynek kilenc tagjából három francia) újra értékeli a helyszínen. Ezek titkos szavazással egy nagydíjat és három Aranypalette-t ítélnék oda. Az idén a zsűriben a fogadó ország három képviselőjén kívül egy svéd, egy lengyel, egy dán, egy holland, egy norvég és egy kanadai kulturális személyiség vett részt. Ez — minden valószínűség szerint — már önmagában véve maximális tárgyilagosságot biztosít.

Mi viszont csak a minimális lehetőséggel élünk. Anélkül, hogy most a minőséget érintenénk, csupán a mennyiségre korlátozva figyelmünket, megállapíthatjuk, hogy két festőnk négy-négy munkáját küldtük Cagnes-sur-Merbe. (És tudomásom szerint ez volt az elmúlt évek számaránya is). Pedig — csak közvetlen környezetünkben körültekintve, a szom-

szedos, szocialista országok részvételét vizsgálva, a katalógus alapján, és méginkább a kiállításon — egyhamar kiderítheti bárki: Bulgária három festője öt-öt alkotását, Románia négy festője három-négy művét, Csehszlovákia három alkotó, két, három, illetve öt munkáját, a Szovjetunió pedig két művészt öt-öt képét küldte Franciaországba. (Egyedül Lengyelország maradt mögöttünk számarányban, két festő három-három táblaképevel.)

NEM VAGYOK MENNYISÉG-PÁRTI, de a józan megfontolás azt diktálja, hogy többől többet

válogathat ki a nemzetközi zsűri. Nem csak kiállításra, hanem esetleg díjazásra is. Mert ezen a téren bizony sehol sem állunk. Miközben iparművészetünk hosszú évek óta rendszeresen díjnyertes olyan számottevő fórumokon, mint a kerámiaiban az olasz Faenza, a francia Vallauris, tűzománban Limoges, a textilben Lausanne, miközben grafikánkat Krakkóban és Firenzében egyaránt számon tartják, és még festészetünk is díjakat nyer másutt (például Nápolyban), addig a Grimaldi-kastély díjnyertesek számára fenntartott különtermének különvitrinje előtt, bizony, szomorúan állodogáltam. S a mostani katalógus különoldalát is hiába tanulmányoztam 1969-ig visszamenőleg, mert — sajnos — egyetlen magyar kitüntetettet sem találtam. (Ha csak nem vesszük annak — áttételes kárpótlásul — hazánkfíát, a francia színek alatt szereplő Victor Vasarelyt, a legeslegesítő év listavezetőjét).

Bár teljesen pénzügyi antitalentum vagyok, mégis meg merném kockáztatni a feltételezést, hogy talán nem növelnem tetemesen amúgyis meglevő költségeinket, ha az alapszabályzat adta maximális mennyiségi lehetőséggel élünk. Arról nem is beszélve, hogy — ismét kizárólag a baráti, szomszédos országoknál maradvá — mennyivel bővebb élettrajzi adatanyagra, hazai és nemzetközi szakmai siker dokumentációjára is lehetőségünk nyílna. Sőt, látam még idézeteket, szemelvény-összeállításokat is — másoknál — kortárs hazai és külföldi kritikákból. Ez utóbbi sem hazabeszélés, arról nem is szólva, hogy csak emelheti a bemutatott festő ázsióját. Mindezekben az észrevételekben korántsem a szórászáhsagot nyilvánul meg, hanem az együttgondolkodás, a segítő szándék.

A fesztivál szabályzata igazán szabad kezét ad a résztvevő országoknak, amikor kimondja: „Ez a kiállítás kivétel nélkül, minden festészeti törekvés előtt nyitva áll és lehetővé teszi valamennyi nemzet most élő festői számára legfrissebb munkáik összevetését...” A gyakorlatban valóban ezt látszik igazolni.

NEM SZERETNÉM az olvasót untatni soha nem látott művek

felsorolásával, hiszen a festészet alapvetően vizuális műfaj, csak eredetiben élvezhető igazán. Ezért inkább a hazánkban is szerepelt, régebbi ismerősökre hívnám fel a rendszeres tárlatlátogatók figyelmét. A mi Dienes Gáborunkra emlékeztető román Adrian Buba kollektív kiállításon szerepelt Budapesten. A csehszlovák Michael Jakabcic ezen kívül még egyéni tárlattal is bemutatkozott a magyar fővárosban az idén, amelyről külön cikk is megjelent lapunkban. A szovjet Igor Obroszov egyéni és kollektív szereplései között egyaránt feltehető élettrajzi adataiban hazánk nevével. Honfitársa, Alekszandr Vasziljev bizonyára szintén régebbi ismerősünk, annál is inkább megjegyezhető, mert festői törekvése, ábrázolási módszere és témaválasztása sokban rokonítja a mi Szabó Vladimírunkkal. A kubaiak közül Aldo Menendez Gonzales kétszer is megfordult nálunk csoportos seregszemlék keretében: előbb 1974-ben, az Ernst Múzeumban, azután pedig a következő évben szerepeltek színdús, szürrealista lebegésű kép-montázsai Budapesten. Honfitársa, Raul Santos Serpa absztrakcióba hajló virágcsokrai szintén ebből az esztendőből maradtak meg a mi emlékeztetőnkben.

Végezetül ne feledkezzünk meg a hazai színek ideai képviselőiről sem. Gyarmathy Tihamérnak a Műcsarnokban tavaly megrendezett reprezentatív, visszatekintő tárlatáról egy 1978-as, és három 1979-es, absztrakt kompozícióját láthatjuk itt most egymás mellett. A mediterrán környezettel gúszan benőtt, barokk cirádákkal gazdagon dekorált, félig nyitott menynyezetű lépcső-torony falán — legalábbis számomra — messziről felismerhető a reá jellemző, tüzes színű üvegablakhoz, vagy meleg fényű mozaikhoz hasonló négyzetekkel kiképzett képfelület, amely a klorit akkordjaiban szinte egy mást folytatja. Szabados Árpádnak pedig három nagyméretű, ideai keltetésű tablója áll a Hungrie feliratú tábla alatt. Az egyik egy pohár vörös festék útját követi nyomon az eredetiben is mellékelt „vérfoltos” textilián át a „land art” demonstrációkig. A másik egy fából faragott, majd szennés égetett szablya és az ezzel telerajzolt papírlap „akció-ciklusa” — hasonló stílusban. Az utolsó pedig egy fekete-fehér fotókkal reprezentált, puritán templombelső további képzetársításokat keltező, gondolatébresztő szimbólum-rendszere.

KÜLÖN EMLÍTÉST ÉRDEMEKEL a mesteri rendezés, amely a legmodernebb kortársi avantgardot is harmonikusan társítja az eredeti, barokk bútorokkal, fali freskókkal, cikornyásan faragott ajtó- és ablakkeretekkel, kőkorlátokkal. „Maga a környezet diktálja ezt a szeretetre méltó rafinériát, amelynek utánozhatatlan a varázsa. A látogató ide nem azért jön, hogy a pillanatnyi áramlatokról szeressen információt, hanem azért, hogy jóegyhány egyniség fel-felvezésében vagy viszontlátásában lelje meg örömet, s azokat finom áttételekben összehasonlíthassa...” — folytatja a bevezetőben már idézett katalóguselőszó szerzője. S a hely sajátos, rabul ejtő varázsát magam is érezhettem.

Csak legalább egy Aranypalette-tánk lett volna...

Avagy várjuk meg még a szeptember közepén záródó közönségsszavazatok végeredményét?

WAGNER ISTVÁN

Legalább a fáklyafény

Valószínűleg már nemcsak a kritikus, hanem az olvasó is meglehetősen unja, hogy a Szege-di Ünnepi Játékok prózai bemutatásáról szólva, először is mindig kell venni mindazokat az alkalmatlansági tényezőket, amelyek szinte reménytelenné teszik a színesek és a rendezők érdemi munkáját; következképp annak méltányos megítélését is. De hát mit tegyünk: amíg a játékok igazgatósága évről évre makacsul kitart a dráma mellett — ahelyett, hogy beérné az opera- és táncprodukciókkal —, addig az elemi tisztesség mindig is megkívánja, hogy el ne hallgassuk a közreműködők mentéseit. Tehát ezúttal is utaljunk röviden a körülmények különféle átkaira; mindenekelőtt arra, hogy itt egyszerűen lehetetlen az „embernek ember által való ábrázolása”, hiszen a természetes — vagy szerényebben: a normális — színészi reakciók elvesznek a hatalmas térben, a mikrofonok miatt pedig eleve le kell mondani a vox humana kínálta árnyalási lehetőségekről.

Mi élteti hát mégis a prózát a Dóm téren? Nem hiszem, hogy a nézősereg tüntető követelése. Hogy mindig akad pár ezer érdeklődő, aki e nyáresti látványosság ígéréteiben bízza, úgy vált jeget az előadásokra, mint valami turistaprogramra, az nem bizonyít egyebet a rég tudottnál: az emberekben él a vágy a nagy méretekben és színes külsőségek között kivitelezett attrakció élvezetere. S ez természetesen nem lehet elítélendő. A baj csak ott kezdődik, amikor a fogalmak összekeverednek, és egymástól idegen tartalmaik egymásra koproizódnak a köztudatban. Kevésbé tudakosan: ne azonosítsuk a pusztán „kulnaris” látványélményt a színházzal, s kivált ne a drámával. Egy vízi parádé vagy egy gondolat koreografált csoportos tornabemutató között is jócskán mutatkozik különbség — s mindkettő igen távoliesik a dramatikusságtól. Nem véletlen például, hogy a Dóm téri produkciók örök-kedvelt hatáseleme a legalább negyven-ötven főnyi fáklyás statisztéria ide-oda vonultatása. Mindegy mit játsznak éppen, a sötét éjszakában lobogó fáklyasor elengedhetetlen. Nagyon helyes — mondhatnánk rosszmájúan —, hiszen ez a fényeffektus legalább kifosztalanul érvényesül. Csakhogy hiába vicceljük el a dolgot, a fáklyás örök, szolák és hadseregek itt kérelmetlenül főszerenlővé lépnek elő — színházi előadás ürügyén ők nyújtják a közönségnek azt a „kerti ünneplést”, amelyre voltaképp befizetett.

Idén — ha ez egyáltalán lehetséges — még értelmelenebbé vált a színházteremtő igyekezet. Mert most, eltérve a hagyománytól, nem valamely ismert klasszikust tűztek műsorra, olyan darabot, amit a néző már ismerhetett-láthatott, s tegyük fel, érdekelhetne volna, hogyan érvényesül a mű más dimenziókban. Nem, ezúttal ősbemutatóra került sor az ünnepi játékokon. Páskándi Géza Kálmán királynak színrevitelére. S a mostoha Dóm téri adott-ságok ennek a szövegközpontú, színpadi múltat nélkülöző darabnak végképp nem segítik elő a befogadását. Ismét a fáklyások bőkezű felvonultatása biztosítja az előadás igazán egyértelmű élményét — ők ugyanis nem szorulnak színészi-rendezői értelmezésre.

A dráma viszont annál inkább. S nyugodtan leszögezhetjük, hogy Ruszt József ennek a szolid igénynek nemcsak a helyszín már esetelt hátulütői miatt nem tehet eleget — a legnagyobb akadályokat maga a szerző állítja a rendezői igyekezet elé. Páskándi dramaturgiai mintaképe a shakespeare-i „krónikás színmű” volt: lényegében írt egy szabályos királydrámát. A szerkezeti szabályok betartása azonban még soha nem volt elég eleven drámai mű létrehozásához, s ebben az esetben is hiába váltakoznak a „nép”

jelenetei az acsarkodó főurakéval, Kálmán és Álmos szópárbajai a sorsdöntő csaták képeivel, hiába látunk két, egymástól oly különböző alkatú — egy madonnás meg egy nagyon is evilági — királynét, érzékeltetendő az uralkodói magánzférát; mindez Páskándinál nem egyéb a történelemkönyv illusztrációjánál.

Kálmán király országlásának szinte valamennyi eseményére szán egy színpadi jelenetet: meg tudjuk, hogy atyja először nem neki, hanem fivérének, Álmos hercegnek ígérte a trónt, azután értesülünk róla, hogy haláluk ágyán mégis őrá hagyta, hallunk a nemzeti létet fenyegető veszedelmekről, melyekkel szemben Kálmán többször is kifejti külpolitikai koncepcióját. Csak a helyzetek és a konfliktusok maradtak ki ebből a drámából. Semmi sem történik meg a szereplőkben előtűnik; s lassan az a bosszantó érzésünk támad, mintha rendre túl korán vagy túl későn érkeznék ahhoz, hogy egy bizonyos izgalmas életút döntő pillanatait ellessük.

A műnek ezenkívül is számos gyengéjét taglalhatnánk még — meglepően erőltet nyelvével például, amely nyilván nem független a gondolati közhelyek bűrjanzásától, vagy azt a kardinális hibát, hogy Kálmán és Álmos legalább vázlatos alakján kívül egyáltalán nincsenek megírva a szerepek — de fontosabbnak érezzük a dráma kevésbé meggyőző alapgondolatának vizsgálatát. Mert Páskándi egy politikai pragmatistát rajzol meg Kálmánban, akinek a kivehető írói szándék szerint abban rejlik a drámája, hogy az őnmaga választott hatalmi törekvésen és stíluson belül adott esetben végzetesen leszűkül az eszközmegvalósítási lehetősége. S jobb lelkiismerete, érzelmei ellenére kénytelen engedni az általa is kialakított objektív körülmények nyomásának. Kálmán mindössze annyit engedhet meg magának, hogy meggyilkoltatás helyett „csak” megvakíttatja testvérét és annak fiát. Páskándi azonban végül is nem a belső meghasonlás, a tettele való szembenézés, vagyis az önelszámolás valóban drámára méltó mozzanatait bontja ki, hanem azt próbálja megmagyarázni nézőinek — felettébb lapos érvekkel —, milyen nehéz teher a hatalom, s milyen képtelenség elvárni viselőjétől, hogy a saját humánus eszményéhez ragaszkodjon. A darab már-már egy magányos, magát mind az alattvalói, mind a magánemberi szeretettől tudatosan elrekesztő, nagy önfeláldozót mutat be, egy királyt, aki mindig csak azért fohászodott, hogy ne kelljen „hiába ölnie”.

Nem szeretnék moralizálni, mégis úgy vélem, hogy a színpadon nem annyira e kálmáni magatartás vitatható apoteózisára, inkább emberi ellentmondásainak eszméletelő feltárására volna kíváncsiak. Elképzelhető, hogy Ruszt — aki húzószókkal amúgy is beavatkozott az írói anyagba — megfelelő színházi környezetben megpróbálta volna e latens drámaiság felé mélyíteni, igaz-ítani a Kálmán királyt. A Dóm téren mindenesetre alig tehetett többet a csoportmozgások praktikuss elrendezésénél és a csatajelenetek igen sutára sikeredett stílizálásánál. Érdekes, hogy munkája bizonyos szempontból így is egységes: ízlése jóvoltából nem hallunk dörgő szavakat színtelen szövegfeldomással váltakozni. Ami természetesen még mindig nem jelenti azt, hogy értékelhető alakítások születtek a produkcióban.

Mindazonáltal tisztelettel tartozunk a Kálmán játszó Balázssovits Lajos odaadásának, a lehetőségekhez mérten plasztikus teljesítményének. A népes társulat többi tagjának pedig azzal, hogy dicsérjük a közös részvétel fegyelmét, s nem firtatjuk név szerint a szükségyszerűen elmaradt eredményeket.

Mészáros Tamás

A kínai olaj

Ma csak ígéret

Alábbhagyott a fejlett tőkés államok, különösen Japán lelkesedése a Kínából származó nagy mennyiségű olajbehozattal kapcsolatban. Bebizonyosodott ugyanis, hogy a valóban hatalmas kínai olajkészletek kitermelése nem folytatódhat a korábbi és a tervezett ütemben, s Kína 1990 előtt nem válhat komoly tényezővé a nemzetközi olajpiacon.

Fejlődés, lassulással

A hetvenes évek első felében a kínai olajkitermelés jelentős eredményeket mutatott fel. 1964-ben még mindössze 9 millió tonna „fekete aranyat” hoztak felszínre, 1970-ben 30, 1975-ben pedig már 80 millió tonnát bányásztak. A kitermelés évi 20–25 százalékos növekedése azonban néhány éve megtört.

Az olajbányászat visszaesését több tényező magyarázza. Mindenekelőtt: kimerülőben vannak az eddig nagy hozamot nyújtó kőolajmezők, az új lelőhelyek feltárása és kiaknázása pedig nem a kellő ütemben halad.

A kőolajkutak telepítése, az új eljárások alkalmazása a bányászásban igen költséges, s jelenleg Kínában nem áll rendelkezésre a szükséges anyagi eszközök a drága beruházások megvalósítására. Gondot okoz a szükséges infrastruktúra kiépítése is, a feldolgozó üzemek és a vezetékhálózat építése — anyagi és műszaki problémák miatt — lassabban halad a tervezettnél.

A Kínai Népköztársaság csakugyan nagy olajkészlettel rendelkezik. Bár pontos adatok nem állnak rendelkezésre a kőolajvagyonról, becslések szerint a szárazföldi kőolajkincs 5,4; a tengeri pedig 5 milliárd tonnára tehető. Nyugati szakértők véleménye szerint nem lehetetlen, hogy ennek a mennyiségnek kétszeresét rejtje magában a föld, illetve a tenger mélye. Rontja azonban a készletek értékét, hogy a kínai olaj parafintartalma 12 százalékos, tehát meglehetősen nagy.

Trösztök a partokon

Jelenleg a legnagyobb olajmező Kína északkeleti részén, Taecsingban található, itt termelik ki az össztermelés 80 százalékát. Ugyancsak fontos lelőhely a Pekingtől keletre fekvő Takang olajvidék, a kitermelést viszont nehezíti, hogy az 1976-os földrengés itt okozta a legnagyobb károkat. Nagy reményeket fűznek Pekingben a tengeri olajhoz, elsősorban a Kelet-kínai-tenger, valamint a sekély vizű Pohaj-öböl bizonyítottan gazdag készleteihez. A szárazföldi olajkincs kiaknázásához Kína nem kíván

igénybe venni külföldi anyagi és műszaki segítséget, a part menti olaj kiaknázásánál azonban — elsősorban a megfelelő technika és a berendezések hiánya miatt — számít a nyugati olajcégek közreműködésére. Jelenleg több mint húsz nyugati olajtársaság végez szeizmikus méréseket és feltérési munkákat Kína parti vizein. Többek között jelen van az amerikai Exxon, a Mobil, a Texaco, az angol-holland Shell, az angol BP, a francia Elf és az olasz ENI is.

A négy modernizáláshoz szükséges hatalmas anyagi eszközöket (becslések szerint 700 milliárd dollár összértékű beruházást terveznek az ezredfordulóra) Peking részben az olajexportból akarta és akarja előteremteni. Jelenleg naponta mintegy 260 ezer barrel olaj (1 tonna mintegy 7 barrelrel egyenlő) kerül kiviteltre, a napi 2,1 millió barreles termelés több mint 10 százaléka. Az exportolaj 80 százalékát Japán vásárolja meg, de kisebb tételekre vevő a Koreai NDK és a Fülöp-szigetek is.

Azok a hazai igények

Néhány évvel ezelőtt az olajszegény Japán még arra számított — s reményeit akkor Peking is táplálta —, hogy olajigényének mind nagyobb részét sikerül majd a közeli Kínából kielégítenie. A kitermelés ütemének visszaesése miatt a szigetország kénytelen kevesebb olajjal is beérni, mégpedig egyre emelkedő — esetenként az OPEC-enél magasabb — áron.

Az export nagyobb ütemű fokozására egyelőre azért sincsen mód, mert a modernizálási program végrehajtásához mind több olajra van szükség odahaza.

Bár az olajbányászat fejlesztése kiemelt program, az anyagiak és a szakértelem korlátozottasága a fékek behúzására, a nagyívű programok végrehajtásának elhúzására készítik a pekingi vezetőket. Nemrégiben egy kínai szakember kijelentette, hogy az ország olajtermelése az ezredfordulóra eléri majd a napi 8–10 millió barrelt (ennyi jelenleg Szaúd-Arábia napi termelése). Reálisan 20 év múlva napi 5–6 millió hordóra lehet majd számítani, de ez a mennyiség elsősorban majd az akkori hazai igényeket elégíti ki.

Kínában két irányzat küzd egymással az olajpolitikát illetően. Az egyik tovább akarja mérsékelni az olajeladásokat és a technológia- és berendezésvásárlást. A másik viszont — s jelenleg ennek az irányzatnak erősebbek a pozíciói — a fokozott olajexport szükségességét hangsúlyozza devizaszerzési célokból.

Gonda György—Szentgáli Péter

Elment a szezon

Bó lett a köpönyeg — Több kisüzem többre jutna

Hiába kerestem a telefonkönyvben a Fővárosi Mértékutáni Szabóságot; egy nem kevésbé hosszú, de tevékenységére alig jellemző néven, Fővárosi Ruháipari Szolgáltató Vállalatként szerepel ott. Közélebről személyre véve szolgáltatásait, nem is egy vállalat ez már, hanem négy.

A volt Mértékutáni Szabóságot 1954-ben alapították; 650 ember 45 üzletben szabta-varrta a női ruhákat, öltönyöket és az egyenruhákat. Kétfajta fazonárát szümmoltak, egyiket a belvárosi üzletekben, az úgynevezett osztályon felüli árat, a másikat a Nagykörúton túli üzletekben, az első osztályú árat. A különbség mintegy 30 százalék volt, de nem a luxust fizették meg a vevőkkel, hanem a több munkát. A Belvárosban jobban, körülbelül 15 munkárával több idő alatt készítették el a ruhát, Nemcsak megvarrták, hanem díszítették is őket.

Összevonások dömpingje

Mindössze tíz évig maradt „tisztá profilú” a vállalat, 1964-ben, központi utasításra, a Szőrmefeldolgozó és Javító Vállalat és a Fővárosi Ruhanemű Javító is beolvadt a Mértékutáni Szabóságba. Az árak emiatt tovább differenciálódtak, a ruhanemű-javító üzleteiben számították — talán másodosztályúnak nevezhető — legalacsonyabb árat. Szolgáltatásuk pedig ruhaneműjavítással és szőrmekészítéssel bővült. 1977-ben újabb összevonás növelte a vállalatot: a Mértékutáni Cipőkészítő Vállalat beolvadása után kapta mostani nevét. Sokfajta tevékenysége közül azonban ma is a ruhaneműkészítés a legjellemzőbb.

Az utóbbi két év hazai „árbanbanása” ártírtta a ruhaszalonok ártábláit. Öt évvel ezelőtt még 140 üzem volt, ma már csak 85, de ez is sok. Egyre többen lépnek ki a vállalatból, elsősorban szabászok és varrónők, mert keveslik a fizetést.

Dolgozóink darabérben dolgoznak — mondja Molnár József, a vállalat igazgatója. — Az árjegyzék szerint számoljuk el munkájuk értékét. Ha nem ilyen lenne az érdekeltségi rendszerünk, már régen lehúzhattuk volna a rolót. Némi eltérés azonban van a szabászok és a varrónők érdekeltsége között. A volt mértékutáni szabóság üzleteiben általában két szabász dolgozik, az egyik az üzlet vezetője. Mindketőjükhez 8–10 varrónő tartozik. Nekik azonban akkor számoljuk el a munkadarabot, ha megvarrták, a szabászoknak: csak ha a vevő átvette. A szabászok minden hónapban az üzlet nagvságától és forgalmától függően

alapbért kapnak, ehhez járul a forgalom utáni százalék. Ez — jól menő boltokban — a fizetés nagyobb részét képezi. A munkabérek szóródása rendkívül nagy, van aki 2000 forintot keres, de akad olyan is, aki 7000-et.

Árváltozások

Hiába érdekeltek a varrónők, szabászok abban, hogy minél többet és jobban varrjanak, ha a kötött (és magas) árak miatt a megrendelőket „csak” kedvességgel, gyorsabb határidővel, jobb munkával lehet becsábítani a szá-

Nem változtak viszont a fazonárak a ruhaneműjavító boltjaiban. Mint szolgáltató vállalat, jelentős kedvezményeket kapunk, a fazonárak változatlanul forgalmiadó-mentesek, a munkabérek után fizetett költségvetési hozzájárulás pedig 35 százalékról 24-re csökkent.

Hogyan alakul ezek után a forgalom?

Ebben az évben változatlan áron számolva, mintegy 20 százalékkal kisebb lesz, bár a magasabb árak miatt az árbevétel 26,5 millióról csak 25,3 millióra csökkent. Az idén „férfiszezon” szinte nem volt... Régebben tavasztól nyár elejéig növekedett a forgalom, majd júliustól szeptemberig csökkent, ősszel pedig ismét többen keresték fel az üzleteinket. A női szezon is hasonlóképpen alakult, bár februárban a farsangi bálókra mindig sokan csináltatnak új ruhát. Holszezonban 20–25 százalékos árkedvezményt is adunk; a nagyobb szalonok a filmgyárnak és a színházaknak varrnak, sőt időnként már konfekciórúhákát is készítünk. Persze, ezek a munkák nem pótolhatják az egyéni megrendeléseket. Júliusban, augusztusban pedig szabadságra küldjük dolgozóinkat. A forgalom hanyatlását a legjobban talán a határidők csökkentése mutatja; tavaly 3 hónapra vállaltunk rendeléseket, idén 3 hétre. Pedig 120-szal kevesebben dolgoznak nálunk.

Mielőbb dönteni

A fő versenytársról, a konfekcióparról nem esett szó a beszélgetésen. A nagyarányú idei ár-csökkenésről, az érezhetően javuló kínálatról, amely látványosan elhódítja a vevőt a mértékutáni szabótól. Az ipart dicséri: az új öltönyök, ruhák, szoknyák és blúzok között mind többen találnak izlésüknek és pénztárcájuknak megfelelőket. Ha a Fővárosi Ruháipari Szolgáltató Vállalat szalonjai nem akarnak a fogyasztók pénzéért folytatott versenyben végképp a pálya szélére szorulni — radikálisan változtatniuk kell

eddiggi üzletpolitikájukon. Alapos vizsgálódás után talán még az is kiderülhet, hogy az egyre kevesebb üzlet és csökkenő forgalom miatt már nem érdemes a négy vállalatból összegyűrt mammutvállalatot, az üzleteknek — a dolgozók 20 százalékát is elérő — adminisztratív apparátust fenn- és eltartani —, néhány nagy forgalmú belvárosi ruhaszalon és a szőrmexport bevételeiből a többiek deficitjét eltüntetni. Talán kevesebb kis, egymással versengő szabászat többre jutna. Érdemes lenne ezt mielőbb megfontolni és határozni a jövőre.

Lakatos Mária

Győrték már feldolgozták a korai gyümölcsöket

Tudósítónktól.

A hét végén befejeződött a korai gyümölcsfélék feldolgozása a győri hűtőházban. Összesen 2900 tonna málnát, meggyet, cseresznyét, fekete és piros ribizkét fagyaszottak le. Ennek jelentős részét exportra kerül. Az első tételket már kiszállították. Piros és

fekete ribizkéből sikerült túlteljesíteni az előirányozottat, míg málnából, cseresznyéből és meggyből a tervezettnél kevesebbet tudtak felvásárolni, és így feldolgozni.

A borsóidényt meghosszabbítják egy héttel, de már megkezdtek a különböző barackfélék tartósítását is.

Óriás kotró Visontán

Heves megyei tudósítónktól.

Az ország legnagyobb külfejtéses bányáuzemében, Visontán, naponta egy kilométert megtéve, haladát munkahelyére az újonnan vásárolt óriás kotrógép. A több, mint ezer tonna súlyú berendezést a napokban szerelték össze a bányáuzem dolgozói — meg-hozzá rekordidő alatt —, az NDK-beli szakemberek irányításával. Amikor elindult a 92 négyzetméternyi láncfelületű kotró, kerekai mellett eltörpültek a szerelők. A

merítékletérás gép egy-egy „kanala” 710 literes, ezekkel óránként 1300 köbméter meddőt, illetve lignitet mozgat meg.

Az elmúlt esztendőben a Thorez-bányáuzem több mint hétmillió tonna lignitet adott a Gagarin Hőerőműnek, olyan minőségben, hogy az erőmű kollektívája mintegy hatvanmillió dollár értékű olajat takarított meg. Az óriásgép segítségével a tervek szerint, már az idén csaknem 120 ezer tonna szénnel többet termelnek.

Vietnami üzemanyag Laosznak

A laoszi benzinhány enyhítésére Vietnam közúton szállít üzemanyagot szomszédjának. Korábban Laoszban Thaiföldön keresztül érkeztek a nyersanyagszállítmányok, de a két ország közötti júniusi határkonfliktus óta a határforgalom szünetel.

Afganisztán gazdasági kapcsolatai

Afganisztán kész arra, hogy fejlessze gazdasági együttműködését valamennyi állammal — köztül a TASZSZ tudósítójával Muhammed Sah Dzsalar afgán kereskedelmi miniszter.

Jó kereskedelmi kapcsolataink vannak sok országgal, elsősorban a szocialista és a fejlődő országokkal, és egy sor tőkés állammal is — mondotta az afgán miniszter, aki szerint az ország legfontosabb kereskedelmi partnere a Szovjetunió, de aktív üzleti kapcsolatokat tart fenn Afganisztánnal Csehszlovákia, Lengyelország, Bulgária és sok más szocialista ország is. A szocialista országokra jut Afganisztán kereskedelmi forgalmának több mint fele. Afganisztánban a kül-

HORIZONT

kereskedelem állami ellenőrzés alatt van, és az állami szektoré a vezető szerep a gazdaság és a kereskedelem alapvető ágazataiban.

Arab pénz nélkül?

Abderahman Szalem Al-Ataki kuwaiti pénzügyminiszter egy napilapnak adott nyilatkozatában bejelentette, hogy Szaúd-Arábia és Kuwait felfüggeszti további hitteleinek nyújtását a Világbank, valamint a Nemzetközi Valutaalap részére. A lépést a miniszter azzal indokolta, hogy az említett pénzüzetek nem járulnak hozzá, hogy soron következő értekezleteiken a Palesztín Felszabadítási Szervezet megfigyelői státusban részt vehessen. A két ország kölcsönnyújtásának befagyasztása érzékenyen érinti a Világbank pénzügyi helyzetét.

Veszteséges légitársaságok

A légitársaságok is csatlakoztak a veszteséges amerikai vál-

lalatok egyre gyarapodó táborához. Első félévi veszteségük elérte a 475 millió dollárt, jóllehet a tavalyi év hasonló időszakában még 247 millió dollár nyereséget vágtak zsebre. A cégek az 50 százalékkal megnövekedett üzemanyagárakat és az utasok számának visszaesését okolják a veszteségekért.

Növekvő importkorlátozások a fejlett országokban

A Nemzetközi Valutaalap 1979-re vonatkozó éves jelentése szerint az iparilag fejlett országok árucere-forgalmára a protekcionista törekvések erősödése, a tőkeáramlásra viszont a számottevő liberalizálódás jellemző. A tanulmány egyedül Japánt említi, mint olyan iparilag fejlett országot, amelyik folytatta a behozatalra vonatkozó szabályozások liberalizálását. A tanulmány kiemeli továbbá, hogy az olyan kulcsszektörökben, mint a vas-, az acél-, a textil- vagy a ruházati ipar, az importellenőrzés mechanizmusai intézményesedtek, és így veszélyeztetik a fejlődő országok exportfejlesztési törekvéseit.

Csakugyan!

Buszra várok a megállóban. Tölem nem messze fiatal házaspár vitatkozik németül, mellettük két kisgyerek. Az asszony hozzám lép.

— A Margitszigetre szeretnék menni; itt áll meg az a busz, ami odavisz? — kérdi.

— Igen, a 12-es busszal menjenek.

Megköszöni a tájékoztatást, de hirtelen még észbe jut valami.

— És hol lehet buszjegyet kapni?

Dermedten nézek az asszonyra: csakugyan, hol lehet itt jegyet venni? A közelben könyvkereskedés, népművészeti bolt, méretes szabóság, illatszertároló, de ezekben ilyesmit nem árulnak. Trafik pedög, ahol esetleg kapni lehetne, csak messzebb található. De a buszvezetőhöz is hiába fordulnának, ha mégis felszállnak... Milyen jól jönne most néhány azokból a jegyautomatákból, amelyek például Debrecenben a megállóknál évek óta üzemelnek.

Tehetetlenül tárom szét a kezem. A turistápar kényszeredetten mosolyog, és megindul gyalogosan a Körúton a 35 fokos hőségben.

N.

Ma este: TV-börze

A ma este 18 óra 25 perckor kezdődő adásban az Ajkai Hőermű saját fejlesztésű csőtisztító berendezésével ismerkedhetnek meg az érdeklődők. A csőtisztító „görcsny” néven ismert gép segítségével csupán Ajkán 15 kilométer hosszú csövet tisztítottak meg. Sikeresen alkalmazták a tatabányai és inotai erőműben is.

Csillagda a Mecsekben

A Mecsek déli, Pécsre tekintő lejtőjén csillagvizsgáló épül a TIT természetudományi stúdiójának részeként. Szerdán helyére emelték az óriási fémkupola vázát, ebben helyezik majd el a távcsöveket.

A vázszerkezetet alumíniumlemezekkel borítják, tükröző felülete érdekes látványt nyújt majd a Mecsek-oldalban. A kupola elfordítható lesz, a negyven centiméter átmérőjű Newton-távcső sokféle csillagászati megfigyelésre alkalmas.

A csillagda a már működő planetáriummal együtt fontos szerepet tölt be a természettudományos ismeretterjesztésben. Novemberben nyitják meg.

A Citroen „titka”

Elitelték az óracsempészt

Tudósítónktól.

Óracsempész fölött ítékezett a hét végén a Győri Megyei Bíróság. A tettes Krisztic Radoslár, 39 éves, Bécsben vendégmunkásként dolgozó jugoszláv állampolgár. Ez év áprilisában Sopronnál, egy Citroen márkájú gépkocsi aljában 1800 darab kvarcórát akart az országba behozni. Az „óraszállítvány” belföldi értéke 1 millió 800 ezer forint.

A tárgyaláson a csempész a már ismert módon védekezett: a kocsi nem az övé, csak kölcsönkérte, és sejtelve sincs arról, ki rejthette el benne azt a rengeteg kvarcórát. Védekezését a Győri Megyei Bíróság nem fogadta el, egy év három hónapi szabadságvesztésre ítélte, és büntetésének letöltése után elrendelte kiutasítását Magyarországról. Az ítélet jogerős.

Újra több napsütés

A várható időjárás ma estig: változóan felhős idő, legfeljebb néhány helyen futó zaporesóvél. Az általában mérsékelt északnyugati szél időnként meglehetősen erős lehet. A hőmérséklet kora délután 27–32 fok körül alakul.

Augusztus 19-től: OMEK

Idegenvezetők – Vasúti kedvezmény

A nem egészen két hét múlva nyitó 89. Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás és Vásár az előzetes felmérések szerint igen népszerűnek ígérkezik. Önálló kiállítóként több mint száz belföldi gazdaság és vállalat vesz részt az OMEK idei kiállításán, s további húsz ország, valamint Nyugat-Berlin képviselteti magát. A magyar mezőgazdaság, élelmiszeripar, erdészet és faipar témái 18 központi bemutató keretében tekinthetők meg kerekén huszonháromezer négyzetméter fedett, és csaknem negyvenháromezer négyzetméternyi szabad területen.

A kiállításra több mint egymillió vendéget várnak, a rendező szerv, a HUNGEXPO, már hetek-

kel korábban meghívólevelet küldött a mezőgazdasági nagyüzemekbe, és az élelmiszeripari vállalatokhoz a csoportos utazás biztosítására. A jelentkező brigádok, szakmai csoportok száma máris több ezer; — jegyeiket már megküldték. Ugyanakkor a hazai utazási irodák is szervezik a csoportokat; a vidéki városokból, nagyközségekből autóbusszokkal, illetve vasúton, idegenvezető kíséretében utaznak majd fel Budapestre a látogatók, akik egész napos program keretében ismerkednek meg a nagyszabású kiállítás látványival, és egyes esetekben a főváros nevezetességeivel.

A bemutatóra 30 ezer szakembert is várnak, ők a különböző rendezvények előadásait és be-

mutatóit keresik majd fel. A programot úgy állították össze, hogy a szakmai rendezvények nem zavarják a vásári látogatókat. A kiállítás reggel 9-től délután 7 óráig mindennap nyitva lesz majd, a délelőtti órákban is megtekinthető a vásárváros valamennyi pavilonja és a sokféle szabadtéri bemutató.

Az OMEK-ra 33 százalékos vasúti kedvezménnyel utazhatnak fel az érdeklődők. A jegyek máris megvásárolhatók a kiállítás főpénztárána, a BNV 2-es számú kapujánál. Augusztus 4-től a metró-pénztárak, valamint az utazási irodák is árusítják a belépőket, amelyek egységesen 15 forintba kerülnek. A belépőjegyeken térkép is van, ez alapján tájékozódhatnak a látogatók.

FIATAL KÉPZŐMŰVESZEK alkotásából nyílt kiállítás szerdán a XIII. kerületi Duna-galériában. A tárlaton 21 művésznek — a fiatal képzőművészek stúdiója KISZ-szervezet tagjainak — több mint 30 művet: kislapszti-kait, grafikáit és festményeit láthatja a közönség szeptember 7-ig.

ALKOHOLMENTES BOR. Henri Margulis professzor, francia borszakértő felfedezte az alkoholfmentes bort, ami nem is annyira bor, hanem szavaival szerint, alkoholt gyakorlatilag nem tartalmazó „asztali ital”. A szakértő két évig dolgozott Izraelben. A mester titka abban rejlik, hogy megszakítja az erjedési folyamatot, miután a nedű elerke a kétszázalékos alkoholfokot. Így az egész eljárás csupán hat napot vesz igénybe, és a költség egyharmada a „normális” bor előállításához szükséges befektetésnek.

Góllövő csodacipő

Fernando Lopez madridi cipész-mester új futballcipőt „dolgozott ki”: véleménye szerint focisukájával egyszerűen nem lehet mellette lőni. A mester három évig munkálkodott a találmánnyal, amely azon alapszik, hogy nincs rajta fűző. „Már hosszú ideje figyelttem a mérközéseket, és rájöttem, hogy a legbiztosabb lövések is mellé mehetnek, mivel a cipőfűző rossz irányba térítheti el a labdát” — nyilatkozta a Diaró 16 című spanyol lapnak adott interjújában. Az ő cipőjével ilyesmi nem fordulhat elő, a lövés halálbiztos lesz, állítja. Lopez már több edzővel felvette a kapcsolatot és a Real Madrid csapatának egyik játékosra fogja most kipróbálni a csodacipőjét. Allítólag már több sportcíkket gyártó cég érdeklődött a futballcipő iránt.

ROVAREVŐ HARMATFŰ. Vas megye egyik leglátogatottabb természetvédelmi területén a Kám közseg határában levő jel botanikus kertben és az őrségi erdőkben virágozik a kekrelevélű harmatfű, a tőzegmohalápok egyik jellegzetes rovarevő növénye. Törzszében álló, kerekded leveleit piros, bunkós mirigyszőrök borítják. Amint a csillogó gömbökre a rovar rászáll, a mirigyszőrök ráhajolnak, hozzátapadnak, és fehérbontó váladékukkal feloldják a rovar lágy részét, majd az így előkészített táplálékot felszívják.

HORGÁSZAT

Jó nyári halfogó idők

A horgászatban sok minden lehetséges, amit azonban egyik olvasónk saját tapasztalataira hivatkozva állít, semmiképpen nem lehet igaz. Azt írja ugyanis, hogy az ő vizükön, a Körösön a kapások a hét közepén következnek be, még olyankor is, amikor a hét három első napján a hal hozzá sem ér a csalihoz.

A kapások gyakoriságával vagy elmaradásával mégis érdemes foglalkozni, különösen nyáridőben, amikor köztudott, hogy sok a horgász a vizek partján. Tegyük fel úgy a kérdést: mikor érdemesbb kiülni a vízpartra, a hajnali vagy az esti órákban? Röviden a válasz úgy szólhat: amikor az adott víz nyugodtabb. Ha például strand közelében kell horgászni, minden bizonnyal a hajnali órák a kedvezőbbek, mert legfeljebb a hajnali órákban nyugszik meg úgy a víz környéke, hogy a halak újra megszokott útjukat járják. Kevésbé zavart vizeken az esti órák is eredményesek lehetnek. Am nem tekint-

hetjük zavaró körülménynek az adott helyen állandóan működő szivattyúkat, átereszeket, szilipeket. Ezek ugyan zajforrások, de a hal megszokja, sőt, ha a berendezések megforgatják a vizet, tehát oxigénnel feldúsítják, minden halfaj előszeretettel keresi ezeket a területeket. Gondoljunk a duzzasztóművek átzúduló víztömegére. A parton szinte egymás szavát sem halljuk, mégis a halak egész tömege itt gyűlik össze. Az is érdekes látvány, amikor a víz-kiemelő szivattyúk közvetlen közelébe vadásznak a ragadozó önkök, jóllehet a Diesel-motorok szinte elviselhetetlen zajjal dübörögnek.

Gyakorlati tapasztalat az is, hogy kisebb és közepes nagyságú tavakon, mesterséges víztárolókban a reggeli órák hozzák meg

a legjobb eredményeket. Ez sok mindennel magyarázható, de valamennyi közül az a legtermészetesebb, hogy az éjszaka folyamán a napközben felmelegedett víz valamennyire lehűl, javul oxigénháztartása s így a halak táplálkozási kedve is megnő.

Sokan eköznek arra, hogy az éjszakai órák nyugalma az igazi horgászidőszak. Sok szempontból nem érthetünk ezzel egyet, mert ha statisztikát készítenénk, kiderítené, hogy a kifogott halaknak csupán töredék százaléka kerül horogra az éjszakai órákban. És még valami: az éjszakai horgászok az a legtrikább esetben mesélik el, hogy a racsni bóbiskolásukból ébredtetten fel, s eszerint a hal fogta meg őket. A másik szempont pedig, hogy néhány áthorgászott éjszaka farszabb lehet, mint egy heti munka, és kiköztenti az embert a megszokott ritmusából. És bizony, a horgászat is csak akkor öröm, ha a halfogás pihenéssel, kikapcsolódással jár együtt.

— Kácsor —

Árfolyamváltások a Szovjetunióban

Kilenc külföldi valuta árfolyamát változtatta meg augusztus 1-től a Szovjetunió állami bankja. Az intézkedés nyomán emelkedett az osztrák schilling, az angol font, a belga frank és a finn marka, s *alacsonyabb* lett az argentin peso, a kanadai dollár, az új-zélandi dollár, a török font és a japán jen árfolyama.

HALÁLOZÁS

MESZÁROS SÁNDOR, a XI. kerületi munkásörsg nyugalmazott zászlóaljparancsnoka, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje — aki 1943 óta volt a párt tagja — 72 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása, munkásóri tiszteletadással, augusztus 13-án, szerdán, délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben — tudatja az MSZMP XI. kerületi bizottsága, a munkásörsg országos és budapesti parancsnoksága és a Közalkalmazottak Szakszervezete.

FARKAS JÁNOS, a Közlekedési Mérőműszerek Gyárána nyugalmazott igazgatója, a Szocialista Hazáért Erdemrend kitüntetettje — aki 1937 óta volt tagja a pártnak — 77 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása augusztus 12-én, kedden délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben — közli az MSZMP XI. kerületi bizottsága, a Magyar Partizán Szövetség, a Vas-, Fém- és Villamosenergiaipari Dolgozók Szakszervezete.

Halálos balesetek

Beremend községben Tóth József 24 éves gépkocsivezető, helyi lakos motorkerékpárjával elütött két gyalogost, akik közül Zwadzki Václav 59 éves szerelő, hazánkban dolgozó lengyel vendégmunkás, inwrocławiai lakos a helyszínen meghalt. A másik gyalogos és a motorkerékpár vezetője súlyos sérülést szenvedett. A baleset körülményeinek tisztázására és a felelősség megállapítására a rendörsg vizsgálatot indított.

Szabolcs-Szatmár megyében, a Kemece határában levő Lónyai-csatornában fűrdött és a vízbe fulladt Puluczka János 14 éves kemecei tanuló.

Dabason, a Duna—Tisza csatorna I. számú zsilipjénél tiltott helyen fűrdött és a vízbe fulladt Kubik Sándor 9 éves inarcsi kisfiú.

Tiltott helyen fűrdött Tököl külterületén, egy használaton kívüli soderbányában Nagy László 12 éves tököli tanuló és a vízbe fulladt.

lelőltjeink a galoppversenyekre

1. Romváros (2) — Palatinus (1) — Popey (3) — Marjory (7).
  2. Vihorlát (11) — Szegény legény (7) — Szászorszép (3) — Szobor (7).
  3. Titkos (7) — Meseautó (2) — Gőriola (8) — Platán (4).
  4. Antilop (1) — Hecceg (5) — Wilhelmína (6) — Kerítő (4).
  5. Kata (3) — Athos (8) — Ayde (6) — Alpaka (2).
  6. Fuvola (6) — Genetika (1) — Lámpláz (2) — Kábitózer (3).
  7. Gléda (4) — Nairobi (5) — Menő (2) — Deres (1).
  8. Csárda (5) — Szédítő (1) — Agilis (2) — Pancsoló (3).
- A versenyek 16 órakor kezdődnek.

Ügetőverseny-eredmények

1. Eclogia (8) — Uganda (5) — Énekeszó (3) — 35, 15, 28, 23. — Befutó: 154, 159. — Hármás befutó: 1076.
2. Green River (6) — Gyengéd (7) — Gátlástalan (9). — 16, 10, 10, 10. — Befutó: 13, 16.
3. Barcelona (2) — Utas (3) — Eszék (7). — 63, 33, 98, 25. — Befutó: 282, 203. — Hármás befutó: 4543.
4. Várad (11) — Arisztid (1) — Azért is (8). — 29, 13, 17, 134. — Befutó: 95, 1110.
5. Újhöld (4) — Utópia (11) — Rabesz (6). — 27, 17, 31, 26. — Befutó: 720, 98. — Hármás befutó: 8917.
6. Dalida (8) — Elmaradó (10) — Adoma (2). — 18, 13, 19, 18. — Befutó: 43, 42.
7. Forgatag (4) — Fortélyos (1) — Family (2). — 18, 11, 12, 16. — Befutó: 49, 32.
- Elvált (1) — Fincsi (8) — Felisten (5). — 22, 20, 25, 34. — Befutó: 59, 55.

Ha rálépünk a pedálra

Kevesebb üzemanyaggal — Kísérletek a Volánál az „autólázmérővel”

Bizonyára minden Lada-tulajdonos meghökkenne, ha azzal állnának elé, hogy masinája néha 25—30 liter benzint is fogyaszt. Kiváltképp, ha még azt is bizonygatnák: mindamellett gépkocsija műszakilag teljesen rendben van — az ok máshol keresendő.
De hol?

Oktat a műszer

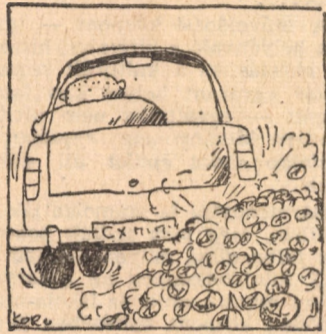
Beülünk az autóba. A „Zsiga” vezetője egyes sebességfokozatba kapcsol, indul, gyorsít, és a műszer mutatója a 30-as szám környékén ingadozik. Ha rálép a gázpedálra, s a kocs — egyesben — már képtelen gyorsulni, a mutató akár a 40-es számot is elérheti. Feljebb kapcsolva aztán csökkennek e számok, de a mutató bizony érzékenyen reagál a gázadagolásra — a vezetési stílus meghatározása, mennyi is a pillanatnyi fajlagos fogyasztás.

Am mit is értsünk ezen? Nos, a kocsiba beépített érzékeny szerkezet részben a karburátorba pillanatnyilag befolyó üzemanyag mennyiségét, részben az aktuális sebességet méri. E kettő ismeretében egy speciálisan kalibrált műszer pedig már azt mutatja, hány litert fogyasztana a gépjármű, ha a gázpedál állása és a sebesség 100 kilométeren keresztül változatlan maradna. Természetesen nem marad változatlan. Mint ahogy a mutató is állandóan ingadozik a pillanatnyi állapotnak megfelelően: egyszerűen arról van szó, hogy a vezető leginkább ezt, a 100 kilométerre jutó fogyasztást szokta meg, ehhez tud viszonyítani.

Mire is jó ez a műszer? Talán már a leírtaiból következik, arra, hogy bármilyen sebességfokozatban, bármilyen sebesség mellett és egyben a gázpedál állásától függően „megmondja”, hogy az adott pillanatban mennyit fogyaszt a kocs. Ha egy ilyen mutató lebeg a vezető orra előtt, s ő annak „utasításait” komolyan veszi, azaz igyekszik úgy bánni az autóval, hogy a mutatóért érték minél kisebb legyen, akkor előbb utóbb elsajátítja azt a vezetés-technikát, amely mellett lényegesen kevesebbet „eszik” a jármű, mintha a volánál ülő csupán az érzékeire támaszkodna. Egyben a műszer amolyan „lázmérője” is

az autónak, hiszen ha bármely okból megnő a (már nem pillanatnyi) fogyasztás, akkor bizony meg kell keresni a „vétkést”. Ami lehet az elhasználotott gyertya éppúgy, mint a beégett megszakítóalapács, vagy bármilyen más.

Az okos kis szerkezet egyelőre egyedi példány nálunk. Egyike a Volán területén kidolgozott, kísérlet vagy bevizsgálás alatt álló több mint tucatnyi, technikai-technológiai-szervezési jellegű

fejlesztésnek, újításnak, amelyek mind az üzemanyag-takarékosságot szolgálják.

Manipulációk ellen

Az említett újítás lényege, hogy elektronikussal eszközökkel megoldotta a benzinvezetékben a motorba jutó üzemanyag-mennyiség pillanatnyi mérését. Az újítók azt indítványozzák, hogy az ismertebb műszert elsősorban oktatókönyvekben alkalmazzák, de kifejlesztettek két hasonló elven működő másik konstrukciót is, amelyeknek talán még nagyobb lehet a gazdasági haszna. Ezek egyike az üzemanyag-fogyasztást regisztráló készülék, amely úgy működik, mint egy villanyóra, azaz összegezve mutatja, mekkora a fogyasztás. Erőgépekre, vagy gépjárművekbe építve pontosabb üzemanyag-elszámolást tesz lehetővé, kizárja a „manipulációt” a benzinnel, a gázolajjal.

A harmadik egy diagnosztikai eszköz — első példányát már láthattam —, amely a motor fordulatszámától és terhelésétől függő pillanatnyi üzemanyag-fogyasztást mutatja, módot adva a motor pontosabb és gyorsabb beszába-

lyozására. A szerelő ugyanis bármit változtat a — fékpadon járó — gépkocsi motorjában, azonnal látja beavatkozásának hatását, így addig kísérletezhet, amíg „bejártssa” az optimális üzemanyag-fogyasztást.

Rögös út?

A takarékosabb gazdálkodást szolgáló műszerek prototípusai tehát elkészültek. Mint a Volánál a többi hasonló célt szolgáló fejlesztésnek, most ezeknek is az lesz a sorsuk, hogy a prototípusokat kísérletnek vetik alá, s ennek során igyekeznek megbizonyosodni róla, hogy mennyire üzembiztosak azok folyamatos Közúti Közlekedési Tudományos Használat mellett. Ezt követően a kutatóintézet minősíti a készülékeket, majd — ha az intézet véleménye kedvező —, immár több darabbal kezdődnek meg az üzemi kísérletek. Az ismételt kísérleti ciklus célja, hogy a készülékek alkalmazásából származó előnyöket, azok gazdaságosságát vizsgálja meg. Ha ez is biztató, következik a talán legnehezebb fázis: kivél, hol gyártassák le immár nagyobb számban az új eszközöket. Majd napirendre kerül az azok bevezetésének jó néhány adminisztratív jellegű gondja is (például az üzemanyag-normák átalakítása és így tovább).

Az elmondottakból nyilvánvaló tehát, hogy a több ilyen fejlesztésből példaként kiemelt újítás előtt még meglehetősen hosszú és rögösnek látszó út áll. Megértve, hogy még egy kifogástalan okosnak látszó és vélhetően nem csekély gazdasági hasznot hajtó újítás elterjesztését sem lehet elkapkodni, hadd adjak egy reménynek hangot. Nevezetesen annak, hogy mindazok, akiknek e téren lehetőségük adódik a cselekvésre (s itt már messze nem csupán a Volán Trösztrel van szó), hangsúlyosan foglalkoznak az ilyen (és a többi tucatnyi) benzint, gázolajat megtakarító kezdeményezéssel. Az okot, amely ezen óhajt indokolja, talán említenem sem kellene: nem vagyunk bőven a drága energiaforrásoknak, hajtóanyagoknak.

Minden nap számít.

Trömböczky Péter

Földgázprognózis

Optimista kép

Miközben a kőolajkészletek az előrejelzések többsége szerint — természetesen csak az ismert mezőkről lehet szó — valamikor a jövő század első évtizedében, a jelenlegi fogyasztási ütem mellett kimerülnek, a földgázról optimistább a kép. Az ismert tartalékok 90 milliárd tonna kőszénnel egyenértékűek, és mivel a fogyasztás évente mintegy 2 milliárd tonna, így kimerülésük elvben 45 év múlva várható.

A földgáz világkereskedelme még viszonylag csekély. Ennek oka, hogy a szállítási rendkívül költséges, hiszen csak vezetéken vagy — cseppfolyósított állapotban — tankhajóval továbbítható. A tetemes beruházási igény egyik oldalról természetesen szükségessé teszi, hogy a földgáz árban a költségek megtérüljenek, másrészt korlátozza a termelők mozgásszabadságát.

Áremelési törekvések

Eppen a tökeigényes szállítási hálózat miatt az eladók a vevőkört csak szűk körben választhatják meg szabadon. (Ha a fogyasztó még nem épített ki visszagázosító berendezést és vezeték sem köti össze az eladóval, úgy az eladás technikailag lehetetlen.) A gáz kitermelését — ahogy az olajnál — rövid időn belül nem lehet csökkenteni vagy emelni, hiszen a kutaknak folyamatosan működniük kell. Így a földgáz világpiacának „opecesítését” a szakértők nagy része lehetetlenségnek ítéli.

Mindez természetesen nem zárja ki azt, hogy a jövőben a kőolaj és a földgáz ármozgása közötti kapcsolat erősödjön. Néhány termelő árait 1979-től éppen a távolai „mini árrobbanás” miatt jelentősen emelte, Előzők Japán — a cseppfolyós földgáz legjelentősebb importőre — fogadta el Abu Dhabi olajsejtség követelését és járult hozzá az ár ezer köbméterenként 166 dollárra emeléséhez —, a korábbi ár ezer köbméterenként 83 dollár volt... Ugyancsak tetemesen, ezer köbméterenként 158 dollárra drágították a kanadai szállítók az USA-ba exportált földgázt. Más szállítók áremelési törekvéseit viszont az importőr országok visszatartották. Így Algériának nem sikerül elfogadtatni az Egye-

sült Államokkal egy 200 dollár körüli exportárat.

A földgáznak különös fontossága van Nyugat-Európa ellátása szempontjából. Az energiahordozó nemzetközi forgalma is itt kezdődött meg, amikor 1964-ben Anglia szerződést kötött Algériával cseppfolyósított földgáz importjára. S bár Hollandia meg Norvégia is jelentékeny gázvagyonnal bír, részben a hazai ellátás távlati fedezése érdekében, a kitermelés és a kiviteli dinamikus fokozására nem készülnek. (Hollandiának így a következő évtizedben — az előrejelzések szerint — valószínűleg a kivitelt teljesen le kell állítania, hogy az importkényszert elkerülhesse.) A közös piaci országok közül jellegzetes az NSZK földgázmerlegének változása. Tavaly még az energiahordozó fogyasztásának több mint 80 százalékát hazai és nyugat-európai forrásokból fedezték. A 80-as évek végére ezekre a relációkra a szükségletnek csupán a fele esik majd és a prognózisok szerint megnövekszik az OPEC-országok és a Szovjetunió részesedése.

A szovjet szállítások

A Szovjetunió hagyományos földgázszállítója Nyugat-Európának. Az első megállapodást Ausztriával még 1968-ban kötötték. Ezután került sor hasonló egyezmények létrehozására Olaszországgal, Franciaországgal és a Német Szövetségi Köztársasággal. Mivel időközben az eredeti osztrák szerződést is kibővítették, ma már a Szovjetunió évente mintegy 28 milliárd köbméter földgázt exportál a nyugat-európai országokba. A szállítások növelését alapozta meg egyébként az egységes európai gázvezeték-rendszer létrehozása (központja Ausztriában van és átadására idén májusban került sor), mely egyesítette a már meglévő nemzeti vezetékrendszereket. A kérdés fontosságát jól mutatja, hogy a Moszkvában tartott legutóbbi magas szintű szovjet-nyugatnémet találkozó is felmerült. A hírügynökségi jelentések szerint egyetértés született a 13 milliárd dolláros hatalmas gazdasági projektum megépítésére, amelynek célja: az NSZK-ba irányuló szovjet földgázkivitel növelése.

G. Gy. — Sz. P.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Kanadai hitel Jugoszláviának

Kanada 545 millió USA-dollár értékű hitelt nyújt Jugoszláviának kanadai exportcikknek vásárlására. Az erről szóló megállapodást az export ösztönzésével foglalkozó kanadai társaság (SEE) írta alá a jugoszláv bankok szövetségével. A tíz jugoszláv bankkal külön-külön megkötött hitel-megállapodás 3 évre szól.

Olaszországban emelték a cement árát

Az elmúlt hét végén Olaszországban állami határozattal fel emelték a cement immár 45 éve rögzített árát; mázsája jelenleg 4145 lírabá kerül. Olaszország a Közös Piac hagyományosan legnagyobb cementgyártója: tavaly az országban mintegy 39,3 millió tonna cementet gyártottak, ebből hozzávetőleg 1,5 millió tonnát exportáltak.

Csökkent Mexikó mérleghiánya

Ez év januárja és májusa között az előző év azonos időszakához képest 32 százalékkal, 527,1 millió dollárra csökkent Mexikó kereskedelmi mérleghiánya. A csökkenést az olaj- és földgáz-export növekedése tette lehetővé. Mexikó behozatala 53,5 százalékkal, kivitele pedig 76,4 százalékkal nőtt a fenti időszakban. Az olajkivitelből Mexikó előreláthatóan 12 milliárd dollár bevételre tesz szert, s ettől azt várják, hogy javít a jelenleg 25 százalékos inflációs rátán.

Veszteséges a Concorde

A szuperszónikus repülőgép, a Concorde 9,5 millió dolláros veszteséget okozott tavaly a British Airways és a Singapore Airlines légitársaságoknak. Ez a két légitársaság üzemelteti a London és Szingapúr közötti Concorde-járatot. A növekvő üzemanyagköltségek miatt az idén még ennél is nagyobb veszteségre számítanak.

Növekvő munkanélküliség

Nagy-Britanniában csaknem 1,9 millió a munkanélküliek száma. Különösen nagy a munkanélküliség Észak-Irországból, Skóciából és Walesben. Belgiumban csak 0,3 millió körül vannak a munkanélküliek, de ez a foglalkoztatottnak mintegy 7,5 százaléka. Dél-Koreában 135 ezerrel nőtt a munkanélküliek száma az elmúlt év azonos időszakához képest. Az ázsiai országban 1980 első negyedévének végén 672 ezer ember volt munkanélküli.

Drágák a görög konzervek

A görög gazdasági és ipari kutatóintézet felmérést végzett a közös piaci tagság várható hatásairól. Ezek szerint a görög konzervgyáraknak csökkenteni kell árakat, és jelentősen javítaniuk kell áruik minőségét, ha a nyugat-európai és a hazai piacon fel akarják venni a versenyt a délkelet-ázsiai, afrikai, ausztráliai és a nyugat-európai gyárak termékeivel. Ellenkező esetben a görög konzervüzemek egész sora juthat rövid időn belül csődbe.

Infláció és rendelet

Nem segített az árstop

A Jugoszláv Szövetségi Végrehajtó Tanács (kormány) az ország gazdasági stabilizációs politikájának sikeres megvalósítását veszélyeztető infláció feltartóztatása végett ez év június 1-től kiskereskedelmi árstopot léptetett életbe. A kormányrendelettel nem sikerült megállítani az áremelkedést: a kiskereskedelmi árak például júliusban 3,8 százalékkal növekedtek.

A szövetségi, illetve a köztársasági és tartományi kormányok képviselői most megállapodást írtak alá az ideai árpolitikára vonatkozó eddigi módosításokról. Hivatalos közlések szerint a dokumentum aláírásával „lehetővé vált a kiskereskedelmi árak maximálásáról hozott ideiglenes rendelkezés feloldása.”

A megállapodás értelmében a köztársaságok és tartományok legkésőbb ez év szeptember 15-ig megfelelő intézkedéseket tesznek és előírásokat hoznak az „árpolitika alkalmazásáról”.

A szövetségi illetve köztársasági és tartományi kormányok között létrejött megállapodás a többi között kimondja, hogy „az árpolitikának a gazdasági stabilizáció szolgálatában kell állnia, s az árképzés társadalmi megegyezések és öngazgatási szerződések alapján történik, „s azokat minden aláírójuknak teljes felelősséggel be kell tartania”.

Nyilatkozat a Trudban

A szovjet idegenforgalom mérlege a XXII. nyári olimpia után

A megannyi mérleg közül, amelynek készítése a XXII. nyári olimpia után természetesnek tekinthető, az idegenforgalom eredményeinek számbavétele ezekben a napokban készült el, hiszen csak most utaztak el az utolsó külföldi turistacsoportok.

A végeredmény fölülmúlta a várakozásokat: az olimpia idején Moszkva és a többi olimpiai város műzeumaiban, kiállításain 150 ezer külföldi fordult meg. Csak a fővárosban öt zenés és 12 drámai színház mintegy 700 előadását tekintették meg a vendégek. A külföldi nézők száma 190 ezer volt. Moszkvában 87 ezren vettek részt szervezett városnéző túrán, s a népgazdasági kiállítást, amely a főváros egyik látványossága, 50 ezren keresték fel.

Ezeket az adatokat Viktor Bojtsenko, az Inturiszt elnökének első helyettese ismertette a Trud című lapnak adott nyilatkozatában. Beszámolt arról is, hogy sikeresnek bizonyult az idegenfor-

galmi cégeknek — nemcsak az Inturiszt, a Szputnyik, s más kisebb turisztikai vállalatok is részt vettek a vendégek fogadásában — az ország megismertetésére indított akciója: az összes külföldi látogató fele élt a lehetőséggel, s a kínált 60 útvonal valamelyikére benevezett. Az úticélok között az ország legérdekesebb vidékei, Szibériától a közép-ázsiai köztársaságokon át a Baltikumig szerepeltek a listán.

A számadatokon túl érdemes még szólni a szolgáltatások színvonaláról is. A 30 ezer ággyal növelt szállodai kapacitás elegendőnek bizonyult, s a legkényesebb vendégek igényeit is sikerült kielégíteni. Kitérően vizsgálták az erre az alkalomra külön kiképzett tolmácsok, idegenvezetők, s azok a műszakiai, akik közül sokat az ország más városaiból „kapott kölcsön” a főváros. Az olimpia kiváló alkalom volt arra is, hogy bemutassák a szovjet emberek életét, elősegítsék a turisztikai kapcsolatok fejlődését.

KÖZÉRDEKŰ TUDNIVALÓK

A közműfejlesztési hozzájárulás

A települések köz-művesítése az életszínvonal egyik fokmérője, s a lakosság részéről is mindjobban igényelt szolgáltatás. A tanácsok ehhez mérten növekvő figyelmet fordítanak arra, hogy az új lakásokhoz időben megépítsék a közműveket — az utat és a járdát, a villány-, víz- és gázvezetékét, valamint a szennyvízcsatornát — illetőleg fokozatosan pótolják azt a meglévő, de ellátatlan településrészekben.

A közműépítés igen költséges. A tanácsok joga, egyben kötelessége, hogy az út- és közműfejlesztési hozzájárulás kivétele útján a költségek egy részét áthárítsák az érintett tulajdonosokra. A gyakorlatban az út- és közműfejlesztési hozzájárulás körül gyakran támad tájékoztatatlanság, bizonytalanság, értetlenség. Érdemes tehát néhány fontosabb szabályt ismertetni.

A hozzájárulást — út-, járdas- és közműépítés esetén — az érintett állampolgárok és nem állami szervek tulajdonában, valamint az állampolgárok, illetve a lakás-, üdülő- és garázsövezetek tartós használatában levő lakó- és üdülőtelkek tulajdonosaira vetik ki. A hozzájárulás kivétele szempontijából lakóteleknek tekinthetők a lakóépülettel, üdülőtelekkel pedig az üdülőteleppel beépített, illetőleg a jogszabályok szerint beépíthető bel- és külterületi földrészek. Ez alól az alapvető szabály alól fontos kivételek vannak.

Nevezetesen: nem kell hozzájárulást fizetni:

- a) — az olyan közművesítés után, amelyet az érintett építési telek tulajdonosa (használati) maguk vagy másokkal közösen (társulat útján) létesítettek;
- az olyan közművesítés után, amelyet az érintett építési telek tulajdonosa (használati) által önként vállalt hozzájárulásból, illetőleg helyi erőből valószínűleg;
- állami telek értékesítése (tartós használatba adása) esetén, ha az építési telek eladási árának (használatba vételi díjának) megállapításakor a várható közműköltségeket is figyelembe vették;
- b) a már meglévő út, járda és közmű korszerűsítése (felújítása, bővítése, cseréje) esetében;
- c) a vízvezeték vagy szennyvízcsatorna után akkor, ha az építési telek vízellátását, illetőleg szennyvízkezelését arra alkalmas közműpótló berende-

zés (fűtő kút, vízkivétel mű, házi szennyvíztisztító és derítő) már biztosítja;

d) olyan vegyes (részben állami, részben nem állami) tulajdonú építési telek, illetőleg társasházi lakás (örökletes) esetében, amely ötven százalékot meghaladó mértékben állami tulajdonban van.

Lényegbevágó szabály, amelyet nemegyszer megszegnek a tanácsok, hogy a hozzájárulást csak akkor lehet kivetni, ha a közmű már megvalósult.

A hozzájárulás mértékét beépített lakótelek esetében telkenként állapítják meg, ha a telken legfeljebb háromlakásos, de társasháznak nem minősülő lakóépület áll; lakásonként történik a megállapítás, ha a telken társasháznak minősülő lakóépület, vagy háromlakásosnál nagyobb társasháznak nem minősülő lakóépület áll; beépítetlen lakótelek esetében pedig telkenként állapítják meg, ha a telken az építési szabályok szerinti kettőnél több lakásos lakóépület építhető.

Üdülőteleknek a hozzájárulás mértékének megállapítása általában telkenként történik. Üdülőövezetenként állapítják meg azonban a hozzájárulást, ha a telken az építési szabályok szerint kettőnél több üdülőegységből álló üdülő építhető, illetőleg már ilyen üdülő épült.

Ha a hozzájárulást telkenként vetik ki és a szóban forgó telek osztatlan közös tulajdonban van, a hozzájárulás teljesítéséért egyetemlegesen felel valamennyi tulajdonosárs. Egyrészt természetesen tulajdonosi részarányuk szerint számolnak el. Vita esetén igényüket polgári per útján érvényesíthetik egymással szemben. Ha egy földrészlet nagysága a lakó- vagy üdülőtelek megszabott mértékének többszöröse, a hozzájárulás mértéke szempontijából annyi építési telek után vetik ki a tulajdonosra a hozzájárulást, ahány telekre a földrészlet az építési szabályok szerint felosztható.

A hozzájárulást a kötelezett a kivételről szóló határozatban megjelölt időpontig tartozik az építési telek fekvése szerint illetékes tanács számlájára befizetni. Amennyiben ezt elmulasztja, a hozzájárulást adók módjára hajtják be. Ha a tulajdonos úgy látja, hogy a hozzájárulást nem tudja időben megfizetni, részletfizetési kedvezményt kérhet az építési telek fekvése szerint illetékes tanács pénzügyi szakigazgatási szervétől.

Végül felhívjuk a figyelmet, hogy a közműfejlesztési hozzájárulás nem tartalmazza az ingatlan közműbe történő bekötésének költségét. Ezt tehát a tulajdonosnak (használatosnak) külön meg kell fizetnie, amennyiben igényt tart a bekötésre.

Komárcsevics János
a Tanács Hivatal munkatársa

A nagykovácsi megszállottak válasza

És mégis mozog a fal

Nem panaszkodhatnak a nagykovácsiak, hogy eseménytelenül telik majd a közelgő ünnep. Kedden fél óttól ugyanis páratlan sorozat kezdődik a festői völgyben húzódó községben: először óvodát avatnak, majd átadják rendeltetésének a községi művelődési központot. S, hogy a program teljes legyen, az építőknek és a meghívottaknak a Korona Pódium vendéggjátékaként Ruttkai Éva előadójátékja kerül sor.

Augusztus tizenkilencedikét most már egyébként is amolyan „avatónapként” tartják számon Nagykovácsiban. Nem csoda, hiszen évek óta hol szolgáltatóházat, hol üzletet, vagy éppen iskolát adnak át rendeltetésének ezen a napon, és a helybeliek mindig jóleső érzéssel nyugtázzák nyaranta: ez is megvan. Tehetik, jogosan lehetnek elégedettek, hiszen kezük nyomán formálódnak, gyarapszik a település, amely, mint hírlík előbb-utóbb a nagyközségek sorába lép.

Nappal iskola, este művelődési ház

Lapunk figyelemmel kíséri Nagykovácsi fejlődését, azt az erőfeszítést, amelyet dr. Kertai Tamás tanácselnök irányításával nemcsak a helyi testület és apparátus, hanem a község aprajánagyja vállal. A mindig újat felmutató közösséget ismerve — amely nem szűkölködik ötletekben, tetteikészségben —, mégis meglepetve fogadtuk tavaly a hírt, hogy a falu olyan vállalkozásba fogott, amely — az országban egyedülálló építészeti technológiát alkalmazva — lehetővé teszi, hogy új középületek nappal iskola legyen, estére pedig művelődési házzá alakuljon át. Mindezt elmozdítható — pontosabban felhúzható — választalakkal és megemelhető padozattal kívánták megoldani, sok építész és laikus legnagyobb megrökönyödésére...

A Magyar Hírlapban tavasszal megjelent riport valóságos gátat szakított át: napokig jöttek címünkre a levelek, amelyek közül a finomabbak kétkedéseknek adtak hangot, mások fantaszatának, örülteknek tituláltak bennünket — mondja a tanácselnök. — Egy észak-magyarországi ter-

vező intézetből olyan levél is érkezett, amelynek írója reményének ad hangot: ugye csak az újságíró túlzása az egész, komoly emberek lévén, nem vágnak bele ilyen felelőtlen kalandba. Azt pedig, hogy 3,5 millió forintért akarunk mindezt felépíteni, egyszerűen nevetségesnek minősítette. De menjünk, nézzük meg, hogy tíz hónap alatt — ekkor történt az első kapavágás — mi készült el az utópisztikusnak ítélt épületből...

A művelődési központ — igazán helyénvaló a kifejezés, hiszen az oktatás és a kulturált szórakozás egyaránt helyet kap falai között — egyáltalán nem ultramodern látványosság: egyszintes, téglalap alakú épület áll előtűnk...

Bármennyire is számolgták a faluban, még nem tudták pontosan felbecsülni, milyen összegű is volt tulajdonképpen az a társadalmi munka, amit az iskola-művelődési központ építésében végzett Nagykovácsi lakossága. Az biztos: nemegyszer éjjel, lámpafény alatt is folyt az építkezés, amelynek minden munkafázisát a helyi kisiparosok végezték el, Fábos Lajos kőműves vezényletével, akinek lelkesedése magával ragadta a többieket.

Színházterem: 50 másodperc alatt

Tulajdonképpen Jele István, a tanács műszaki osztályvezetője az augusztus 19-i avatási ünnepségek szülőatyja: az ő elképzelései, tervei szerint készülnek már évek óta a faluban a közintézmények.

Feladatomban többek között abban állt, hogy beszerezsem az építőanyagot egy olyan technológiájú építkezéshez, amire még nem volt példa az országban. Hogy ez mit jelentett, azt úgy hiszem, bárki megérti — törli meg a homlokát.

Mindenki, aki hozzájárult ennek az épületnek a felépítéséhez, olyan munkát végzett, annyit pluszt adott, hogy minden kitüntetés, dicséretet megérdemelt — mondja dr. Kertai Tamás, miközben körüljárjuk az új épületet, ahol az utolsó simításokat végzik a burkolók. — Am, hogy ilyen feszített tempóban, tíz hónap alatt készültek el ezek a lé-

tesítmények — hiszen ne feledkezzünk meg az 50 személyes óvodáról sem —, hogy sokan hetek óta, szó szerint éjjel-nappal talpon vannak, azért van nem lelkiismeret-furdaíltásom. Ha novemberre tűzzük ki az átadási határidőt, akkor zenezóval végzünk a munkával, így azonban roppant megerőltető volt.

Eppen üzemi próbát tartanak a szerelők: a fal fel-, a padló megemelkedik — kész a színházterem. Nézem az órámat: ötven másodperc telt el a gombnyomás óta!

Egyvalami mégiscsak megnyugtató — búcsúzik az elnök. — Kérdezzen meg akárkit, mindenki úgy vélekedik: ezért az ötven másodpercért érdemes volt tíz hónapig hajtani. Bebizonyosodott, hogy nem fantaszta, hanem „csak” megszállottak vagyunk és az is tény, hogy négyemlőn belül maradt a beruházás költsége. És persze azért is érdemes volt dolgozni, hogy szeptembertől valamennyi községbeli kisgyereket fel tudunk venni az óvodába. Még valamit — fordul vissza a tanácsháza bejáratánál. — Emlékszik, még márciusban azt írta, hogy egy tetőre vezető, egyelőre elfalazott lépcső is lesz itt, amolyan emlékeztetőnek, hogy a jövőben panorámaaknubot és könyvtárat akarunk építeni az emeleten. Nos, a lépcsőt nem csináltuk meg, nem kell emlékeztető. Már most megkaptuk rá az engedélyt, hozzáláthatunk...

Lehet újra kételkedni

Még egy órát sétálok a faluban. Kérdezgetem az embereket, mit szólnak mindehhez. Néhány az óvodánál dolgozó kisiparos így vélekedik.

— Kemény munka volt, az biztos, de megnézheti bárki, a kezünk nyomát. Pihenni? Igen, most ráfér mindenkire egy-két hónap, de aztán...

Kérdőn nézek rájuk.

Hát, úgy hírlík — mondják természetesen hangon —, jövőre olyan tornatermet csinálunk, hogy csak elhúzzuk a padozatát, és máris kész a fedett uszoda. A padló alatt ugyanis 25 méteres medence lesz...

Tessék, lehet újra kételkedni...

Forró Péter

ARCOK A TANÁCSBÓL

A mérnök, akit csábítottak

ÖT ÓRA. Az utolsó ügyfél is távozott, csak utána tessék be szívélyesen Kozma Viktor, a X. kerületi Tanács műszaki osztályának csoportvezető főmérnöke.

Hallom, hivatalosan kerestett, hát majd túlórázom egy kicsit... Miről lenne szó? Ut, gáz, víz, park, közevilágítás?

— Ön nemrégiben megkapta a Tanács kiváló dolgozója kitüntetését. Mivel érdemelte ki?

— Nem kérdezne meg erről inkább másokat? A munkatársaimat, a felelőseimet.

— Munkájának nehézségeiről, örömeiről mindenki maga tud a legjobban beszélni... mondom, s úgy látszik, meggyőztem. Megadóan ül vissza tervrajzoktól, iratoktól roskadozó asztalához.

*

Gyerekként, még a háborús években került Kolozsvárról Budapestre. Itt érettségizett, két évfolyamot végzett az építészmérnöki karon, majd a Szellőzőművekhez ment diszpečsernek. Később betanított asztalosként dolgozott az egyik szolgáltató vállalatnál. Tizenhat éve, hogy egy kőbányai tanácsstagot meghallotta: szakembert keres az apparátus műszaki osztálya.

— Kedvet kaptam hozzá — vallja. — Már a honvédségben is emberek ügyeivel foglalkoztam: leszerelésem után vállaltam a polgári védelemnél a műszaki szakszolgálatot, hiszen már gimnazistaként „légóztam”. Most hivatalból törődhetem az állampolgárok ügyes-bajos dolgaival, s ez jó érzés. Előadóként kerültem a magasépítési csoporthoz, rövidesen főelőadóvá neveztek ki. Közben megkaptam az Építőipar kiváló dolgozója kitüntetését és a 15. illetve 20. évi polgári védelmi szolgálatért járó emlékérmét. Munkám mellett elvégeztem az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán a városgazdálkodási szakot, mélyépítési diplomát szereztem. Ezért helyeztek 1978-ban mai helyemre, szakágamba, csoportvezetőnek.

A BESZÉLGETÉS itt egy időre megreked, pedig érezhetően most következnie a lényeg. Marad tehát: a „harapófogó”... Így tudom meg, hogy a főmérnök az osztályon végbemenő quakeri szemlélycsere, a krónikus létszámmhiány közepette egyfajta „fix pont”, aki mind magas-, mind mélyépítési ismeretei, gyakorlata folytán egyaránt otthonos a különféle kommunális szolgáltatások, a közművek, az utépités

kérdéseiben. Gondja még az utak, parkok, játszótérek tisztántartása is. A negyedik öt éves terv indulásától kezdve részt vesz csoportja élén a kerületfejlesztési tervek előkészítésében, a víz- és gázszolgáltatás, valamint a közvilágítás kiterjesztésében. Ő képviselte a kerületet a fővárosnál a Kada és a Noszlopi utcák térségében épülő, nagy munkáslakótelep városrendezési tárgyalásain: több elgondolását, javaslatát hasznosítják. Egyike azoknak, akik a patinás nevű fővárosi munkásnegyed, Kőbánya új arculatát nemcsak megálmodták, hanem éjt-nappal egybe téve cselekedtek is érte.

— Min dolgozik éppen?

— Ő, ez csak amolyan szezonmunka. Közeledik augusztus 20; parkjainkban, közttereinken ilyenkor műsorokat, népünnepélyeket rendeznek. Osztályunk felelős azért, hogy a közönséget rend, tisztaság fogadja — s azért is, hogy másnapra eltűnjének a vígasság nyomai, a szeméthalmok. Most már jut időm erre. Eddig a választások kötötték le, tagja vagyok ugyanis az előkészítőkért felelős, a tanácsszervezetben alakult csoportnak. Egyébként is gyakran bíznak rám nem szoros értelemben vett műszaki feladatokat. Az igazgatási osztály kérésére például nemrég „kereszt-ana” lettem: az Űjhegyi lakótelep új utcáinak adtuk nevet, közös fejtöréssel. Munkám tehát sokrétű, de ellátásához a hivatali vezetéstől mindenkor megkapom a kellő segítséget.

LELTART készítenek arról, hogy irányításával milyen eredményeket ért el a csoport.

— Elsősorban áldozatkész munkatársaim érdeme, hogy rendszeresen ellenőrizzük a kerület közvilágítását, azonnal jelezzük, ha valahol baj van —, ezzel sok gondot veszünk le az Elektromos Művek válláról. Hasonlóképpen megszerveztük a folyamatos köztisztasági őriáratot. S mint gyakorlatilag a szakigazgatási szerv vezetőjeként állandó helyettese megemlítem: különösen fontosnak tartjuk, hogy a minimálisra csökkentjük az állampolgári bejelentésekkel kapcsolatos papírmunkát. Tapasztalatunk szerint ugyanis a lakossági gyűléseken, így a tanácstagi beszámolókon elhangzó panaszok zöme osztályunkat érinti. Ezért vállaltuk — osztályvezetők, csoportvezetők és beosztottak egyaránt — a jegyzőkönyvvezetést; a gyűlések több mint egyharmadán személynesen ott vagyunk. Amit lehet, a helyzet ismeretében azonnal megválaszolunk, ennivel kevesebb kerül az öt példányban elkészítendő, a különféle szerveknek szánt jegyzőkönyvbe. Ennek következtében mintegy a felére csökkent az elintézés végett osztályunkra kiszántált ügyek száma.

— Kapcsolata az ügyfelekkel?

— Csoportom szinte állandó ostrom alatt áll: ha valahol eldugul a csatorna, ha nincs víz, ha kátrús az út — mindennel törődünk kell. Ehhez képest az óvodát, bölcsődét kéri meg még

aránylag könnyű megnyugtanni: egyelőre kevés a hely, bár a közeli hónapokban sok új intézmény készül el. Nekünk viszont azonnal intézkednünk kell, hiszen közművek, közlekedés nélkül nincs normális élet. A személyes ügyfélfogadást illetően nem érzem magam túlterhelve. Beosztottjaimat teljes önállóságra szoktattam, s ezt meg is követelem tőlük. Hozzáam csak akkor jön a panaszos, ha az ő intézkedésükkel, válaszukkal nincs megelégedve — egyébként nem jutna időm a munkámra. Ilyen esetben türelmesen tárgyalok az ügyféllel; vagy meggyőzőm arról, hogy kérése, jogszabályaink alapján nem teljesíthető, esetleg tanácsot adok, milyen úton-módon érvényesítheti — akár felsőbb szervhez fordulva — az igazát. A lényeg: senki ne érezze úgy, hogy semmitmondó választ kapott.

MI KÖTI a tanács munkához? Mert feltételezhető, hogy mérnök-ként másutt anyagilag esetleg jobban járna?

— Bizony, csábítottak már több helyre, sőt, még az apparátuson belül is felkínáltak ennél jövedelmezőbb beosztást. De mit tegyek, ha egyszer megszerettem ezt az érdeklődésemnek, képességeimnek megfelelő munkát, ha úgy érzem, hogy szívvel-lélekkel, közmegelegedésre tudom végezni?...

G. Szabó László

Kit szorít az iskolapad?

Gyenge alapanyag-ellátás, kompromisszumokkal - Az Iskolabútorgyár dilemmája (1.)

A rossz nebulók lányneveket, szíveket és mindenféle üzeneteket vettek biciskával az iskolapadokba. Am ezek a padok mégsem voltak olyan rozszantak, mint mutató utódaik - évtizedeket is megéltek. A „modern” padok-asztalok könnyen elhullajtk csavarjait, alkatrészeit, a gyengéd erőszak mihamára végez velük. Jó, ha pár évig szolgál. Ilyenkor, tanévnyitáskor sok iskola új bútorokkal gazdagodik, a tantermek szépek lesznek...

De meddig? Mikor várható minőségi javulás? - Pártos Andort, az Iskolabútor- és Sportszergyártó Vállalat igazgatóhelyettesét kérdeztük erről.

Nem sok jót mondhatok. Munkánkat az alapanyaghiány gátolja: a Nyugat-magyarországi Fafeldolgozó Kombinát terméke a laminált forgácslap, ezt olyan kemény anyaggal vonják be, hogy elnyúhatatlan. Az idén 300 köbméter forgácslapot kértünk, de csak az egyharmadát tudják adni. Ebből az első negyedéven semmit sem kaptunk. Így aztán nehéz gyártani! Pedig szívesen vásároltunk belőle. Kifejlesztettünk egy modulrendszerű - több mint harmincféle darabból álló - korszerű iskolaszekrény-családot. A próbadarabokat legyártottuk. A tapasztalatok kedvezőek voltak, a megrendelések megérkeztek, csak éppen kielégíteni nem tudjuk. Az Országos Tanszergyártó és Értékesítő Vállalat pedig „jó szokás” szerint, az iskolacsengetés előtt valóságban ránk zúdította az igényeket.

Nem győzik

Ugye, ilyen nyomás közepette a minőség szóba sem kerül...

Elegendő táblát, padot, tanulósztályt, széket sem tudunk gyártani a megadott időre! Az elmúlt években rétegelt lemezlapokból készítettük az iskolabútorok, asztalok, padok java részét - a minőséggel dicsekedhettünk. Azelőtt gyatra volt az anyag: a preselt faforgácsot furnér borította. Most kénytelen-kelletlen visszatértünk ehhez. Kiforraltan technikával az építőiparban használatos cementkötésű faforgácslapból is próbálunk iskolatáblát előállítani, és még színes felületkezelésű zsaluanyagokkal is dolgozunk! Mondanom sem kell, ezek messze elmaradnak a kívánt minőségtől. A rossz szükségmegoldások a munka termelékenységét is visszafogták; állandóan kísérletezni kell az ismeretlen anyagokkal. Erre nincs technológiánk, sem kapacitásunk.

Nemcsak könnyv hiányzik tehát jó néhány iskolából szeptember elején, az első csengéskor, hanem bútor is...

Ez az év duplán nehéz; van még egy problémánk. Az iskolabútorok zömét Jánosházán gyártjuk. Az idén fejezzük be az üzem fejlesztését, 80 millió forintot költünk a modernizálásra. Az építkezés közben nem megy zökkenőmentesen a termelés, viszont jóval több iskolabútor tudunk majd készíteni később. Egy biz-

tos: a szeptemberi csúcsideben lemaradtunk. Az év végéig várhatóan teljesítjük a megrendeléseket...

Megéri az Iskolabútorgyárnak iskolabútor gyártani?

Van olyan termékünk, amely bőven hoz hasznót, de némelyiken alig keressük - válaszolja Tóth Aurél igazgató. - A másik feladatunk; a sportszergyártás kifizetődőbb. Egyébként ez volt a rákospalotai gyárunk ötévkeménysége; teniszütőt és sítalpacat készítettünk eleinte - az évek hosszú során változott a

gyártmányösszetételünk; s ma már a hazai sportszertermelésből 10 százalékkal részesedünk. S ilézet nem csinálunk, szánkókból viszont tavaly 130 ezer darabot állítottunk elő. Az idén már 200 ezer darabot gyártunk, ennek több mint a felét tőkés országok megrendelésére. A mi szánkóink igen keresettek, ebből a termékből akár megduplázhathatnánk a kivitelt - például az NSZK-ba.

Ez meglepő: én úgy tudom, hogy nálunk szívesebben veszik a tetszetősebb csehszlovák gyártmányt. Miért keresett cikk a magyar szánkó külföldön?

A hazai piacot teljesen el látjuk. Amíg túl olcsó volt a szánkó, a családok évente cserélték, így a reális igények indokolatlanul megsokszorozódtak. Amióta drágább lett - kisebb a dotáció -, nem hiányzik; külföldi vevőink ezért veszik termékeinket, mert előnyös áron kínáljuk ezeket. Az NSZK-ból vásároljuk az ívelt, félgömbölyű talpsínt - ezen csúszik jól a szánkó. Sajnos, a hazai igényeket nem tudjuk ezzel kielégíteni - azokra lapos acélszalagot szerelünk, olyat, amit a magyar ipar gyárt.

Teniszütők az élen

Tehát: az igazi üzlet az Iskolabútorgyárnak - a sportszert!

Ebbe néha a divat is beleszól... Két évvel ezelőtt nálunk még nem kapkodtak a bordásfalért, jó ha száz elfogyott. A KGST-országokkal kötöttünk szerződést, hogy szabad kapacitásunkat lekössük. És jött 1979: harmincszor annyi rendelés futott be bordásfalra, mint az előző évben. Ma nem tudunk annyit gyártani, hogy sok legyen. Am ennél is szebb a távlata a teniszütőnek.

Világszerte nagy az érdeklődés a sportág iránt - de nálunk is keresik az olcsó, jó teniszütőket. Képes ilyen készíteni az Iskolabútorgyár?

A teniszütő a legkényesebb termékünk, nagy szakértelmet igényel, súlyát grammra mérik! Az országban teniszütőt egyedül csak mi gyártunk. Persze - nem csupán honi vevőknek. Korábban holland cégnek gyártottuk, aki olcsón megvette, és drágán eladta termékünket... Ez csak neki volt üzlet - változtatni kellett ezen. Most több vevővel állunk kapcsolatban - holland, belga, NSZK-beli és közel-keleti cég is vásárol tőlünk. A teniszütőnél a kézi munkát, a szakértelmet megfizetik. S mert mi ezt jól csináljuk - a teniszütőnk versenyképes a konkurenciával. Ezért fejlesztettünk, új üzemet építettünk, 40 millió forintért. A mai termelésünket két éven belül négyeszeresére növelhetjük. És félkész termékeinket egyre inkább készre munkáljuk. A Budapesti Bőripari Vállalattól már olyan nyelbőrt kapunk, amivel a nyugati piacokon is megjelenhetünk. Ez már nem csúszik, jól tapad a kézhez, és szép színekben készül. Gyorsan áttértünk a most divatos vízcepp formára is. Most készülőnk a kölni „Spoga” kiállításra, amelyet szeptember végén rendeznek meg, itt lehet jó üzleteket kötni. Valószínűleg még árainkat is felemelhetjük, hiszen nagyot javult a minőségünk.

Van-e megoldás?

Különös képet mutat a vállalat. Ha a sportszereket - tegyük hozzá - a világszínvonalú teniszütők oldaláról nézzük, csupa kedvező tényezőzt összegezhetünk. Nyereséges termelést, fejlődőképessé technológiát, Európa legigényesebb sportszergyártóinak és forgalmazóinak szerződéseit. És a másik oldal: gyenge minőségű iskolai eszközök, szükségmegoldások, szállítási problémák, technológiai és határidő-ellentmondások.

Ha a vállalat szemzőgéből ftejlük meg e kétarcúságot, aligha kell hozzá magyarázat, miért szereti jobban a vállalat a teniszütőt, a sportszert? Am az iskolabútor - a szükséges rossz -, érthető oknál fogva, a mai körülmények között nemigen vonzó gyermeke a gyárnak. Annál fontosabb viszont a hazai iskoláknak, azaz a társadalomnak. Hiszen végül is sem a költségek, sem pedig a használhatóság szempontjából nem mindegy, hogy gyermekeink milyen padokban tanulnak, s erre időről időre a társadalomnak mennyit kell költenie.

Van-e az ellentmondás feloldására valamilyen elképzelése a vállalatnak, vagy más megoldást kell keresni - annak ismeretében is, hogy akad még egy harmadik feladata is: állami támogatással bébi- és gyermekbútorokat gyárt. Erre adunk választ cikkünk második részében.

(Folytatjuk)

Cseszák Gyöngyi

Ma este: tévébörze

A tévébörze 18 órakor kezdődő adása egy termelőeszköz-kereskedelmi vállalat, a MÚART tevékenységét mutatja be a nézőknek. A vállalat sokoldalú tevékenységének egyik része a kereskedelem és vendéglátóipar kiszolgálása, korszerű mikrohullámú sütő- és főzőeszközökkel, vágó- és szeletelő gépekkel, ipari hűtőgépekkel, mérlegekkel stb. A másik profil: a szállítás, tárolás, anyagmozgatás könnyítését elősegítő komplex raktári berendezések forgalmazása, szerelése.

Ausztrál gazdaság

Nyersanyagmanna

Nyugati gazdaságkutató intézetek egybehangzó véleménye szerint ez az évtized példán nélküli fellendülést hozhat az ötödik kontinens gazdasága számára. Az energiahordozók és a nyersanyagok áremelkedése egy csapásra fölértékelte a kontinens-országot a nemzetközi tőke szemében. Óriási természeti kincsei igen nagy vonzerőt jelentenek elsősorban Japán, de az Egyesült Államok és Nyugat-Európa számára is. Nem véletlen, hogy a hetvenes évek második felében megindult a külföldi tőke áradata az ausztrál kitermelőiparba, s a befektetésroham manapság is töretlen lendülettel folytatódik.

Rejtett és feltárt kincsek

A 7,7 millió négyzetkilométer területű, mindössze 14 millió lakosú ország fűtő- és nyersanyagokban a világ egyik leggazdagabb állama. A terület nagyobbik felét még nem is térképezték fel geológiailag, de feltételezik, hogy az ismert készleteken kívül hatalmas nyersanyagtartalékokat rejt magában a föld mélye. A felfedezések tanúsága szerint Ausztrália rendelkezik a világ jelenleg ismert urántartalékainak mintegy egyötödével. Bauxittermelésben világszerte, a timföld exportjában is listavezető.

Vasérclelőhelyeinek gazdagsága szinte kimeríthetetlen, de jelentős réz-, ólom-, ón-, nikkel- és cinkvagyona is.

Ausztrália ismert szénvagyona 38 milliárd tonna, a készletek döntő hányada jó minőségű és könnyen kibányászható fekete-szén.

Jelenleg már a kőolajszükséglet 70 százalékát elégitik ki a hazai kutak, az erőteljes szárazföldi és partmenti kutatások eredményeként azonban Ausztrália néhány éven belül önálló lesz kőolajból, sőt kivitelt is jut majd. Az ország észak-nyugati részén levő nagy kiterjedésű földgázmezők készletét 500 milliárd köbméterre becsülik, s a hatalmas beruházások a jövőben lehetővé teszik a kivitelt fokozását. Nem elhanyagolható Ausztrália gyémántkincse sem, amely a világkészletek egyötöde.

Ausztrália eddig a mezőgazdasági és gyapjúkivitelből szerezte a legtöbb bevételt, újabban azonban a nyersanyagexport vette át a vezető szerepet a külgazdasági kapcsolatokban. Évente már mintegy ötmilliárd dollár értékű alapanyag és energiahordozó hagyja el az országot. A legnagyobb vá-

sárló Japán, de a közös piaci országok is mind több ilyen terméket szereznek be Ausztráliától.

A kormány fejlesztési politikájában kiemelt szerepet kapott a bányászat és az elsődleges feldolgozóipar. Mintegy 35 milliárd dollárt fordítanak ebben az évtizedben a nyersanyagkitermeléssel kapcsolatos beruházásokra, s ennek a hatalmas összegnek 80 százalékát az energiaszektor kapja. A hazai tőke természetesen nem elég erős a beruházási program végrehajtásához, s a jelek szerint külföldön szívesebben eszközöl beruházásokat, mint odahaza.

Jelenleg mintegy 15 milliárd dollár értékű külföldi tőke működik az országban, ennek 40 százaléka az USA-ból származik. Canberrában arra számítanak, hogy a tervezett 35 milliárd dolláros fejlesztési beruházás 60 százaléka amerikai tőkerészvételrel valósul majd meg.

Nem akar lemaradni a versenyben a japán tőke sem: az idén eddig az idegen tőke legnagyobb hányada a szigetországból jött az ausztrál kitermelő iparba. 1980 első negyedévében 360 millió dollár tőke áramlott be a bányászathoz külföldről, csaknem 100 millióval több, mint egy évvel korábban.

A bőség kérdőjelei

A beruházásáradat folytatódásának egyik záloga Ausztrália politikai és gazdasági stabilitása. A bruttó társadalmi termék az idén várhatóan 3,5 százalékkal növekszik, a fizetési mérleg aktív, az inflációt sikerült tíz százalék alá szorítani. (A munkanélküliség viszont hat százalékos, 400 ezer az állástalanok száma.) A középtávú előrejelzések a gazdasági növekedési ütem emelkedését, s a konjunktúra további kedvező alakulását jósolják.

Az ausztrálai nyersanyagboom és a külföldi tőke beáramlásának növekedési üteme az utóbbi hónapokban éles vitákat váltott ki az országban. Sokan ugyanis attól tartanak, hogy a kitermelő ágazat dinamikus fejlesztése háttérbe szorítja az amúgyis sok gonddal és értékesítési nehézségekkel küszködő feldolgozóipart, s Ausztrália továbbra is „nyersanyagraktár” szerepet fog játszani a világgazdaságban. További probléma, hogy a külföldi beruházók mind nagyobb ellenőrzést gyakorolnak az ausztrál gazdaság felett.

Gonda György - Szentgáli Péter

Dijkiosztás az OMÉK-on

Csütörtökön kerekasztal-beszélgetés a tévében

Szerdán a városfőterén ünnepélyes díjkiosztó ünnepségre rendeztek. Kovács Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes meglátta a kiállító gazdaságok, vállalatok eredményeit, kiemelte: sikereiket át gondolt termelésfejlesztéssel alapozták meg úgy, hogy munkájukban figyelembe vették a gazdaságos termelés követelményeit is. A kiállítás bíráló bizottsága nem csupán a szepet, a legnagyobbat értékelte, hanem a minőséget, a hatékonyságot és a piacképességet is „díjazta”.

Ezután Vánca Jenő mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter adta át az OMÉK díjait. Miniszteri vándordíjban részesült az Enyingi és a Mezőhegyesi Állami Gazdaság, a csepeli Duna Tsz, a kocséri Petőfi Tsz és a tiszaföldvári Lenin Tsz, a Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinát, a Magyar Hűtőipari Vállalat, és a Szekszárdi Szalámigyár. Miniszteri különdíjat érdemelt ki a karancslapujtői termelőszövetkezet és a balassagyarmati Mikszáth Kálmán Kertgyár Kör. A miniszter emellett 44 nagydíjat és 25 teljesítménydíjat adott át. A részt vevő kiállítók emellett még

231 arany-, 236 ezüst- és 211 bronzérmét, továbbá 395 elismerő oklevelet kaptak.

Szeptember 4-én este a televízióban a mezőgazdasági beruházásokat, élelmiszergyártást, mezőgazdasági gépipart, vegyipart, élelmiszerexportot, valamint a fogyasztókat közvetlenül érintő kérdésekre kaphatnak választ a nézők. A műsor vendégei: Bíró Ferenc, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese, Csurgai Lajos nehézipari miniszterhelyettes, Heiczman János kohó- és gépipari miniszterhelyettes, Kovács Imre mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszterhelyettes, Török István külkereskedelmi államtitkár, és Tresser Pál, a dunavarsányi Petőfi Tsz Eötvös-díjas elnöke.

Már eddig is több száz kérdés érkezett levélben a szerkesztőséghez, de a hagyományoknak megfelelően telefonon is lehet kérdéseket föltenni a műsor résztvevőinek delután 6 órától az egyes adás befejezéséig. A műsor hívószámai: 782-850 és 485-191. A műsor érdekessége, hogy a televízió stúdiója a kiállítás egyik reprezentatív pavilonjába települt.

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Kakaóipari tanácskozás

A kakaó világpiaconak alakulása korlátozza a fejlődő országokbeli termelők finanszírozási lehetőségeit és ez a szakértők szerint befolyásolni fogja az ENSZ-nek a kakaó kereskedelmi árának megállapítását célzó tárgyalásait. A fogyasztók és a termelők szeptember 8-án találkoznak, hogy megvitassák a kakaóipari helyzetet. Legutóbb ez év márciusában tárgyaltak egymással a kakaótermelő és -fogyasztó országok képviselői, de a kakaó árminimáláról akkor nem sikerült megegyezésre jutniuk.

Válságban a japán textilipar

A japán textilipar nem képes megbirkózni a súlyos válsággal. Az országban csupán augusztusban száz textilvállalat jelentett csődöt. E vállalatok együttes tartozása csaknem 20 milliárd jen. Legtöbbnyire a kis- és középvállalatok kerülnek csődbe, mert nem képesek versenyezni a nagyvállalatokkal. Hozzájárul ehhez az is, hogy Dél-Koreából, Tajvanról és Kínából egyre több textilkészítmény áramlik be Japánba.

Emléktábla-avatás

Szardán felavatták Gereblyés László József Attila-díjas költő és műfordító emléktábláját, amelyet egykori lakóháza, a Frankel Leó utca 96. falán helyeztek fel. A kommunista proletárköltő életútját Csák Gyula, a Magyar Írók Szövetségének titkára méltatta emlékszerződésében. Ezt követően a Művelődési Minisztérium, Fővárosi Tanács, a Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Pen Club, a Nagyvilág, a Magyar Irodalomtörténeti Társaság, a Petőfi Irodalmi Múzeum képviselői megkoszorúzták az emléktáblát.

A 22. hét után...

„Egészségügyi nap”
— a világűrben

Egészségügyi napot tart szardán a Szaljut 6.—Szojuz 37. űrkomplexum fedélzetén Leonid Popov és Valerij Rjumin. Az űrhajósok — akik ezen a napon kezdik meg 22. hetüket a világűrben — a repülésirányítási központ orvoscsoportjának közreműködésével részletesen megvizsgálják szív- és érrendszerük, valamint izomzatuk állapotát. Ezután megismételnek egy fontos életteni kísérletet, amelyet korábban már többször végrehajtottak — többek között a szovjet—magyar űrrepülő tagjainak látogatása idején is — megméri a zajsínt az űrkomplexum különböző helyiségeiben.

Az utóbbi néhány napban az űrhajósok „munkaidejének” jelentős részét a környezetkutató program folytatása foglalta el. Ennek keretében tudományos intézmények és népgazdasági szervek igényeinek megfelelően vizsgálták a földfelszínt és a világűrben különböző területeit, a különféle meteorológiai jelenségeket és a légkör szennyezettségét. Hasonlóan sok időt fordít Popov és Rjumin a technológiai program feladatára. A Szaljut 6. negyedik állandó személyzete augusztus végéig több technológiai kísérletet hajtott végre, mint bármelyik korábbi űrrepülő.

Rövidesen kapható

Gyorsfagyasztott sóska

A júniusi sikeres próbagyártás után szardán megkezdtek — a hazai hűtőipar történetében először — a sóska nagyüzemi feldolgozását a Győri Hűtőházban. A darnószeli termelőszövetkezetben honosították meg e háztáji főzeléke szántóföldi termesztését. A hűtőházban mintegy 120—150 tonna sóska mélyhűtést tervezik az október elejéig tartó szezonban. A paraj-fagyasztó gépsorokat tették alkalmassá a spenótjal jóval rostosabb sóska feldolgozására. Az átalakításokat követően most naponta 8—10 tonnát tudnak gyorsfagyasztani. A vitamindús növény paszírozva, fél, illetve két és fél kilogrammos csomagolásban kerül a boltokba.

Halálos balesetek

Makó külterületén Oravetz István 54 éves hentes és mészáros, helyi lakos személygépkocsijával áttért az úttest bal oldalára, ott egy fának ütközött és olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy a helyszínen meghalt.

Törökszentmiklós belterületén Fejes Tibor 26 éves gépkocsivezető, helyi lakos az általa vezetett személygépkocsival — hátra menetben — elütötte Bacsa Imre 75 éves nyugdíjas, helyi lakos kerékpárost, aki a helyszínen meghalt.

Miskolc belterületén, egy útkereszteződésben egy személygépkocsi elütötte Ajzner Zsolt 9 éves tanuló, helyi lakos kerékpárost, aki a kórházban meghalt.

Melegsik az idő

Várható időjárás ma estig: a reggeli órákban helyenként felhős-párás, napközben száraz, túlnyomóan napos idő lesz, gyenge légmozgással. A hőmérséklet 25 fok körül lesz.

Négy aranyérem — sikeres üzletkötések

Magyar nap a lipcsei vásáron

A lipcsei őszi vásár „magyar napjának” első számú „slágereként” a magyar kiállítás szardán nemzetközi sajtóértekezletén bejelentették: négy magyar aranyérem született a mostani áruvásáron. A zsűri megítélése alapján aranyérmes lett a Hungarotex által kiállított két magyar termék: a Magyar Selyemipar Vállalat poliészter blúzanyaga és a Békéscsabai Kötöttáruipari Körkötött anyaga. A nemzetközi gazdasági életben megtisztelő rangot jelentő aranyéremben részesült az ÁGKER-nek a Monimpex által bemutatott Pinot Noir vörös bora. Aranyéremben részesítették a Kőbányai Gyógyszerárúgyár Fabulon gyermektest-

ápoló szereit is. A Fabulon-termékek közül mások már korábban lipcsei aranyéremben részesültek.

A vásár népes magyar sajtóértekezletén Szántó Attila, a magyar kiállítás igazgatója kiemelte, hogy a KGST-be irányuló magyar exportnak immár 34 százaléka kooperációs szerződésekre épül, s ezek a megállapodások képezik számos magyar iparág fejlesztésének megbízható alapjait. A magyar—NDK árucseréjébe a gépipari termékek kölcsönös szállításának 76 százaléka a termelési szakosításra és együttműködésre épül. A járműipar, s mind nagyobb mértékben a mezőgazdasági gépgyártás terén kibontakozott

együttműködésnek különböző tetett jelentősége van mindkét ország szempontjából, ami kifejezésre jut a következő évek forgalmának tendenciáiban is. A két kormány a következő ötéves terv idejére az árucseré-forgalom további 20 százalékos növelésében állapodott meg, ami 1981—85-ben mintegy 7,4 milliárd rubel értékű magyar—NDK árucserét feltételez.

A „magyar napon” számos új termék — üdítő, pezsgő, új ételízesítő, a díjnyertes magyar vörös bor — került elismerő érdeklődést. Beindult a magyar üzletkötések „gépezete” is: az üzleti tárgyalások célja elsősorban az 1981-es kereskedelmi forgalom jó gyakorlati megalapozása.

MAGYAR—BOLGÁR barátsági napokat rendeznek szeptember 11. és 16. között Fejér megyében, a bolgár szocialista forradalom győzelmének 36. évfordulója alkalmából. A bolgár kulturális központnak, valamint a Hazafias Népfront Fejér megyei bizottságának közös rendezvénysorozatát Székesfehérvárott, a Könnyűfémipari Művek munkásgyűlése nyitja meg.

ÚJABB MŰTÁRGGYAL gazdagodott az egri Dobó István Vármúzeum. A becses ezüst műtárgy 1830 körül készült Egerben Mikovinyi József ötvösmester műhelyében, és használata szerint cukortartó lehetett.

A FŐVÁROSI SZABÓ ERVIN KÖNYVTÁR 6. számú kerületi könyvtára átépítés után újra várja olvasóit (Budapest XI., Karinthy Frigyes út 11.).

PÁVAY VAJNA FERENC főgeológus emlékművét — a Nagyalföldi Kőolaj- és Földgáztermő Vállalat hajdúszoboszlói üzeme előtti parkban — tegnap avatták fel. A neves tudós kiemelkedő szerepet játszott a magyar szénhidrogén-bányászat fejlesztésében, a közvetlen geológiai módszerekkel folytatott kutatásnak pedig egyik úttörője volt.

ROMAI KORI FAZEKASNEGYED újabb részleteit tárták fel Arpáson a most befejeződött ásás során a győri Xantus János Múzeum régészei. A Győr-Sopron megyei központi határában mintegy két négyzetkilométeres területen az időszámításunk utáni I. századtól a III. századig fennálló település maradványai rejtőznek a föld alatt. A szántóföld felszíne alatt alig 40—60 centiméterre bukkantak rá nyolc különböző méretű fazekas kemencére. A fazekasnegyed cölöpös szarítóhelyiségében megtalált gazdag kerámianyag fényt derített arra, hogy az itt tevékenykedő fazekasok az itáliai edények formáit, színeit és díszét másolták.

CHEMPLANT '80 címmel nagyszabású tudományos eszmecsere kezdődött tegnap Keszthelyen, az Európai Vegyész-mérnök Szövetség számítógépek alkalmazásával foglalkozó munkacsoportjának rendezésében. A megnyitón ünnepségen Polinszky Károly akadémikus, az MTA alelnöke mondott beszédet, majd megkezdődtek az előadások.

IFJÚMUNKÁSNAPOK kezdődtek tegnap Nógrád megyében. Ennek keretében a salgótarjáni Ady Endre Művelődési Házban tartott konferencián az ifjúmunkások, fiatal szakmunkások társadalmi és munkahelyi beilleszkedésének, szakmai továbbképzésének problémáiról folytattak eszmecsere-t a korosztály képviselői, valamint a problémakör felnőtt szakértői.

AUSZTRIAI VENDEGSZEREP-LÉSRE indult tegnap a pécsi Nevelők Háza kamarakórusa. A mecskaljai együttes a grazi pedagógus énekharang meghívásának tesz eleget. Tillai Aurél karnagy vezetésével kortárs magyar szerzők kórusműveit is megszólaltatja.

MEGKEZDÖDÖTT AZ ŐSZI BETAKARÍTÁS a Duna-Tisza közén. Szedik a burgonyát, ezrek szorgoskodnak a paradicsom, a paprika és a dinnyeföldeken. Naponta száz vagonnál is több zöldségféle kerül le a földekről. Helyenként megkezdtek az őszi repace vetését is.

BOMBAROBANÁS. Öt gyermek megsebesült — közülük kettő súlyosan — amikor szardán pokolgép robbant Belfast egyik kis házában. A gyújtóbombát feltehetőleg szelőséges protestáns elemek helyezték el a katolikus család házában ablakpárkányán. A testvérek a robbanást követően tüzből sebesültek meg, mielőtt a pluk az utcára menekítette volna őket.

A BIOLÓGIAI TÁRSASÁG vándorgyűlése tegnap befejeződött Kecskeméten. A tudományos eszmecsere során az agrobiológia gyakorlati alkalmazásának kérdéseit vitatták meg.

MUNKÁSKÜLDÖTTSEG érkezett tegnap az NDK-ból Tatabányára a Komárom megyei Állami Építőipari Vállalathoz. Az erfurti építőipari kombinát fiatal fizikai munkásai két hétig dolgoznak a KOMEPE munkahelyein, és a legújabb munkamódszereket tanulmányozzák.

KÉTSZÁZÖTVEN TONNÁNYI PORNOGRAF ANYAGOT, főként folyóiratot és videokazettát kobozott el kedden a londoni rendőrség London északi külvárosában. A mintegy hárommillió könyvet tartalmazó készletre egy raktaban bukkantak. Kijűrtéséhez három napra és nyolc teherautóra lesz szükség.

ÚJ BETONÜZEM kezdte meg működését Barcon. A gyárban ötféle terméket — járda- és mederburkolólapok különféle változatait, útszegélykövet, valamint kerítésoszlopot — készítenek.

MAGYARORSZÁGON ELŐ szovjet amatőr szobrászok alkotásával gyarapodott a Szovjetunió Moszkvai Forradalmi Múzeuma: Jelena A. Koszova szülőhazájának ajándékozta egyik legújabb alkotását, az ifjú Lenint ábrázoló mellszobrot.

RABLAS. Ismeretlen személyek kifosztották a korzika Porticcio egyik szállodájának mintegy húsz vaskazettáját, amelyben a vendégek pénzt és értékeit őrizték, majd a szálloda kis motorcsónakján elmenekültek.

EBBEN AZ ÉVTIZEDBEN 47 ezer lakás épült Bács-Kiskun megyében, több mint az azt megelőző 25 évben összesen — hangsúlyozták a megyei tanács végrehajtó bizottságának tegnap Kecskeméten megtartott ülésén.

AZ ERDÉLYI JÁNOS pedagógiai díjat tegnap adták át Miskolcon. A Borsod megyei Tanács alapította kitüntetés az idén Kálán László gimnáziumi igazgató, Rozgonyi Jánosné, az ózdi városi tanács művelődési osztályának vezetője és Igó Béla kapta.

BARÁTI TALÁLKOZÓN emlékeztek meg tegnap a chilei Népi Egység győzelmének 10. évfordulójáról a Magyar Nők Országos Tanácsának székházában. A találkozó részt vettek a chilei antifasiszta némozgalom házában élő képviselői, és a MNOT több tagja. A magyar nők nevében táviratot küldött Hortensia Allendének, a Nemzetközi Nőszövetség alelnökének, amelyben szolidaritásáról biztosította Chile népet.

NÉGYEMBER MEGHALT és hat megsebesült kedden este egy ankarai pokolgép merényletben. Szemtanúk szerint a terroristák — két huszoneves férfi — először tüzet nyitottak az Agrármérnökök Szövetsége nevű szélsőjobboldali szervezet klubjának terraszán ülőkre, majd a magukat földre vető emberek közé dobták a robbanószerkezetet. Törökországban kedden legkevesebb huszonhárom halálos áldozata volt a politikai merényletnek.

SOÓS GÁBOR mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár elnökletével tegnap ülést tartott a fűrészközi mezőgazdasági koordinációs bizottság. Megtárgyalta és elfogadta az őszi mezőgazdasági munkák előkészítésének és végrehajtásának programját.

AMERIKAI TANÁROK SZTRÁJKJA. Mind nagyobb méreteket ölt az amerikai iskolák és felsőoktatási intézmények tanárainak sztrájkharca. A tanárok tiltakoznak az oktatás fejlesztésére előirányzott költségek csökkentése, oktatási intézmények bezárása, a tömeges elbocsátások és az alacsony fizetések ellen. Egyedül Philadelphianban húszezer pedagógus szüntette be a munkát. A hatóságok pénzbüntetésekkel igyekeznek lefűrti a sztrájkokat.

SZÁZADIK SZÜLETÉSNAPJÁT ünnepelte tegnap özv. Nagy Istvánné Kecskeméten, a Zsinór utca 44. számú otthonában. Az emlékeztetés nap alkalmából úttörők, a városi tanács képviselői, családtagjai köszöntötték a mai jó egészségnek örvendő matrónát.

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁS nyílt a Hotel Olimpia halljában. Az érdeklődők egy hónapi tekinthetik meg Káplár Ferenc képeit és faszobrait a szabadság-hegyi szállodában.

A KOZMOSZ—1209 jelű mesterséges holdat — amelynek feladata a Föld természetes energiaforrásainak kutatása — kedden a Szovjetunióból Föld körüli pályára bocsátották. A szputyik berendezései hibátlanul működnek.

A VIETNAMEI NÉPI ÁLLAM megalakulásának 35. évfordulója alkalmából tegnap Budapesten a Horizont filmszínházban ünnepi esten mutatták be a MAFILM Híradó és a Dokumentumfilm stúdiójának két dokumentumfilmjét, a Kanyló és bambuszt és a Megtörhetetleneket. A vietnami témájú alkotások rendezője Székely Ferenc. Az ünnepi esten megjelent Nguyen Phu Soai, a Vietnami Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete is.

Elhunyt

Mészáros Ferenc
újságíró

Magyar Újságírók Országos Szövetsége, és a Lapkiadó Vállalat megrendülten jelenti, hogy Mészáros Ferenc újságíró, 47 éves korában tragikus hirtelenséggel elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

*

Mészáros Ferenc 1933-ban, Székkutason született kisparaszti családból. 1949 óta volt tagja a pártnak. 1950-ben, a Viharsarok című lapnál lett újságíró. Háromévtizedes újságírói munkája során dolgozott a Minisztertanács Tájékoztató Hivatalában, titkára volt a MUOSZ-nak, munkatársa a Népszabadságnak, s más lapoknak, rovatvezető-helyettese a Magyar Rádióknak. 1976 óta a Lapkiadó Vállalat olvasószolgálatát vezette. Mészáros Ferenc elkötelezett, meggyőződéséhez mindig hű újságíró volt, aki sok éven át tartó betegsége ellenére híven kitartott munkahelyein, nevelte a fiatal újságírókat és példát nyújtott kollégáinak elvűhűségéből, szakmai tudásból egyaránt. Emléket az egész magyar szocialista sajtó, annak minden munkatársa kegyelettel őrzi.

Együttműködési
megállapodás

Együttműködési megállapodást írt alá szardán Hantos János, a Magyar Vöröskereszt végrehajtó bizottságának elnöke és dr. Fűzi István, az Orvosegészségügyi Dolgozók Szakszervezetének fűtitkára. A megállapodás ösztönözi kívánja az orvosok a gyógyszerészek és az egészségügyi szakdolgozók még szélesebb bekapcsolódását a Vöröskereszt munkájába, a lakosság egészségvédelmét, egészségkultúráját és szociális helyzetét segítő akciókba. Másrészt azt kívánja előmozdítani, hogy a vöröskeresztes szervezetek a lakosság mozgósításával segítsék az egészségügyi dolgozókat feladataik megoldásában.

Sebészkongresszus
Szegeden

A Szegedi Orvostudományi Egyetemen szardán megkezdődött a Magyar Sebésztársaság kongresszusa. A háromnapos tanácskozáson több mint háromszáz orvos részt, köztük ötvenen külföldről érkeztek.

A kongresszus megnyitó plenáris ülésén a társaság tiszteltbeli tagjaivá választották Mihail Perelman moszkvai, Hans Brost hannoveri, Theo Becker jénei, Günther Schoefer magdeburgi professzort.

A társaság idei kongresszusának első fő témája a májsebészet. Az emberi májátültetéssel kapcsolatos referátumok iránt a legnagyobb az érdeklődés, ez képviseli ugyanis a sebészet legújabb eredményeit. De szó lesz az epe-sebészet újdonságairól és a vastagbélsebészet új műszer-, illetve varróanyagairól, technikai eljárásairól is.

Ügetverseny-eredmények

1. Dagály (11) — Elutazó (3) — Eveline (9) — 171, 64, 27, 23. — Befutó: 556, 206. — Hármás befutó: 7636.

2. Göl (6) — Galóca (7) — Gólyahír (5) — 15, 14, 18, 30. — Befutó: 31, 57.

3. Dover (3) — Flakon (6) — Fehéranany (2) — 17, 12, 22, 26. — Befutó: 37, 143. — Hármás befutó: 1818.

4. Detektor (2) — Filozófus (6) — Edző (1) — 21, 20, 15. — Befutó: 55.

5. Tomaj (3) — Arnold (4) — Ellenkező (8) — 24, 14, 20, 30. — Befutó: 66, 202. — Hármás befutó: 1355.

6. Dür (2) — Benjamin (8) — Barátom (8) — 23, 14, 14, 19. — Befutó: 71, 124.

7. Vloces (3) — Cunciator (6) — Rádza (3) — 14, 11, 23, 72. — Befutó: 22, 131.

8. Fakutya (8) — Fékem (6) — Frigyes (3) — 20, 10, 10, 10. — Befutó: 23, 44.